

Upravitelstvo Ljubljana, Knafljeva 6
— Telefon števil 3122, 3123, 3124,
3125, 3126

Inseratni oddelk: Ljubljana, Seien-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392
Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7 — Telefon 2455

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2
Telefon št. 190.

Računi pri pošti ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 30 din.
Za tiskovništvo 50 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 6, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455,
Celje, Strossmayerjeva ulica števil 1,
telefon št. 65

Rokopisi se ne vračajo

Pereči problemi našega kmetijstva

Letošnja stiska z živili, povzročena po vojnih razmerah in zlasti po lanskim slabim žetvi, je vzbudila zanimanje za kmetijsko proizvodnjo tudi pri slojeh, ki s to proizvodnjo nimajo neposrednega posla. Pojavilo se je geslo, da je treba kmetijsko proizvodnjo povečati in na ta način zagotoviti prehrano prebivalstva. Kako naj se to stori, večini ni prav jasno. Navadno se v javnosti obravnavajo le posamezna vprašanja iz obširnega območja kmetijske proizvodnje, ne upoštevajo pa se dovolj kmetijstvo kot celota.

Pravilno organizirana kmetija je sestavljena iz primernih površin polja, travnikov, pašnikov in gozda, deloma še iz površin za posebne kulture, kakršne so n. pr. vinogradi, sadonosniki, hmeljišča itd. Medsebojno razmerje navedenih površin določa predvsem število živine, ki jo posestvo mora imeti za svojo obdelavo in zlasti za proizvodnjo potrebne gnojila. Pridelovanje gnojila je namreč temelj vsake kmetije, ker se da hlevski gnoj le delno in začasno nadomestiti z umetnimi gnojili. Ko določa kmet, s kakimi posevki in sadeži bo zasajal in posadil svoje njive, mu je prva skrb, da si zagotovi za vse leto krmo za živino. Če krme ne pride dovolj na travnikih, pašnikih in sadonosnikih, jo mora proizvajati tudi na njivah, ker je reja živine s kupljenim krmo tako predraga, da je gospodarsko nemogoča. Da se poveča pridelave krme, je treba čisto naravne travnike spremeniti v umetne in če niti to ne zadostuje v njive ter na njih s intenzivnejšim obdelovanjem pridelati več krme.

Šele ko je zadostno potrebi po živalski krmi, pride v poštev ljudska hrana. Vsek kmet ve, koliko te hrane rabi za svojo kmetijo. Kar preostane preko te potrebe, ki se lahko le malenkostno skrči, to pride končno v poštev za prodajo nekmetijskim potrošnikom. Po naukih kmetijskih strokovnjakov bi morala pravilno organizirana in zadostno velika kmetija vso živalsko in človeško hrano pridelati sama. Živalsko krmo na tem tudi sama potrošiti. Če se to razmerje ne da doseči, mora prodaja viškov za trg omogočiti nakup manjših potrebščin, pri čemer pa je smiselno kmetijo za rentabilno šele potem, če prodaja viškov dovoljuje nabavo tudi drugih potrebščin razen krme ali hrane.

Ta temeljna načela je treba imeti pred očmi, kadar se sestavljajo na kmetijsko proizvodnjo nove zahteve. Težko je pričakovati od kmeta, da bo zaradi trenutnih potreb spremenil temeljni ustroj svoje kmetije in jo tako razvednotil za daljšo dobo let. Morda v nobeni drugi gospodarski panogi eksperimenti niso tako usodni, kakor ravno v kmetijski. Narava ima pač svoje zakone, ki jih znanje in volja človeštva ne moreta spremeniti. Človeka je mogoče prevarati, zemlje nikoli.

Številke o stanju živine v zadnjih tridesetih letih na ozemlju današnje Slovenije nam kažejo, da je naša živinoreja med svetovno vojno silno nazadovala in potem še drugič v letih gospodarske krize, tako da niti ob izbruhu sedanje vojne še nismo dosegli stanja izpred svetovne vojne. Na drugi strani se je v tem času povečalo število prebivalstva in je zaradi zvišanja življenjskega standarda narasla potreba po živalskih produktih. Naša živinoreja danes ne krije več potreb domače potrošnje in Slovenija mora sedaj tudi živalske proizvode uvažati od drugih. To dejstvo samo na sebi je zlasti za normalne čase še ne bilo tako porazno, ako ne bi z zmanjšanim številom živine nazadovala tudi proizvodnja gnojila in z njo rodna moč naših polj in travnikov. Le tako si moremo razlagati, da prvi hip presenetljivo dejstvo, da naša zemlja kljub ogromnemu počutemu in propagandnemu delu in kljub velikim javnim podporam za modernizacijo kmetijstva danes ne da nič več pridelka, kakor ga je dajala v zadnjih letih pred svetovno vojno.

Zanemarjanje živinoreje se na ta način občutno maščuje. Bolj kakor doslej bi morala biti zato naloga javnega pospeševanja kmetijstva, da se naša živinoreja čim bolj dvigne tako po kakovosti kakor po številu. Večjo pozornost moramo posvečati prevelikemu izvozu sene in druge živalske krme. Obveljati mora načelo, da bo kmet krmo vnovčeval šele potem, ko jo je predelal živalski želedec, torej v obliki mleka, mesa, slanice, kože itd. Kmet in narodni gospodar se morata zavedati, da je živina tovarna kmetije. Zato se tudi ne sme dovoliti, da prodaja industrija, ki predeluje kmetijske proizvode, za krmo porabne odpadke v inozemstvu, pa naj bodo tudi tuje cene višje od domačih. Dobiček take izvozne trgovine ne igra nobene vloge v primeri s povzročeno škodo. V korist kmeta in potrošnika bo, ako se uredi, da bodo taki odpadki prišli v roke kmetu za živalsko krmo.

Veliki pomen živinoreje pa seveda ne zmanjšuje pomena poljedelstva v ož-

Razvoj borbe za Atlantik

Razsežno udejstvovanje nemških podmornic in bojnih letal — Okrog 235.000 ton ladij potopljenih, en angleški rušilec zadet — Nov silen napad na Plymouth — Angleži že tretjič zapored napadli podmorniško oporišče Lorient

Berlin, 22. marca. n. (DNB.) Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo davi naslednje službeno vojno poročilo:

Admiral Luthens, ki je končal daljše potovanje po odprtem morju na delu oddelka bojnih ladij, poroča, da je doslej njegov oddelak ladij potopil na severnem Atlantiku skupno 22 sovražnih oboroženih tovornih parnikov s skupno 116.000 tonami, 800 preživelih brodolomcev so rešile nemške boje ladije.

Nekaj nemških podmornic je ob zapadni obali Afrike napadlo velik polno natorjen in zaščitni konvoj, ki je bil na poti v Anglijo. Podmornice so ga več dni zaporedoma napdale in so se ga vztrajno držale. Tako jim je uspelo potopiti 11 sovražnih ladij s skupno 77.000 tonami.

Včeraj podnevi so tudi letalske sile prizadejale sovražni trgovinski mornarici znatno škodo. Skupno je bilo uničeno 31.000 ton ladijskega prostora, 6000 ton je bilo hudo poškodovanih. Tako so nemška bojna letala severno od Krete včeraj v popoldanskih urah z velikim uspehom napadla zaščitni konvoj. Povsem moderno zgrajena 12.000-tonska petrolejska ladja je bila zadeta od 3 bomb in je pričela goreti, tako da jo je treba smatrati za izgubljeno. Neko drugo 8000-tonsko ladjo je bomba zadela v sredo, tako da se je prelomila na dva dela. Tretja 6000-tonska ladja je pričela goreti. V vodah blizu Malte je bomba tresla v prednji del nekega angleškega rušilca.

Na morju okrog Anglije so bojna letala v Bristolskem zalivu južnovzhodno od Pembrokea potopila neko 4000-tonsko tovorno in neko 4000-tonsko petrolejsko ladjo. Južnovzhodno od Aldeburgha se je potopila neka okrog 3000-tonska tovorna ladja. Ladjo je bomba zadela v sredo.

Močnejše skupine bojnih letal so v noči na 22. marec znova bombardirale pristaniške naprave in doko v Plymouthu z bombami vseh kalibrov. Požari so se razširili na obširna področja, predvsem v glavnem delu luke. V predzadnji noči doseženi učinek je bil s tem napadom še znatno povečan.

Sovražna letala niso razvila nikake akcije nad nemškimi državnimi ozemljem, ne podnevi, ne ponoči.

Protiletalsko topništvo je sestrelilo dve sovražni letali, ponočni lovec in neki minilovec pa po eno. Nadalje je zgubil sovražnik v letalskih spopadih še dva lovca tipa »Hurricane«. Na ta način so znašale le-

talske izgube sovražnika dne 21. marca skupno 6 letal, medtem ko se le dve nemški letali nista vrnila na svoje oporišče.

Pri napadu na sovražni konvoj ob zapadni obali Afrike sta se posebno izkazali podmornici pod poveljstvom kapetanov Oestena in Scheweja.

Nemške vojne ladije na Atlantiku

Beograd, 22. marca. p. »Vreme« poroča iz New Yorka, da je vsa pozornost merodajnih krogov v Washingtonu osredotočena na Atlantski ocean, koder so se nemške vojne ladije pojavile v ameriškem interesnem področju. Na merodajnih mestih poudarjajo, da bi potopitev ene same ameriške ladije povzročila oborožen konflikt Amerike z Nemčijo.

30.000 tonska švedska ladja torpedirana

Stockholm, 22. marca. A.A. (DNB.) Švedski jutranjki prinašajo danes poročilo, da je bila v bližini zapadne angleške obale torpedirana švedska trgovska ladja »Törje Viggen«. Potopljena ladja je ena največjih trgovskih ladij na svetu. Njena tonaza znaša 30.000 ton.

Vtisi bolgarskega novinarja iz Nemčije

Sofija, 22. marca. A.A. (DNB.) Glavni urednik »Utra« Tanev je objavil pod naslovom »Dva tedna v Nemčiji, ki veruje v zmag« svoje vtise s potovanja po Nemčiji, odkoder se je vrnil pred nekaj dnevi. Članek ugotavlja, da je ves nemški narod prepričan o zmagi. Sicer v Nemčiji ne vlada izobilje, kljub temu pa nihče ni lačen. Na svojem potovanju po Berlinu ni Tanev videl nikakršnih sledov angleških letalskih napadov, iz česar sklepa, da napadi niso prizadejali velike škode. V glavnem velja načelo, da se smatra škoda, prizadejana z letalskimi napadi, za škodo vsega naroda. Vsi pomagajo vsem in prebivalstvo mirno nača na sovražnikove letalske napade. Državljenška zavest v Nemčiji je na tako visoki stopnji kakor pri nobenem drugem narodu. Vsakdo se je pripravljen žrtvovati za državo in za voditelja, ki je vtelesenje naroda.

Drugi zaporedni napad na Plymouth

Po angleških poročilih je bil še strašnejši kakor napad v noči na petek

London, 22. marca. j. (Ass. Press.) Nemško letalstvo je preteklo noč izvršilo svoj drugi zaporedni napad na jugozapadno angleško luko Plymouth. Napad je bil še dokaj huji, kakor napad prejšnje noči, kar je najbolje razvidno iz službenega poročila angleškega letalskega ministrstva, ki ugotavlja, da je bila povzročena velika škoda in da je bilo mnogo človeških žrtev, ugotovitve, ki jih dosedanj angleški službeni komunikaciji niso beležili s temi izrazi. Nočni napad na Plymouth je trajal neprestano več ur in je v njem sodelovalo več sto nemških bombnikov. Spet je bilo vrženih na deset tisoč zažigalnih in rušilnih bomb, ki so to pot posebno hudo prizadejale trgovski del mesta. Celi blok trgovinskih poslopij so bili porušeni, odnosa so postali žrtev požara. Razen trgovinskih zgradb je bilo spet zadetih večje število javnih poslopij, več cerkva, kapel, kinematografov in zabavišč. Zadeta je bila spet neka bolnica, od katere je zgorelo celo krilo nekega oddelka. Nemška letala so to pot metala po zažigalnih bombah tudi ru-

jem smislu. Tudi v tem pogledu v zadnjih dvajsetih letih nismo tako napredovali, da bi mogli biti zadovoljni. Poleg sedanjega pomanjkanja kmetijskih poslov in delavcev, ki je deloma tudi posledica vojnih razmer, sta važni zlasti dve stvari: seme in gnoj. Za večino pridelkov še nimamo ugotovljenih in še manj na zadostno razpolago prikladnih semen. Predvsem velja to za pšenico, koruzo in krompir, ki spadajo med našo glavno hrano. Kako naj kmet poveča njih proizvodnjo, če ni primernega semena? Manjkajo pa tudi semena za druge pridelke, zlasti za važno živalsko hrano, peso in za travo. Škoda je, da se je opustilo pospeševanje krožkov za proizvodnjo travnih semen, ki so obetali, da se bomo z njihovo pomočjo lahko osamosvojili od uvoza neprikladnih tujih semen.

O pomanjkanju hlevskega gnojila smo že govorili. Pred dobrim tednom pa smo v »Jutru« opozorili tudi na pomanjkanje umetnih gnojil, s katerimi bi se dala kmetijska proizvodnja povečati. Sedaj se kaže, da je bilo škodljivo, ker smo izvozili več sto vagonov

kosne moke, namesto da bi jo sami predelali v umetna gnojila.

Nanizali smo v gornjih odstavkih nekaj splošnih problemov, pred katere je postavljeno naše kmetijstvo. Pridružili bi jim lahko še dolgo vrsto posebnih ali pa lokalnih stisk, ki tarejo našega kmeta. Da jih samo nekaj naštejemo, naj omenimo hmeljarsko krizo v Savinjski dolini, nazadovanje našega gozdarstva, potrebo obnove sadnega drevja in vinske trte itd. Večina teh vprašanj ni bila postavljena na dnevni red šele danes, temveč je pereča že več časa. Toda v normalnih razmerah vse te in slične pomanjkljivosti in potrebe niso bile tako občutne in ne tako vidne, kakor so danes. Stiska s prehrano je povzročila, da se je med vsem prebivalstvom povečalo zanimanje za kmetijsko proizvodnjo. Z zmanjšanjem pa nastaja in raste tudi razumevanje, pa bo tako smotrna skrb za povzdigo našega kmetijstva znatno olajšana vsem, ki se tej nalogi posvečajo, če bo dovolj sposobnosti in dobre volje.

Razen Plymoutha so imeli vsi ostali predeli angleškega otočja preteklo noč skoro popolno zatišje. V Londonu ni bil dan niti letalski alarm.

Včeraj preko dneva so se posamezna nemška letala pojavila tudi nad grofijama Kent in Norfolk, kjer je bilo vrženih manjše število bomb na posamezne cilje.

London, 2. marca. j. (Reuter.) Kmalu potem, ko se je pričel snoti nemški bliskoviti napad na Plymouth je dopotoval v mesto avstralski ministrski predsednik Menzies, ki je nameraval preko Plymoutha odpotovati v Zedinjene države. Pri napadu se mu ni pripetilo nič hudega.

»Dan vojske« v Nemčiji

Berlin, 22. marca. A.A. (DNB.) Jutri 23. t. m. bodo v Nemčiji proslavili »dan vojske«. V zvezi s tem je voditelj Nemčije dovolil, da se v berlinskem »Lustgartenu« zaradi javnega ogleda razstavi zgodovinski vagon, v katerem je bilo v teku četrto stoletje v Compiegneu dvakrat podpisano premirje. Pri tej priliki je zanimivo omeniti, da je bil to nekoč nemški jedilni vagon, ki je vozil na progi München—Dunaj—Beograd—Carigrad. Ko se je začela svetovna vojna, je bil v Parizu, kjer so ga rekvirirali

li za družbo francoskih severnih železnic. Omenjena družba je dala ta vagon na razpolago kot posebni voz, s katerim so se 7. novembra 1918 pokojni maršal Foch in član štaba francoskega vrhovnega poveljstva odpeljali v Compiegne in Retonde. V trenutku, ko je bilo 11. novembra 1918 v tem vagonu podpisano premirje, je stal na stranskem tiru, ki so ga zgradili za premikanje težkega topa kalibra 38 cm. Kakor je znano, so ta vagon pozneje kot muzejski vzorec postavili v dvorano »Invallidskega doma« v Parizu, pozneje pa so ga spet poslali v Compiegnski gozd, kjer so nad njim zgradili streho. Na tem kraju je bilo mesca junija lani v tem vagonu podpisano nemško-francosko premirje. Po sličitvi premirja so sloviti vagon na ukaz voditelja Nemčije prepeljali v Berlin.

Znamenite zgradbe poškodovane

London, 22. marca. j. (Reuter.) Informacijska služba letalskega ministrstva poroča, da je bilo v okviru zadnjih silovitih napadov nemškega letalstva na angleške luke poškodovanih tudi več splošno znanih javnih zgradb. Tako je bila v Liverpoolu poškodovana univerza. V Glasgowu sta bila zadeta stadion in znamenita »Kelvin halle«, v Leedsu mestni muzej in splošna bolnica.

Angleški cilj: Lorient

Važno nemško podmorniško oporišče Lorient v Franciji so Angleži že tretjo noč zapored bombardirali

London, 22. marca. j. (Reuter.) Preteklo noč so angleški bombniki izvršili svoj tretji zaporedni bombni napad na nemško podmorniško oporišče Lorient v Franciji. Napad je bil zelo uspešen in je trajal neprestano več ur. Čeprav je bila noč temna in oblačna, je bilo vendar mogoče skozi presledke v oblakih opazovati, kako je veliko število težkih eksplozivnih bomb treslo na razne točke luke, tako na »zapadni doki«, dalje zapadno od glavnih dokov, ter na zapadno rečno področje, kjer sta bili opaženi dve siloviti eksploziji. Druga angleška letala so med tem napadla doko v Ostendeu. Z vseh teh operacij se dve angleški letali nista vrnila.

V petek čez dan so angleška letala v glavnem napadala sovražnikove brodogradnje. Neko letalo je bombardiralo neko petrolejsko ladjo, ki je plula v spremstvu vojnih ladij v bližini belgijske obale, dočim so

drugi bombniki napadli sovražne vojne ladije, oskrbovalne ladije v bližini Frizijskih otokov ter v Helgolandskem zalivu. Oskrbovalne ladije so bile napadene nadalje tudi v bližini norveške obale. V bližini Egersunda je bil bombardiran neki nasip. Angleška letala so nadalje s strojnimi obstrukcijskimi obalnimi motorne ladje ter neko letalsko zgradbo na Norveškem. Z dnevnih poletov so se vsa angleška letala srečno vrnila.

London, 22. marca. j. (Reuter.) Informacijska služba letalskega ministrstva objavlja dodatno k velikemu nočnemu napadu angleškega letalstva na nemško podmorniško oporišče Lorient, da so pri napadu sodelovali tudi nekateri najnovejši tipi novih angleških orjaških bombnikov, ki nosijo s seboj težke tovore rušilnih bomb največjega kalibra, ki se vobče uporabljajo v angleškem letalstvu.

Z albanskih bojišč

Delovanje patrolj in topništva ter letalske akcije

Rim, 22. marca. n. (Stefani.) Vrhovno poveljstvo italijanske vojske je objavilo davi v svojem 288. službenem vojnom poročilu:

V Grčiji je skupina naših letal bombardirala pomorsko oporišče Prevezo. Neko naše letalo je na izvidniškem poletu sestrelilo sovražno lovsko letalo tipa »Gloucester«.

Rim, 22. marca. A.A. (Stefani.) »Messaggero« objavlja poročilo o divnem junaškem dogodku na grškem bojišču. Mladi letalski podporočnik, Amerigo Poligori, rojen v Chikagu, je bil drugi pilot na nekem bombniku. V boju nad Madzono di Terbu je moral zamenjati prvega pilota ki je moral bombardirati omenjeni pas. Protiletalsko topništvo je kmalu poškodovalo letalo in ranilo Poligorija. Rane so bile hude, toda mladi mož ni zapustil svojega mesta in je vkljub fizični bolečini vodil na prejel letalo v sredino protiletalskega topniškega ognja in je tako prvemu pilotu omogočil, da je nadaljeval svoje bombardiranje. Ko se je prvi pilot vrnil na svoje mesto in prevzel vodstvo letala, se je podporočnik Poligori zrušil mrtev zaradi velike izgube

krvi in tako tiho končal svoje mlado življenje v službi domovine.

Grška poročila

Atene, 22. marca. n. (At. ag.) Vrhovno poveljstvo grške vojske je objavilo snoti v svojem 146. vojnom poročilu:

Delovanje patrolj in topništva. Sovražen napad, pri katerem so sodelovali tanki, je bil odbit. En tank je bil uničen.

Sovražna letala so včeraj bombardirala Prevezo. En delavec je bil ubit, in nekaj zgradb nekoliko poškodovanih. Druga sovražna letala so bombardirala nekaj predelov na Kiosu in Mitilenu. Žrtev ni bilo, škoda je neznatna.

Atene, 22. marca. j. (Reuter.) Šef generalnega štaba angleške imperialne armade, general sir John Dill in generalisim sir Archibald Wavell sta poslala vrhovnemu poveljniku grških čet generalu Papagosu brzojavko, v kateri mu čestita na uspešni zavrnitvi velike italijanske protiofenzive na albanski fronti. General Papagos je odgovoril v povratni brzojavki, v kateri nasprotno omenja vzporedne uspehe, ki so jih v zadnjem času dosegle tudi britanske vojne sile.

Bardossy se je vrnil v Pešto

Berlin, 22. marca. n. (DNB.) Madžarski zunanji minister grof Bardossy je snoti zaključil svoj obisk v Monakovu. Danes se je spet odpeljal nazaj v Budimpešto. Na postaji so ga pozdravili nemški zunanji minister von Ribbentrop, funkcionarji zunanjega ministrstva, vojske in stranke. Budimpešta, 22. marca. A.A. (Stefani.) Madžarski časopisi komentirajo govor, ki sta jih včeraj imela v Ribbentrop in v Bardossy in v katerih sta poudarila enakost usode nemške in madžarske države. »Pester Lloyd« piše, da je Madžarska po obnovi Nemčije razvila prijateljske odnose z Italijo in Nemčijo in da se je približala Japonski. Pripominja, da so razgovori v Monakovu potekali v duhu prijateljstva in medsebojnega zaupanja. Berlin, 22. marca. A.A. (DNB.) Današnji »Völkischer Beobachter« piše o obisku madžarskega zunanjega ministra Laszla Bardossyja in pravi med drugim, da je ta obisk več kot pa samo obisk iz vljudnosti in več kot nastopni obisk novega

zunanjega ministra prijateljske države. Članek pravi, da je ta obisk izraz stoletne zgodovinske povezanosti med nemškim in madžarskim narodom in pomeni tudi priključitev Madžarske k zamisljeni novi urejeni Evropi. »Berliner Börsen Zeitung« pravi med drugim, da je obisk madžarskega zunanjega ministra v Nemčiji posebno važen zaradi tega, ker je od njega prišlo v trenutku, ko se na svetovni razčiščujoči nazor držav trojne zveze. Madžarska kaže pripravljenost za sodelovanje in odgovornost v tej smeri, ne oziroma se na propagandne spletke drugega vojskujočega se tabora, ki se je med drugim poslužil tudi finančnega pritiska.

Reforme v Franciji

Vichy, 22. marca n. (SDA) Francoska vlada je imela sinoči sejo, na kateri je razpravljala o reformi rodbinskega prava, o delovnem statutu, o mezdah, prehrani prebivalstva in obnovi industrije. Vlada je posebej razpravljala o delavskih mezdah in njihovi prilagoditvi sedanji druginji ter o družinskih mezdah.

Vojne operacije v Afriki

Mala posadka v Džarabubu je končno podlegla — Hudi protinapadi italijanskih čet pri Kerenu — Aktivnost nemškega in italijanskega letalstva

Rim, 22. marca. n. (Stefani). V svojem današnjem 28. službenem povelju je objavilo vrhovno poveljstvo italijanske vojske o borbah v Afriki.

Nemška letala so napadla in z bombo zadela neki angleški rušilec v bližini La Vette na Malti.

V severni Afriki je sovražnik, ki je bil v premoči tako po številu čet kakor v orožju, premagal našo malo posadko v Džarabubu pod poveljstvom pokovnika Castania, ki je bil ranjen v borbi. Posadka je vzdržala hude borbe, ki so trajale 4 mesece.

Kakor se je naknadno izkazalo, je protiletalsko topništvo o priliki sovražnega letalskega napada na Mitleni dne 19. marca, ki je bil omenjen že v 286. vojnem poročilu, sestrelilo poleg že omenjenega še eno sovražno letalo.

Na Egejskem morju so naša letala bombardirala in povzročila znatno škodo na sovražnem oporišču na Mitleni. Naša letala so napadla in torpedirala neko sovražno križarko v bližini otoka Kreta. V borbi s sovražnimi lovci, ki so ladjo štiti, je bilo sestreljeno eno sovražno lovsko letalo tipa »Hurricane«.

Na vzhodnem Sredozemskem morju je skupina bombnikov nemškega letalskega zbora v strmoglavskih napadih bombardirala sovražne konvoje. Na neki 12.000-tonski petrolejski ladji je izbruhnil požar. 8000-tonska ladja je bila potopljena. Neka nadaljnja ladja srednje tonaže je bila prav tako zedena in hudo poškodovana. Ostale ladje so bombniki obstreljevali s strojnimi.

V vzhodni Afriki se nadaljuje borba okrog Kerena. Naše čete so prešle v protinapad, da na posameznih točkah zboljšajo svoj položaj. Skupina naših lovcev se je spopadla s sovražno skupino, ki je bila v premoči. Uspešno ji je sestreliti eno letalo tipa »Hurricane«.

Sovražnik je znova poskušal izvojevati prehod čez reko Dabus v Gata Sidamu, a je bil njegov napad odbit.

Angleška poročila

Kairo, 22. marca. s. (Reuter). Poveljstvo angleške vojske na Blžnjem vzhodu je javilo povelji v posebnem komunikatu, da so večeraj popoldne angleške čete zavzele oazo Džarabub v Cirenaiki.

Džarabub leži okoli 250 km južno od Tobruka ter je sveto mesto verske sekte Senusi. Angleži so Džarabub več tednov oblegali. Italijanska posadka je bila ves čas povsem odtušena od stikov na kopnem z ostalim svetom. Italijani so posadko zadnje čase zalagali z letali, ki so verjetno imela svojo oporišče v Tripolisu.

Kairo, 22. marca. s. (Reuter). Poveljstvo angleške vojske na Blžnjem vzhodu je javilo v svojem današnjem službenem poročilu:

Libija, Eritreja in Abesinija: Nobene spremembe v položaju.

Angleška Somalija: Potrjeno je, da so angleške čete zavzele Hargeiso.

London, 22. marca. s. (Reuter). K položaju na afriških bojiščih dajejo danes v merodajnih angleških vojaških krogih v Londonu naslednje informacije:

V Eritreji so pri Kerenu še vedno v teku napadi in protinapadi obeh v. j. s. z ozirom na težavno ozemlje, na katerem se boji vrše, ni pričakovati hitrih rezultatov v boju za Keren.

V Abesiniji južnafriska četa, ki so iz Džidže prodrele do Hargeise v Arsi-Sid Somaliji, se nadalje napredujejo in so se danes verjetno že združile z angleško vojsko, ki prodira od Berbere v notranjost Angleške Somalije. Kolona, ki je zavzela Hargeiso, ima mnogo lažje delo nego ona iz Berbere, ker je ozemlje pri Hargeisi ravno, med tem ko je zaletje Berbere hribovito.

Glede zavzetja oaze Džarabub v Libiji pripominjajo v merodajnih krogih, da je bila oaza zavzeta pri prvem napadu. Napad se je pričel v četrtek in je bil že v petek popolnoma kronan z uspehom. Kjub drugačnim poročilom niso Angleži vse do

četrtka tekom večtedenskega obleganja Džarabub nikdar napadli.

Najrobi, 22. marca. s. (Reuter). Poveljstvo južnafriskega letalstva v Keniji javlja:

Južnafriski bombniki so v četrtek izvedli napade na postojanke sovražne vojske pri Hararju in Diredaui v Abesiniji. Istega dne so bile v strmoglavnem poletu z bombami in strojnimi ognjenimi napadeni vojašnice in radijska postaja v Hararju. Ugotovljenih je bilo več direktnih zadetkov. Bombardirana je bila tudi železniška postaja v Diredaui ter tamkajšnje letališče. Bombe so ponovno direktno pogodile hangarje. Dva italijanska bombnika tipa Savoia na letališču sta bila obstreljevana s strojnimi. V Bosu pri Diredaui je bila vržena salva bomb na dva vlaka na kolodvoru. Ena izmed bomb je porušila zadnji del vlaka. Tudi železniška proga je bila bombardirana. Ena izmed dveh sovražnih lovskih letal tipa CR 42, ki sta se zapletli v borbo z južnafriskimi letali, je bilo menda sestreljeno, vendar sestrelitev ni potrjena. Vsa južnafriska letala so se vrnila.

Kairo, 22. marca. s. (Reuter). Poveljstvo angleškega letalstva na Blžnjem vzhodu javlja v svojem današnjem komunikatu: V Tripolitani so angleški bombniki v četrtek ponoči bombardirali sovražne motorizirane transporte na cesti iz Mizerate v Sirto.

V Sudanu je bil pri Toki sestreljen sovražni bombnik.

V Eritreji so angleška letala večeraj ponovno močno bombardirala sovražne postojanke v Kerenu in okolici. Bombni napad je bil izveden tudi na železniško progo, ki je bila poškodovana. V Asabu so bila bombardirana skladišča in drugi objekti.

V Abesiniji je bil izveden uspešen napad na železniško progo Adis Abeba - Diredaui. Več bomb je bilo vrženih tudi na kolodvor v Diredaui. Trije vlaki na progi Avaš - Diredaui so bili uspešno obstreljevani. Na cesti ob progi so bili bombardirani motorizirani transporti. Na več mestih so bila napadena skladišča bencina in so bili povzročeni požari. Pri Gondaru je bilo povzročenih več požarov med zgradbami in skladišči v vojaškem taborišču.

V vseh teh operacijah so se vrnila vsa angleška letala.

Zvišanje družinskih doklad v Italiji

Nekje v Italiji, 22. marca. AA. (Stefani). Predsednik vlade Mussolini je izdal ukaz, da se zvišajo družinske podpore, ki se izplačujejo delavcem in nameščencem. Zvišanje znaša 40% za sinove in 30% za žene in starše in sicer začeti s 24. marcem za delavce, s 1. aprilom pa za ostale.

Pesnik Ciesa o stališču švice do Italije

Lugano, 22. marca. AA. (Stefani). Švitski pesnik in književnik Francesco Ciesa je objavil v listu »Corriere del Ticino« članek, v katerem podaja stališče Švice do Italije. Clankar obžaluje, da mnogi ljudje v italijanski Švici razodevajo čustva, ki ne odkrivajo njihovega prijateljstva do Italije, dočim tisti, ki mislijo nasprotno, ne smejo govoriti. Pisec tega članka na koncu pravi, da je treba pomisliti tudi na to, da je takšno stališče teh ljudi v nasprotju z varnostjo države, in da pomeni kršitev civilnih in vojaških predpisov, poleg tega pa tudi nevarnost do naroda, ki je vedno, zlasti pa še v sedanji vojni, kazal do Švice svojo plemenitost.

Poslanik de Brinon prispel v Vichy

Pariz, 22. marca. A. (DNB). Generalni pooblaščenec vlade v zasedenih krajih, veleposlanik de Brinon, je odpotoval danes v Vichy. Za časa svojega bivanja v Vichyju bo de Brinon preročil maršalu Petainu o svojem zadnjem nadzorovanem potovanju po južni in zapadni Franciji. Mislijo, da se bo de Brinon zadržal v Vichyju 2 do 3 dni.

Macuoka na poti v Berlin

Beograd, 22. marca. p. (Berlinski do pisanik »Politika« poroča, da pripravljajo nemški prestolnici japonskemu zunanjemu ministru Macuoki tako svesčan sprejem kakršnega doslej ni bil deležen še noben drug tuji državnik. Anhaltski kolodvor bo v ta namen iz temeljev preurejen. Na ulicah, koder se bo vozil Macuoka, so postavljeni visoki stebril in okrašeni z nemškimi in japonskimi zastavami. Na trgu pred kancelarsko palačo postavljajo posebno železno grajo, da bi olajšali policiji vzdrževanje reda. Sploh hočejo z zunanjostjo kar najbolj manifestirati zavezništvo med Nemčijo in Japonsko.

Sovjetsko-turški nenapadalni pakt?

Carigrad, 22. marca. s. (Columbia BS). Svoji tisk je imel turški poslanik pri sovjetski vladi, Hajdar Aktaj, dolg razgovor s podkomisarjem za zunanje zadeve Višinskim. V zvezi s tem so se v carigradskih diplomatskih krogih razširile govorice, da bo v kratkem podpisana nenapadalna pogodba med Rusijo in Turčijo.

Turški glasovi o sestanku na Cipru

Carigrad, 22. marca. j. (Ass. Press). Turški tisk je pretežno dobrohotno spremljal razgovore, ki sta jih imela na Cipru turški zunanji minister Saradzoglu in angleški zunanji minister Eden List »Jeni Sabah« piše danes, da bodo podrobnosti o teh razgovorih ostale sicer tajne. Kljub temu pa je znano, da se je v teku razgovorov ponovno potrdila popolna soglasnost angleško-turških vidikov glede vseh balkanskih problemov. Soglasnost stališča pomeni velik varnostni faktor, ki vpliva zaupanje v bodočnost.

List »Ikdam« pripominja, da je v trenutnih okoliščinah prav ta identičnost stališč, kakor tudi prisrčna zveza med Veliko Britanijo, Turčijo in Grčijo kar največje važnosti. Na podlagi identičnosti stališč in odkritosti v odnosih med temi tremi državami bo gotovo uspešno zadovoljivo ure, tudi večino vprašanj, ki se tičejo balkanskih držav, kakor tudi dežel Blžnjega vzhoda.

Carigrad, 22. marca. AA. (DNB). Na večerajnji seji poslanske zbornice v Ankari je bil soglasno sprejet zakonski predlog, da se vladi odobri izrecen kredit v znesku 30 milijonov turških funtov za tekoče proračunsko leto.

Turčija in Nemčija

Beograd, 22. marca. p. »Vreme« poroča iz Berlina, da vlada v tamošnjih merodajnih krogih glede nadaljnjega razvoja odnosajev s Turčijo optimizem. V tej zvezi beležijo nemški listi poročila iz Ankare, da smatrajo v turških merodajnih krogih izmenjavo poslanic med kancelarjem Hitlerjem in predsednikom turške republike Inenjem za zelo koristno. Ta vest je izhajala v nemških krogih številne komentarje s posebnim ozirom na nedavni ponovni sestanek Saradzogla z angleškim zunanjim ministrom Edenom. V berlinskih merodajnih krogih smatrajo, da se bodo odnosaji med Nemčijo in Turčijo tudi nadalje razvijali v duhu prijateljstva.

Nemški znanstveni zavod v Pečuhu

Budimpešta, 22. marca. AA. (DNB). V navzočnosti nemškega konzula in univerzitetnega profesorja dr. Hansa Freierja se odprl v Pečuhu nemški znanstveni zavod. V njem bodo uvedli stolico za nemški jezik in bo tam postavljen nemški lektor.

Berlin, 22. marca. AA. (DNB). Voditelj SS oddelkov Heinrich Himmler je sprejel večeraj voditelja nemške narodne manjšine na Madžarskem dr. Bassa. Imela sta daljši razgovor.

Vodstvo norveškega radia v Nemčiji

Oslo, 22. marca. AA. (DNB). Pod vodstvom šefa norveškega radia je prispel v Nemčijo zastopstvo vodilnih osebnosti norveškega radia. Norveško zastopstvo je odšlo v Nemčijo na povabilo nemške radijske uprave. V izjavi, ki jo je dal šef norveškega zastopstva, je dejal, da so zastopniki norveškega radia nenavadno zadovoljni s prijateljskim sprejemom, ki so jim ga pridelili v Nemčiji, in da so istočasno tudi prijetno presenečeni nad stopnjo, ki jo je dosegla nemška radiofonija. Norveški gostje so obiskali Berlin, Dunaj in Garmisch-Partenkirchen, kjer so si ogledali vse radijske naprave ter izrazili svoje zadovoljstvo nad sprejemom, ki so jih bili povsod deležni.

Prometne nesreče v Angliji v vojni

London, 22. marca. s. (Reuter). Prometno ministrstvo javlja, da so prometne nesreče v februarju v Angliji povzročile 689 smrtnih žrtev, 271 več nego v istem mesecu lanskega leta, 353 oseb je bilo ubitih med zatemnitvijo, 87 več nego v nočnih urah v februarju preteklega leta. Stavilo žrtev v februarju pa je nižje od onih v januarju letošnjega leta.

Povratek dr. Mačka v Zagreb

Beograd, 22. marca. p. Podpredsednik vlade dr. Vladimir Maček je nocoj odpotoval v Zagreb.

Nemški filmski pregled v naših kinih

Berlin, 22. marca. br. (DNB). V Jugoslaviji bodo odslej v 250 kinematografih predvajali nemški filmski tedenski pregled. Tako je sklenila Zveza jugoslovenskih kinopodjetnikov.

Ljudsko štetje v Rumuniji

Iz Bukarešte poročajo, da so zdaj skoro dovršene priprave za ljudsko štetje v Rumuniji, ki bo v polovici marca.

Smrt Curlejevega brata

V Montpellieru je umrl 86letni fizik Jacques Curie, brat slavnega soodkritelja radia.

Vojna na Kitajskem

Tokio, 22. marca. n. (SDA). Izvedelo se je, da se sedaj večji oddelki japonskih et bors z armado kitajskih četnikov, ki šteje okrog 100.000 mož. Četniki so se pojavili ob železniški progi Shanghai - Nanking, ki jo resno ogrožajo.

„Meja na Temzi“

Članek nemškega pomorskega strokovnjaka o pomorskih stiskah Anglije in vprašanje ameriške pomoči demokratizacijam

Berlin, 22. marca. AA. (DNB). Veliki nemški tehnik »Das Reich« prinaša članek dr. Evgena Mindlerja pod naslovom »Meja na Temzi?« V njem med drugim pravi:

Svojčas je neki britanski ministri predsednik dejal, da je angleška meja ob Renu. Zdaj pa je eden od radijskih napovedalcev iz Londona, kakor da bi hotel potolažiti svoje poslušalce, prišel na dan s trditvijo, da USA smatrajo, da je njihova meja na Temzi. Nasprotje med tema dvema izjavama je značilno za veliko spremembo, ki je nastala v položaju Velike Britanije na svetu, za velik premik sil med svetovnimi državami. Besede o »meji na Temzi« posredno dokazujejo, da se Velika Britanija v sedanji vojni ne more več boriti s tistimi sredstvi in na isti način, kot se je vojskovala v prejšnjih vojnah. Anglija na evropski celini ne razpolaga več z nobeno državo, ki bi se zanjo borila, njena velika mornarica pa ne more več zagotoviti britanski plovbi svobodnega gibanja in tudi ne dovoza na britansko otočje. Notranja udarnost britanske mornarice je izgubila ves svoj pomen v času, ko so najglavnejša središča proizvodnje na samem britanskem otočju izpostavljena srditim udarcom nemškega vojnega letalstva.

Nekoč si je Anglija s svojimi ladjami pridobivala pomorska oporišča po vsem svetu, danes pa mora britanska vlada dati svoja pomorska oporišča drugim, da bi od njih dobila ladje. Toda tudi ladje, ki jih Anglija dobiva od drugih, več ne morejo zavarovati konvojov, ki plovejo proti Angliji. Danes čedalje manj morejo premagovati ogromne težave, ki se pojavljajo pri obrambi pomorskih poti. Velika britanska mornarica, ki je bila prej vsa namenjena napadu, je danes v popolni obrambi pred nemškimi pomorskimi silami, ki napadajo britansko mornarico na najširšem bojišču. Že v dosedanjem poteku bitke okoli Anglije, ki se odigrava na Severnem morju in na Atlantskem oceanu, so britanske izgube tako narasle, da jih britanska ind. strija ne bi mogla nadomestiti niti v primeru, če stalni napadi nemškega vojnega letalstva sploh ne bi ovirali dela industrije. Pa naj cenijo in preučenjuje skupno zmogljivost angleške in ameriške graditve ladij, na svetu ni več takšnega strokovnjaka, ki bi verjel, da bi se z graditvijo novih ladij v doglednem času moglo izpolniti izgube, kakršne je v zadnjih mesecih pretrpela Anglija.

Anglija razpolaga tudi še zdaj z velikimi tonazlo. Šla je v sedanjo vojno s kakimi 20 milijoni tonami trgovskega brodogradnje. Poleg tega si je v teku vojne polastila še 7 milijonov ton tujih ladij. Na drugi strani pa je v sedanji vojni izgubila približno 10 milijonov ton, pri čemer so računane tudi težko poškodovane ladje. Od 17 milijonov ton, s katerimi dozdaj še razpolaga, mora uporabljati znaten del za neposredne vojne cilje. Del ladij potrebuje za oskrbovanje britanskih bojišč v Afriki. Za potrebe prebivalstva britanskega otočja ima v najboljšem primeru na razpolago okoli 15 milijonov ton ladijstva, pri čemer je treba imeti pred očmi tudi manjše možnosti za plovbo.

V Ameriki skušajo prisilčiti na pomoč angleškemu pomorščaku ladijstva s serijsko graditvijo prevoznih ladij — tudi v svetovni vojni so delali tako —, toda tudi ta pomoč se je zapoznila z ozirom na stopnjo, ki jo je dosegla Nemčija s številom svojih podmornic. Sicer pa omenjeni ameriški načrt šele pripravljajo. Tam šele razpravljajo o delovnih metodah in o zbiranju potrebnih delovnih moči. V Angliji so postavili nekega admirala za »starešino dovoznih poti z zapada«. Med drugim bo njegova naloga, vzdrževati zvezo med admiraliteto in ministrom za trgovsko mornarico. Ta zveza bo morda odlično funkcionirala, toda to še ne bo pomenilo tudi dobrega funkcioniranja plovbe čez Atlantski ocean.

Z ozirom na to se vprašanje boja proti nemški zapori danes postavlja že kot eno najtežjih vprašanj britanske politike in britanskega vojskovanja. Na koncu svojih izjavanj clankar pravi, da so si o vsem tem na jasnem tudi v Zedinjenih ameriških državah, kjer so še konec 1937 leta govorili, da hočejo nastopiti proti nadaljnemu razširjanju narodnega socializma. Clankar pravi, da je znano, kako si washingtonska vlada zamišlja to zaščito. Leta, ki so od tedaj potekla, so pokazala, kaj je Washington povzročil s svojim stalnim ponujanjem pomoči. Pokojnik Chamberlain nikdar ne bi bil napovedal vojne in tudi Reynaud nikdar ne bi vojne otežkoval, če se oba ne bi bila zanašala na pomoč Zedinjenih držav Severne Amerike.

Clankar končuje svoja izjavanja z naslednjimi besedami: Toda pomoč, v kolikor je sploh iskreno mišljena, prihaja prepozno.

Ameriški konvoji?

New York, 22. marca. j. (Reuter). Borba za Atlantik se zmerom v veliki meri zaposluje vse ameriške liste. Večina komentatorjev izraža prepričanje, da bo organizacija ameriških konvojov, v katerih na bi se prevažal ameriški vojni material v Anglijo, prva naslednja stopnja ameriške pomoči Veliki Britaniji. Z organizacijo lastnih ameriških konvojov se že intenzivno bavijo v vseh ameriških službenih krogih, dočim stališče ameriške javnosti do tega vprašanja še ni doseglo enake stopnje zrelosti. V javnosti še zmerom prevladuje prepričanje, da bi ameriški konvoji povečali močnost vojnega spora med Zedinjenimi državami in Nemčijo, vendar pa tudi široka ameriška javnost prihaja že vse bolj do prepričanja, da je poglavito vprašanje za praktično uresničitev ameriške pomoči Angliji vprašanje preskrbe potrebnih prevoznih ladij in za zagotovitev varnega prevoza čez Ocean. Kako vsesplošno je že to prepričanje, je najbolje dokazalo navdušenje, s katerim je ameriška javnost sprejela vest da bo Amerika prepustila Veliki Bri-

ALI KASLAJATE zaradi prehlada?

Puhlmannov čaj

zamore preprečiti draženje na kašelj, razkrajja sluz in pomiri kašelj. Dobiva se v vseh lekarnah. Originalni zavitek od 125 g din 37.—.

Ogl. reg. br. 1503/1936

tanji nadaljnjih 50 trgovinskih ladij za vojaške transporte.

Washington, 22. marca. j. (Ass. Press). V vladnih krogih zatrjujejo, da bo ameriška vlada v najkrajšem času odstopila Veliki Britaniji 50 trgovinskih ladij vseh velikosti. V Washingtonu pričakujejo le še prihoda angleškega mornariškega strokovnjaka Salterja, da se določi podrobnosti glede prevzema teh ladij. Ni še znano, ali bodo te ladje v bodoče plule s prevozi ameriškega materiala v Anglijo pod angleško ali ameriško zastavo. Ameriški mornariški krogci bodo s Salterjem obravnavali tudi še razne druge možnosti dobave nadaljnjih trgovinskih ladij za angleške potrebe. Verjetno je, da bo odkupljenih večje število trgovinskih ladij, ki vrše zdaj službo v ameriški obalni plovbi, katere potrebe so se zadnji čas znatno zmanjšale.

New York, 22. marca. AA. (Reuter). Po poročilih iz Washingtona so visoki funkcionarji ameriške vlade izdelali načrt za zgraditev in dobavo kakih 20.000 bojnih letal v teku prihodnjih 18 mesecev. Letala naj bi bila poslana Veliki Britaniji. V načrtu imajo zgraditev 10.500 letal in sicer na podlagi zakona o podpiranju Anglije. Polovica teh letal bi bili težki in poltežki bombniki. Na pooblaščenem mestu se je zvedelo, da so začeli proučevati ustanovitve letalske proge med Ameriko in Anglijo, po kateri bi letala omenjena letala. Nekateri opazovalci mislijo, da bodo ta letala, če se na pristojnih mestih sporazumejo glede nove poti, pilotirali pol poti ameriški letalci, naprej pa angleški.

„Slika ogromne mistifikacije“

Rim, 22. marca. AA. (Stefani). »Popolo d'Italia« objavlja članek p.d. naslovom »Slika ogromne mistifikacije«. V članku razlaga časovni potek dogodkov in podatkov, kako je bil mistificiran ameriški narod in pri tem podaja razsvetleje v tr. glo-medije. List piše, da je Roosevelt pri tem vodila ogromna preživetost in ambicija, da bi postal razsodnik sveta na razvalinah Evrope, Azije in angleškega cesarstva. Ni treba dvomiti, da bo po načinu, kako bo ameriški narod reagiral na to gonjo, treba oceniti duhovno večino ameriškega naroda. Vsaka mistifikacija kakšnega naroda ima svoje meje, ki se ne smejo prekorčiti, če na to ne pristane narod sam s svojim spoznanjem. Toda težko bi bilo reči, da je umska zaostalost Amerikancv padla na tako nizko stopnjo in to ravno zato, ker so Amerikanci v drugih raz-mah, zlasti pa ob Wilsonovem času pokazali, da imajo zdrav smisel in kritično sposobnost, na svoj način se zne-staviti. Mednarodni krog Roosevelt je bil v dvogovorih: ali del Roosevelt zlo veliko napako, ko podcenjuje silo trzavze in dejansko upa, da bo lahko vplival na spor, ali pa zlobno igrati na karto izravnavanja obeh vojskujočih se strank, da bi nato vsemu svetu vsilili ameriško premoč. Bodočnost bo pokazala, katera od teh dveh slepih Rooseveltovih domnev bi se morala uresničiti. Os je že od prvega trenutka predvidevala ameriško pomoč in je ni precenjevala, na tudi ne podcenjevala. o njej pa je razsojala z ozirom na prostor in na čas, ko bo ta pomoč dejansko prišla do izraza.

Roosevelt bo posetil vojvodo Windsorskega

New York, 22. marca. j. (Ass. Press). List »New York Daily Mirror« poroča iz Miamia, da bo predsednik Roosevelt v okviru svojega pomorskega izleta, ki ga bo napravil čez praznike, najbrže posetil guvernerja Bahamskih otokov angleškega vojvodo Windsorskega.

Poostreitev nadzorstva nad Panamskim področjem

Washington, 22. marca. AA. (DNB). Predsednik Roosevelt je izdal ukaz, da se poostri nadzorstvo nad brozovajnimi sporočili na področju Panamskega prekopa. V zvezi s tem ukazom predsednika Roosevelt je guverner panamskega področja izjavil, da je bil ukaz izdan na zahtevo zastopnikov vojske in mornarice. V zvezi z gornjim ukazom bodo vse trgovske ladje, ki bodo plule na področju Panamskega prekopa morale ustaviti vsako oddajanje poročil po brezžičnem brzojavu.

Galupovo glasovanje

Berlin, 22. marca. n. (Stefani). Nemški tisk pripisuje velik pomen ugotovitvi Galupovega zavoda za proučevanje javnega mnenja v Zedinjenih državah, da je 33 odstotkov ameriškega prebivalstva proti vstopu Zedinjenih držav v vojno. Listi dodajo, da kljub vsej še tako intenzivni akciji intervencijske propagande v Zedinjenih državah ne uspeva. Senator Wheeler je sredi govoril po radiu in je znova ostro nastopil proti vmešavanju v vojno in pooblastilom prezidenta Roosevelt. Med drugim je omenil, da je sedaj v Zedinjenih državah na delu 2000 angleških agentov, ki ščuvajo ljudi proti osi in skušajo ustvariti razpoloženje za vstop Zedinjenih držav v vojno.

Vremenska napoved

Zemunska: Topleje. Postopno se bo pooblačilo na severni polovici države, jasno in lepo pa bo na jugu. V gornjem primorju in v severozahodnih krajih utegne deževati.

Macuoka

Japonski zunanji minister Macuoka je preko Sovjetske zveze nastopil pot v prestolnice osi. Ze nekaj časa napovedujejo listi njegov prihod in okrog gosta iz daljne Japonske se neugnano pletejo razna diplomatska ugibanja, ki so v zvezi z usodnimi odločitvami v sedanjih vojni. Tako je Macuoka postal predmet svetovne pozornosti. Med imeni, ki so se pridobila toliko sloves, je njegovo ime precej novo. Čitatelje utegne zanimati osebnost in življenje tega japonskega diplomata, zato prinašamo po pariškem »Candidu« nekatere podatke.

Josuke Macuoka se je še kot otrok polnoma sam vkrca na ladjo, ki ga je peljala v Zedinjene države ameriške, ker so starši zaupali njegovo nadaljnjo vzgojo nekemu stricu, živečemu v mestu Oregon. Macuoka je študiral na srednji šoli v Oregonu, in ker njegov stric ni bil premožen človek, a tudi zdma mu niso pošiljali zadostnih sredstev, si je moral z delom služiti vsakdanji kruh. Bil je v službi neke ameriške dame, ki je mlademu, stremiljvemu in nadarjenemu Japoncu izkazovala velike usluge. Ko je z odličnim uspehom dovršil vseučilišne študije v Princetonu, se je vrnil na Japonsko »moralno in intelektualno popolnoma pripravljen za življenje«, kakor piše njegov japonski življenjepisec Shiroto Kita v življenjepis, ki je nedavno izšel in ki prikazuje z vseh strani osebnost vodilnega japonskega diplomata. Ko pa se je Josuke Macuoka vrnil na Japonsko je moral ugotoviti, da pač dobro pozna Ameriko in njeno življenje, ne pozna pa svoje lastne domovine. Skozi dve leti se je podvrnil japonski vzgoji: študiral je na domači univerzi literaturo, pravo, politiko in socialno ekonomijo. Bilo mu je 25 let, ko je izbruhnila rusko-japonska vojna (1904). Pri naboru so ga spoznali za sposobnega, vendar ga niso poklicali pod puško. Tako je mogel nekako ob tem času dovršiti še poseben diplomatski tečaj, ki ga je končal kot najboljši med vsemi izbranimi udeleženci tečaja.

Zdaj se je začela njegova kariera, za katero je bil izborni pripravljen. Najprej je postal pomožni konzul v Sanghaju, nato je bil imenovan za osebnega tajnika tedanjega ministra zunanjih zadev barona Gota in nato dodeljen osrednji upravi japonskega zunanjega ministristva, kjer je služboval 17 let. Zaradi spora z novim ministrom grofom Vrida je nenadno zapustil državno službo. Še ko je služboval v Sanghaju, je stopil s tesne zveze z mogočnikom, ki mu je postal poslednji nekaj zaščitnik, namreč s predsednikom velike železniške družbe za južno Mandžurijo Hojokavom. Letu mu je takoj po izstopu iz državne službe (1. 1922) ponudil mesto ravnatelja v upravi te družbe. Sposobni Macuoka si je kmalu pridobil vplivni položaj podravnatelja družbe. Ostal je na tem mestu, dokler mu niso rojali njegovega domačega kraja ponudili mandat za poslansko mesto v državnem zboru. Bil je izvoljen, zlasti ker ga je v volilni borbi podprl drugi njegov prijatelj iz Sanghaja, Jamamoto, ter je kmalu postal predsednik ene izmed dveh strank, ki sta odločevali v japonskem državnem zboru. A tudi v tem važnem položaju ni Macuoka vztrajal dalje časa. Začele so mu presaditi spietke, ki so mu grele nede do parlamentu in je prišel do prepričanja, da je parlamentarni sistem neprimeren za reševanje velikih nacionalnih vprašanj. Tako je Macuoka stopil na čelo gibanja, ki se je borilo zoper parlamentarni režim na Japonskem. S tem se je močno prikupil in približal vojaškemu krogu. Z njihovo podporo je postal zastopnik Japonske pri Društvu narodov v Ženevi, kjer je zagovarjal japonsko ekspanzijo na Kitajskem.

Macuoki so prej že nekajkrat ponudili ministristvo zunanjih zadev, vendar je ponudbo vselej odklonil. Nekaj časa je zavzemal položaj predsednika železniške družbe za južno Mandžurijo, družbe, ki je važno orodje v službi japonske kolonizacije v Mandžukuo. Naposled je julija 1940. vstopil v vlado princa Konoja. Kmalu nato (27. septembra) je podpisal pogodbo o trojnem paktu, nekaj tednov nato tudi pogodbo z Mandžukujem in z vlado v Nankingu, ki se je izrekla za interese japonske politike v tem delu Kitajske.

Vojna s Kitajsko, ki jo je Macuoka kot strasten japonski imperialist podpiral z vsem svojim političnim vplivom, je ostala slej ko prej neodločena. Najresnejši nasprotnik japonske, Zedinjene države ameriške, so se v času Macuokovega vodstva japonske zunanje politike vedno bolj obojevale in se popolnoma približale Angliji. Da doseže vsaj neki vnanji uspeh in tako reši prestiz svoje politike, je nedavno izkoristil spor med Francijo in Tajskim (Siamom) ter je interveniral v korist Tajskega. Macuoka je svojo politiko, ki jo podpirajo predvsem vojaški krogi, popolnoma naslonil na os. Kot izrazit bojovnik za japonsko ekspanzijo in kolonizacijo v drugih delih sveta obeta od zmage osi velikih uspehov za japonsko ekspanzivne cilje. Njegova pot v Evropo pa kaže, kako zaskrbljeno gleda na najnovejšo zadržanje Zedinjenih držav, ki jih prav Macuoka predborno pozna. Da bi si mogel po najnovejših dogodkih delati še kakšne pretirane iluzije o stvarnem položaju v območju Tihnega oceana.

OBRAMBA AMERIKE

Med strahovito borbo, ki dajva v Evropi in kakršni svet se ni bil priča, so Zedinjene države zaposlene s pripravi s pomočjo Angliji in z delom za izgraditev lastne obrambe. Američanom gre za to, da bi svojo državo zavarovali pred vsako možnostjo invazije. Res je sicer, da v Ameriki nihče ne verjame, da bi osišne sile, če zmagajo, takoj z letalstvom, brodovjem in vojsko napadle Ameriko, vendar vlada tam mišljenje, da je treba za vedno preprečiti vsako možnost, da bi se na ameriških tleh sploh kdaj lahko zadržal kak mogočnik iz Evrope.

Zedinjene države imajo dve občutljivi točki, na katerih bi bil napad lahko uspešen. Obe točki ležita na vzhodu ob Atlantskem oceanu. Ena izmed njih je mejno ozemlje proti Kanadi, druga pa so ro-krajine na jugu, ki leže v največji bližini Panamskega prekopa. Ko je ameriški predsednik napravil zameno in je za 50 ameriških rušilcev dobil šest oporišč za vojno brodovje na britanskem kolonij-skem ozemlju, je bila ta opasnost odvr-njena in Amerika je zavarovana na vsej črti od Nove Fundlandije do Britanske Guajane.

Ameriški admiralni štab se je tudi takoj lotil dela, da bi ta oporišča izdelal ter jih izpopolnil tako, da bi bila v skladu z zahtevami sodobne strategije. Za vsako izmed šestih oporišč je bil dovoljen znesek 7 milijonov dolarjev in nol Kredite je predsednik Roosevelt pospešil, delo se je takoj začelo, vendar danes seveda še ne moremo vedeti, kako daleč je napredovala izgradnja oporišč. Ugotovljeno na je, da so bila oporišča na Novi Fundlandiji in na Bermudskih otokih dovršena v polovico krašjem roku, nego je bil določen za ta dela. Za Ameriko so oporišča na tleh britanskega Imperija zelo važna, saj je s temi oporišči samimi, brez novih mornariških enot, zrasla sila vojnega brodovja za 30%. Zaradi tega je ameriško pomor-sko poveljstvo tako pospešilo utrdbena dela in v Ameriki tudi že najširša javnost uvideva veliko ugodnost Rooseveltove za-menjave.

Zadnjih 40 let je imela Amerika edino oporišče za svoje bojne ladje v zalivu Guantanamo na Kubi v Karibskem morju. Zaradi velike oddaljenosti od točk možne-ga spopada je bilo to oporišče zelo ne-ugodno za ameriške brodovje. Z oporišči na otokih Bahama, Antigua, Santa Lucia in Trinidad, ki so jih Angliji odstopili ameriškemu brodovju, je postal Mehški zaliv nekakor notranje morje popolnoma pod nadzorom ameriških ladij. Obroč utrdb bo popolnoma zaprl zaliv in ame-riška obramba črta se je s tem pomak-nila daleč proti vzhodu in proti jugu. Mornariški minister Knox je nedavno iz-javil: »Ze danes, še bolj pa čez šest me-secev, bi bil naravnost samomor, če bi se kakšna evropska vojna ladja upala v Karib-sko morje. Neter bi že še prišla, ven pa se ji ne bi nikdar več posrečilo.« Poleg ome-njenih oporišč grada Zedinjene države še oporišče v San Juanu na Portoriku. Pred kakim letom tam ni bilo niti 1000 mož ameriške posadke. Zdaj pa je tam že pre-ko 20.000 mož in nekliko tednov že se grade noč in dan utrdb, pristanišče na-prave in vojašnice. Poleg 80 milijonov za izgradnjo oporišč je ministristvo dovolilo še 25 milijonov dolarjev za vojašnice in druga bivališča vojakov.

DOGODKI PRETEKLEGA TEDNA

Pomen dogodkov preteklega tedna bi na kratko lahko takole označili: na zapadu opažamo prve znake poostrene borbe za nadoblast v zraku in na morju, na sredo-zemsko-afriškem bojišču v glavnem na-daljevanje dosedanjih borb v znamenju an-gleške ofenzive, na alpskem bojišču stal-no izmenjava napadov obeh strank, vendar brez večjih sprememb, narašča pa v sploš-nem negotovost glede nemških odločitev po vkorakanju nemške vojske v Bolgarijo.

K položaju sta spregovorila Roose-velt (15. t. m.) in Hitler (16. t. m.). Amerika se je s sprejetjem Rooseveltovega zakona o posoji vojnega materiala Veliki Britaniji moralno, diplomatsko in tudi že gospodarsko-industrijsko angažirala na strani Anglije, medtem ko se Japonska vedno bolj bliža svoji odločitvi, ki jo ute-gnevno pospešiti bližnji razgovori japonskega zunanjega ministra Macuoke v Ber-linu in Rimu. Macuoka je že na poti v Evropo in se z zanimanjem pričakuje njegov prvi postanek v Moskvi, ki naj bi bil po nekaterih vesteh zvezan z daljno-sežnim japonskim predlogi Rusiji za me-dsebojno zblizanje. Ta Japonska želja izha-ja iz potrebe, da bi si »država vzhajajo-čega solca« zavarovala svoj hrbet na ru-sko stran, preden bi se vmešala v sedanji konflikt.

Roosevelt je v svojem govoru po-novil prepričanje, da bo ameriška proiz-vodnja, ki bo odslej na razpolago Veliki Britaniji kot »prvi obrambni liniji« Zedi-njenih držav Severne Amerike, dovolj mo-čna, da bo Angliji zagotovila zmago. Hitler pa je bil prav tako trdnega me-nja, da je Nemčiji že doslej uspešno pripra-viti vsa potrebna sredstva za izvojevanje odločilnih uspehov v najkrajšem času. Nemiški kancelar je ponovno napovedal po-ostreno pomorsko vojno, a tudi bližnji nemški posmeg v razvoj dogodkov drugod, češ: »Odlučno stopamo v leto 1941, da o-končamo, kar smo lani začeli. Vseeno je, na kateri zemlji, na katerem mor-ju in kje v zraku se bodo borili nemški vo-jaki. Oni vedo, da bo ta borba za več-ne čase odločila o usodi, svobodi in bodočnosti nemškega naroda.« Nemčija se je torej odločila izzvati odločitev že letos, medtem ko je za Veliko Britanijo, kakor poudarja Angliji in Američani, glavno, da vzdrži, dokler ne bo začela v vsem ob-segu delovati ameriška pomoč, ki jo je v svojem govoru Roosevelt že konkretno na-povedal. V Berlinu in Rimu so mnenja, da ameriška pomoč Veliki Britaniji prišla prepozno, da bi mogla odločiti o izidu se-danje borbe. Zato je tudi Hitler dejal: »No bena sila in nobena podpora na svetu ne moreta več spremeniti izida te vojne.«

Roosevelt pa je medtem dosegel odobri-tev 7 milijard dolarjev (blizu 380 milijard dinarjev) izrednih kreditov za povečanje ameriške vojne proizvodnje. Doslej je

Na severu od teh oporišč, ki so že po-polnoma urejena, leži Bermudsko otočje, ki bo zavarovano že v nekaj tednih. Kjer je še pred kratkim bilo polno hote-lov, ki so bili priljubljena zatočišča zla-sti novoporočenim parom, vlada zdaj mrzlično vojaško gibanje. Na poslopih vihra zastava Zedinjenih držav, namesto nekdanjih gostov na so stopili častniki in vojaki. Veliki zaliv Hamilton je izpre-menjen v pristanišče za hidroplane, na otočku Long-Bird pa je pripravljen le-tališče za ostala letala. Mesteci St. George in St. Dawid sta določeni za večje število stalne posadke, zalivi okolice pa so iz-premenjeni v zatočišča za podmornice, rušilce, torpedovke in druge manjše vojne ladje. Bermudski otoki so postali za At-lantski ocean tako važna utrdba, kakor so Havajski otoki za Tihno morje. Kdor bi hotel od vzhoda prodirati proti Ameriki, bi se moral najprej polastiti Bermudov.

Ameriški vojaški krogi polagajo tudi ve-liko važnost na utrdben Nove Fundlandije, saj je vsakomur znano iz zgodovine, da sta doslej edina dva napada na Zedinjene države bila izvršena skozi veliko vrzel ve-letoka sv. Lovrenca in preko jezera Cham-plain. To se je bilo zgodilo že pred do-brimi sto leti. Usda Kanada je tesno po-vezana z usodo Zedinjenih držav in med oboema državama je vladalo tako globoko zaupanje, da skupna meja z nobene strani ni bila prav nič zavarovana. Kakšen bi bil razvoj v bodoče, ako bi bilo britansko carstvo premagano, je težko reči, vendar so Američani mnenja, da evropski mo-gočniki prav posebno toplo hrepene po Kanadi. Saj je ta dežela prav za prav sa-mo ozromen, skoro prazen prostor, ki kar kriči po naseljenih. Ima komaj 11 mili-jonov prebivalcev, je pa le nekoliko manjša od Evrope. Razumljivo je, da ob-račajo po tej deželi, ki je zelo bogata, svoje oči zlasti oni, ki sanjajo o večjem narodnem prostoru in trdijo o sebi, da so narod brez prostora. Kanada doslej skor-ko da ni imela lastne vojske in vojne morna-ric ter je bila v pogledu obrambe po-polnoma navezana na Zedinjene države in na Veliko Britanijo. Ob Tihem morju so Američani uredili strateško važna leta-lišča v Anchorage in v Fairbanksu zoper japonske poskuse in te uredbe danes bra-nijo tudi kanadsko tihomorsko obolo. Atlantsko obalo pa štiti sedaj trd-javski sistem na Novi Fundlandiji in v Novi Škotski. Nova Fundlandija leži kakih 80 milj severno od Zedinjenih držav ter pred-stavlja rasno zaporo proti sovražniku, ki bi se hotel polastiti otvorenega presledka v veletoku sv. Lovrenca. Tu je bila nevar-nost največja, da bi se kakaj tuja sila iz-krcala in oddal nadaležvala pohod v no-transtroj. Močne Američani so zato zara-dili dve močni oporišči na polot. ku Ava-lonu v St. Johnsu in v Placenti, dočim so že obstoječi letališči v Novi Škotski znatno razširili in utrili. Skupno z oto-kom Anticosti in z letališčem v Quebecu tvorijo ta oporišča močnega obrambni si-stem, ki se lahko ubrani vsakršnemu na-padu.

S tem je zavarovana vhod v Kanado, zaščitena pa je tudi severovzhodni konec Zedinjenih držav. Naj že vojna izpade ka-korkoli, se Amerika zaveda polne var-nosti, vendar se ne uida brez krbnosti, ki je Franciji za Maginotovo črto postala usodna. Zedinjene države so skrbno na straži.

A. B.

ameriški kongres odobril za oboroževalne namene Zedinjenih držav že nad 26 mili-jard dolarjev ali okoli 1400 milijard dinar-jev raznih kreditov. V torek 18. t. m. je angleški ministrski predsednik Chur-chill izrekel Rooseveltu posebno zah-valo angleškega naroda na banketu, ki je bil prirejen na čast novemu ameriškemu veleposlaniku v Londonu Winantu.

Balkan in Blizni vzhod sta bila pretekli teden še vedno središču sploš-nega zanimanja. Stališče naše države k sedanjemu položaju na tem področju je pojasnila v svoji nedeljski številki beo-grajska »Politika« v uvodniku, v katerem poudarja med drugim, da želi naš narod mir, da pa tudi v bodoče kakor v pretek-losti, »ne bo podlegel nikakim obljubam, mamilom ali pritiskom, ki bi ga ponižal pred samim seboj, ker bo vedno znal ceniti in braniti svojo svobodo in neodvisnost.« Tur-čija, ki je bila še prav posebno pred-met splošnega zanimanja, je pretekli teden odgovorila na Hitlerjevo osebno sporočilo predsedniku Ineniju po posebnem kurirju. Kakor poljasnjuje razne informacije, po-meni to sporočilo popolno razčiščenje nem-ško-turških odnosov. Med tem sta se 19. t. m. ponovno sestala na otoku Cipru turški zunanji minister Saradzoglu in an-gleški zunanji minister Eden, ki se še vedno nudi na Bliznjem vzhodu. Uradno sporočilo o njunem razgovoru ugotavlja popolno istovetnost stališč obeh držav.

Ves pretekli teden se razne agencije ri-povedovale o izkrcavanju angleških čet v Grčiji, obenem pa napovedo-vale, da bo spričo tega nemška vojska brz-kone kmalu posegla v oboroženi spor na Balkanu. Za sedaj pa moramo zabeleži-ti predvsem izredno diplomatsko delavnost na vsem tem področju. Izpričuje jo med dru-gim tudi obisk madžarskega zunanjega mi-nistra Bardossyja v Berlinu.

18. t. m. je umrl v Cannesu v Franciji znani rumunski državnik in bivši dolgolet-ni rumunski zunanji minister Titules-cu, ki je imel svoje dni veliko besedo v balkansko-podunavskih vprašanjih. Vojaška kronika preteklega ted-na beleži na zapadu predvsem medsebojne letalske napade obeh sovražnikov. Njih glavni cilj je uničevanje obojestranske vo-jne industrije, onesposobljanje angleških luk za vsak promet ter onesposobljanje tako zvanih invazijskih luk. Strahovito so bili nemški letalski napadi zlasti na Bristol, London in Hull, dočim so Angliji bom-bar-dirali predvsem industrijske kraje v Po-rurju in ladjedelnike naprave v Nemčiji (Kiel, Wilhelmshaven, Bremen, nadalje Köln, Loriet itd.). Nemci so pretekli te-den javili potopitev 5 angleških trgovinskih ladij, Angliji pa treh nemških podmornic. Povprečna tedenska izguba angleškega tr-govskega brodovja znaša v zadnjem času približno 100.000 ton, kar je po angleških navedbah znatno manj od izgub v avgustu in septembru lanskega leta. Nemci pa vi-

Ali vaša koža prenese britje dvakrat na dan?

Pomislite, kaj pomeni to za vašo kožo! Je mar čudno potem, da se Vam koža vname, se napne in dela britje mučno?

TARP

tu pomaga!

Nekaj kapljic zadošča, da pekoči žar in napetost kože popustita in neha skeleti. Koža naglo ozdravi ter postane glad-ka in mehka. Že naslednji dan boste opazili, koliko lažje in kako brez bolečin se brijete.

dijo v tem zelo važne uspehe svoje po-morniške akcije. Na afriškem bojišču so Angle-ži razvijali svojo ofenzivo predvsem v So-maliji, južni Abesiniji in Eritreji. Poročila obeh strank pripovedujejo o srditih borbah

zlasti pri Kerenu, kjer je padel italijanski general Lorenzini. V britanski Somaliji so Angleži 17. t. m. zavzeli Berbero, pri svo-jem napredovanju iz italijanske Somalije v južno Abesinijo pa so 19. t. m. zasedli važ-no prometno središče Džidžigo.

Prodiranje v Bolgarijo

V »Frankfurter Zeitung« čitamo naslednji opis prodiranja nemške vojske v bolgarsko ozemlje Rodop-skih gor:

Vozimo se in vozimo, vse dni, več-sih tudi ponoči. Brezkončne ko-lone voz so napolnile vse ceste Bolgarije, držeče na jug. Zdi se, kakor da se je dvignilo vse na pohod proti jugu in jugozapadu. Nepre-gledna veriga voz pred nami in za nami. Vmes srečujemo oddelke topništva z za-prašenimi cevmi. Mogočno se pomikajo po cestah tovorni vozovi, ob kraju cest pa se vrste manjša motorna vozila. Mestoma se pokrajina ne da pregledati in človek ne vidi drugega kakor voz pred seboj in voz za seboj. Na ovinkih in na višinah se od-pirajo nenadoma novi pogledi, ki jih od enoličnosti utrjene oči prav z veseljem pozdravljajo. Vzdigujejo se oblaki prahu, ki ga veter odnaša, ki pa se tudi vlejeajo na ljudi in vozove, da je vse sivo ali rjav-o. Obrazi mož so sivi od debele plasti prahu na njih, ustnice ne razločijo in obrvi so po-stale nekoliko zametaste. Siva vojska v sivi stepni pokrajini. Nato se obzorje zopet zapre, da ure in ure ne vidiš drugega ka-kor voz pred seboj in voz za seboj.

Kamor koli pridemo, povsod najdemo že naše oddelke. Od pomladnega sonca so močje zagoreli, na višinah prelazov so skrbno zaviti v svoje plašče, kajti tu vla-da še oster mraz, dasi je doline že obvel topli dih pomladi. V neki vasi krene avto s poročevalci v stran od glavne ceste. Do-slej smo se vozili po gričevju, zdaj pa smo krenili bolj proti jugu v smeri predgorja Rodopskih planin. Tla se z vsakim prevo-ženim kilometrom izpreminjajo. Zdaj se izpod zemlje že prikazujejo ogromne ska-le, kakor da je zemlja razpokala in po-kazala svojo notranjost. Ponekod se te skale zarašle s črnim grmičjem in s kore-ninami starih dreves. Cesta se vije ob re-bri. Na eni strani segajo razdrite skale prav do ceste, na drugi se nam pogled izgublja v globok prepad. V globini šumi gorski hudournik, ki je zdaj krotak, treba pa je samo kakega naliva, da se izorenem v močeno reko, ki vali skale in debla proti dolini.

Vedno više drži naša pot in polagoma opožemo, kako se izpreminja okolica. Naj-prej redok gozd, kakor posejan z ogrom-nimi skilami, toda gozd postaja z vsakim korakom temnejši in gostejši. Nasproti nam prihajajo karavane osličev, ki nasijo tovore drvo v dolino. V takih primerih je treba vedno paziti, kajti njihov lastnik ko-raka včasih prav daleč za svojo tovarno živino. Nanesmo kosmate kučme, ki je zelo običajno pokrivalo na severu, nosi večino-ma pisano pokrivalo, zvit v obliko turba-na. Med muslimanskimi Bolgari smo, Pomaki, ki so naseljeni na vsem jugoza-padu Bolgarije. Vozimo se skozi mokro in gosto meglo, nasenkraj pa pridemo v pre-dele, kjer sneg pokriva tla in še vedno v gostih kosmih pada na zemljo. Še ta pas prevoimo, pa s. nam izza goste meglene zavese prikaže mlečno belo sonce. V teh krajih, kjer ni več vasi, zadenemo na od-dele, ki so bili poslani naprej, da vzdržu-jejo v redi ceste. Lopata in kramp sta njih oročje. Oni se bojujejo s snegom, z vodo in z blatom. Poleg njih so zaposleni tudi do-mači kmetje kot vozniki. Ravno vidimo prizor, ko je volovska vprega zdrknila s pota in je je treba spraviti zopet kvišku. Kmet zaskrbljen hodi okoli voza, volčji pa brezbržno prežvekujejo. Voz, naložen s težkimi deblj, je treba razložiti in poteg-niti na pot, na kar je treba debela debla zpet naložiti. Združenim naporom naših delavskih oddelkov se to kmalu posre-či, kajti pri svojem poslu morajo premagovati še drugačne težave, kakor je ta voz. »To je tako, za nateček,« nam pravi nare-d-nik, ki vodi te voze.

Še preden nastopi mrak, se spuščamo v nižino proti prenočišču v najbližji vasi na pobočju. Majhna je, le šest smaznih hišic in čisto nova, moderno zgrajena šola, ki ima na razpolago celo prsko kopel. Ko se vrača naš delavski oddelk počjo, leti sku-paj vsa vas, staro in mlado. Čuden prizor: Nemška vojaška pesem visoko gori v pla-ninski vasi Rodopskih gor. Pojede voja-ke vse navdušeno pozdravlja, ti pa korakajo struno z lopatami in krampi na ramah. Naše prenočišče je temna krčma. Pri peči sedi majhen krog oficirjev in pije domače bolgarsko rdečo vino. »Ta špalir, ki ste ga

ravnokar videli,« nam pojasnjuje eden iz-med njih, »imamo mi vsak dan. V tem daljnem kraju so nas sprejeli, kakor se nam ni niti sanjalo. Župan je trikrat hitel k cesti, da bi nas ne zamudil. Jaz sem moral v županovi hiši takoj po prihodu izpti šest svežih jajc, da mi je še danes rabilo. Bilo je že po polnoči. Vse, kar le rabimo za delo, nam je na razpolago. Ljudje pa kar z nami delajo.« Še dolgo se-dimo zvečer skupaj in se pogovarjamo in vsakdo ve kaj povedati o lepi slogi in o bratskih odnosih, ki vladajo med ljud-stvom in nemškimi vojniki. Naposled pride še župan in nas vabi k sebi. Toda mi mo-ramo dalje. Zunaj priši in iz daljave se še vedno čuje zamlotki ropot tisočev naših motorjev, ki vozijo vojske v Rodopske planine...

Pariške noči

Na Montmartru ne gori nobena luč. Champs-Elysees so brez svetlobnih transparentov. In vendar nočni lokali niso brez gostov. Pravi Parižani se še zmirno zabavajo. Navadni Parižani, ti ostajajo doma, ali hodijo drug k drugemu na obiske.

Po končanem dnevnem delu sede ljudje doma, pri topli peči, če je pač topla. Tu čitajo, debatirajo, razmišljajo.

Telefonirajte nam zvečer, kadar ho-čete, nikoli ne gremo ven, valjbo znanci znanca ali prijatelje na obisk. Prej ljudje nikoli niso bili zvečer doma. Imeli so svo-je družbe, v katere so zahajali. Zdaj imajo domače prijatelje.

Prvi, ki je po premirju odprl nočni lokal, je bil Roger Capgras. Takrat so peli pri njem nemške pesmi, kar je zdaj prepove-dano. Tudi ples je prepovedan. Lokal je pogreznjen v polmrak, kar še bolj poudar-ja melanholično atmosfero nočnega lokala. Človeku se zdi, kakor bi bedel ob krsti francoske veselosti.

Ker ljudje ne smejo plesati, gledajo. Od devete ure do polnoči je revija. Od polno-či do pete zjutraj varieté. Plesalci se tru-dijo, da bi pregnali zaspanost gostom, ki nimajo dovoljenja za »izhodo«, in jim je ljubše prebiti noč tu kakor pa na policiji. Dvorana je polna. Mnogo uniform. Zelo malo žensk. Na vsaki mizi je šampanjec. In vendar je v zraku nekaj žalostnega... Buteljka šampanjca je po 200 frankov v boljnih lokalih, v drugovrstnih po 150.

Ljudje brez izkazila — in to so vsi, — so tudi ljudje brez šampanjca. Njihov dan se konča o polnoči. Večerjali so pri prijate-ljih. Pikniki. Večerja — štiri jajca, ki so jih bili dobili z dežele, maslo in krompir — so prinesli s seboj. Večerja je ob 7.30, da bi imeli čas še za partijo bridgea. Radio molči: nikjer ni dobili luči, posebno ne nena-domestljivih ameriških tub. Mraz je, ve-čerja je skopa. In vendar prihaja počasi dobra volja.

Centralna kurjava je pokvarjena. In tudi, spati v hladni sobi je veliko bolj hi-gienično, izjavlja domačin.

Pomislite, to je prva zima po dvajset-letih, ko nisem prehlajen izjavlja gost. »Tabarin« (cirkus) je prepoln. Dve pre-dstavi dnevno, zjutraj ob pol peti uri in zve-čer ob pol deveti. Vstopnina 30 frankov.

Polnoč. Nočni gostje in tisti, ki delajo zjutraj ter gostje, ki se vračajo od prijate-ljev, se navadno srečujejo v zadnji cestni železnici. Noč je črna, težka, tiha. Tu in tam daje nekaj svetlobe modra svetilka. In tedaj se pojavijo po ulicah majhne later-ne, ki dajejo svetlobe komaj za korak pred teboj. Iznašili so prekrasne električne sve-tilke, ki s enostavnim pritiskom na gumb izpreminjajo modro svetlobo v rumeno in rumeno v rdečo. Če stopiš na ulico s svetlo lučjo, se takoj pojavi iz teme stražnik in ti zapleni luč. Petnajst frankov globe. In že ga ni več...

Ura je štiri. Na Champs-Elysees je vse tiho. Nekatje je stražnik v temi zamenjal drevo s človekom in prižiga svojo luč, da ga legitimira. Bledi žarki lune razsvetlju-jejo Place de la Concorde. Preko trga se ravnodušno sprehajajo počasi brez izka-zila.

Ura je pet. Zadnji ponočnjaki se vrača-jo domov. Pravi Pariz se počasi prebuja. Ulice počasi oživljajo. Prvi metro hiti sko-zi mesto. Pred mesiaci in mesiaci smo se že zbirali dolge vrste kupcev. Pariz je pričakal novi dan in se smehljati svoji be-di...

Petrolej vlada vojno

Minili su časi, ko je bil glavni živec vojne denar, zlato. Tisti, ki vodijo danes vojno ali ki se pripravljajo nanjo, poznajo element, dragocenejši od vsakega denarja. To je petrolej, črno zlato. In kakšen paradoks: kakor v zasmeh velešilom je narava razdelila petrolejsko bogastvo samovoljno širom sveta, daleč od trenutno vojujočih se držav.

Za v prastarih časih je človeštvo poznalo petrolej. S svetlim strobom je predgovinski človek stal pred izvorom tekočega goriva in še danes hodijo po božni romariji v Bakuju, Kirkuku in Masz d-Sulemanu k neugasljivemu ognju, svetemu ognju, ki tu in tam plamti iz zemlje. Toda šele v času renesanse je dobil petrolej svoje ime »petrae oleum« — kameo mineralno olje.

Ko je 1906 leta admiral Fisher nagovoril britansko admiralteto, da je opustil premog kot gorivo ladij, in ga zamenjal z nafto, je bila Anglija nekaj časa v hudih skrbeh, kako bo nadomestila premog, ki ga je imela d-ma v izobilju s svojino, do katere je lahko prišla le po čigi in nevarni poti. To je bil začetek dogotrajnega in strašnega boja na drugi polobli, boja, v katerem niso sodelovali generali temveč sili gentilemi, pogosto pod videzom kurtoazije in višnodosti okrutnejši od orientalskih despotov.

Anglija je morala napovedati boj strašnem ameriški suvereni: Rockefellerjevemu Standard Oilu. Tudi so trije močje ustvarili angleški petrolejski imperij: Marcus Samuel, kasneji lord Bearsted, genjalni Zid, ki ima zaslug, da je prišlo do fuzije z družbo Royal Dutch, katere je z lordom Deterdingom na čelu nadzorovala neizmerna nahajališča petroleja na Borneu in Sumatru. Tretji je bil lord Winston Churchill, prvak v angleški admiralteti, ki je spravil v tek družbo Anglo-Persian Cy in je z enim mshom dobil vsa perzijska petrolejska področja.

Krvavi in brezkončni so bili boji, ki so jih bojevali posamezne petrolejske družbe v mrzlični goni za »črnim zlatom«. Ustoličevalo se nove vlade, postavljale kralje, odločale o usodi posameznikov in narodov, sklepale kupčije z žentibami...

Družba Royal-Shell je bila vredna 100 milijonov frankov, Imela je maršnico s tonazno 5 milijonov in pol, to je 72% svetovne tonaze. Družba Standard Oil je bila težka 150 milijard frankov... Ko je razveljavila Rusija z ameriško podporo na veliko izkoriščati svoje bogate petrolejske vrelce in je pošiljala vedno več svojih petroleja na evropski trg ter tako čem-golila držanje cen, so bili s tem skajalni dobri dohodki med Rusijo in Anglijo.

Moderna vojna na razvija do zadnjih meja naipretnejših življenjsko dramo vseh časov — dramo petroleja. Trile veliki sovražni boji si stojijo nasproti v tej novi vojni in vsi so navezani na uvoz petroleja. Onemogočiti jim dovolj petroleja bi pomenilo preprečiti, cirkulacijo krvi, smrt.

Angleška vojska v italijanski vzhodni Afriki ima nalogo, da očisti pot ob Rdečem morju. Oporišče na Kreti, s katerim lahko razpolaga Anglija, pomeni zanj še eno možnost več na tej poti, ki jo z mrzlično naglico razširja in čisti, saj dobro ve, kaj se zgodilo, če bi ji zaprla dohod do Adena, bi to pomenilo, da je izgubila svoj petrolej v Iraku in Palestini, pa tudi na Borneu in Sumatru!

ČUDNA GOSTILNA

Gost: »To je pa res smešno! Svinjske pečenke ni več, telečje pečenke ni več. Ali imate srnin hrbet?«

Natakar: »Ne, tudi ga ni več.«

Gost: »No, saj se mi je kar zdelo. Drugi pojdem. Moj plašč mi prinesite!«

Natakar: »Gospod, ga tudi ni več!«

Diplomatičen odgovor

Madame de Staël je na svojo veliko žalost nekega dne odkrila, da kaže njen prijatelj, slavni diplomat Talleyrand, preveč pozornosti za neko drugo damo. V svoji ljubosumnosti ga je nekega dne pred večjo družbo vprašala:

»Če bi midve padli slučajno v globoko vodo... katero izmed naju bi prvo rešili?«

»Madame,« je odvrnil diplomat in se nasmehnil, »saj dobro vem, da znate vi izustno plavati.«

Danes je ta pot prosta. Toda nad njo brenijo nemški strnoglavci in dvoboj v zraku, na suhem in morju ni še končan.

Nemčija je prav tako navezana na uvoz petroleja. Po razdelitvi Pojske so petrolejski vrelci sicer pripadli Rusiji, t da Nemčija si je s svojo realistično politiko napravila zagotovila večino ruskega izvoza. Naiveč pa je pridobila, ko se je kratkoma polastila rumunskih petrolejskih vrelcev. Tisti dan, ko si je Nemčija zagotovila rumunski petrolej, je angleški poslanik zapustil Bukarešto...

Amerika je za enkrat še neznani činitelj. Toda na mednarodni šahovnici jo

nevtalizira Japonska, ki tem boli željno upira svoje oči proti vrelcem Sumatne in Bornea, ker so skoraj popolnoma izostale ameriške dobave.

»Petroleum is king!...« pravijo Angliji. Sto in sto milijonov ton za motorizirano orožje? A kaj pomeni to orožje, če niso zagotovljene zadostne količine hrane za motorje? Če niso zagotovljene varne suhozemske in morske poti za prevoz te nove krvi! Ali ni Ludendorff priznal, da je 1918. leta morala Nemčija prositi za pomoč samo zato, ker je imela le še 1 milijon tekočega goriva?

Petrolej je kralj... in gospod petroleja je naimočneši gospodar sveta.

Lov na dihurie

Kristus, da si kmečki fant ne more kupiti zavitka tobaka takole za nedeljo: se je pritoževal svoji materi Grlovi Juži. Ko je pokrival zemljo sneg, in ni imel dela, je bil skoraj vsak dan nad materjo zavoljo denarja. Potreboval ga je za toliko stvari. Bil je zvečer na priliko kje pies. Godec je pobiral, a on ni imel ničesar. Pa še to in ono bi moral imeti. Oče mu ni dal nikoli ničesar, razen če je bilo v fari žegnanje, za blinokstni ponedeljek, ko je po stari navadi peljal vsak fant svoje dekle v gostilno, in pa takrat, če je hoteli romati na božjo pot. Oskrbnoval ga je z obliko, jedel je pri skupni mizi, ni mu bilo treba gledati, kje bo spal, drugega pa mu mnenju svojega očeta ni potreboval. Tisto zastražn cigare, ali cigarete, ki si jo mora takle frikolin vtakniti med čeljusti v nedeljo po maši pred cerkvijo, ko ogleduje dekleta, očeta ni ganilo. Hudi časi so stislili kmet; marsičemu je bil moral odpovedati, kajta bi se tudi mladina ne odrekla brezmišelnim razvadam, je pravil navadno.

Mati mu je sicer odstopila tu pa tam kovača na skrivaj, če je dobro prodala maslo, ali jajca; podprla ga je tudi z večjim zneskom, če se je izkazalo to potrebno, ker bi utegnil biti v nasprotnem slučaju žaljen ugled njene hiše, takole za kajenje samo pa tudi od nje ni padel dinar. Dala mu je za veselico, dala, ko je hotel kam s svojim dekletom, ker se je bala, da bi prišel krasti žito in jajca, kot to delajo drugi, katerih starši so za slične potrebe nedostopni, drugega pa ni priznala in se je otepla sinovega moledovanja čisto celo z grobimi besedami.

»Moj brat ni bil zmerom nad materjo zastražn denarja, kot ti nad menoj!« mu je zabrusila nekoč sredi zime. »Vedel si je pomagati. Ni bil nikoli brez krajcarja v žepu, a mu starši niso dali kaj prida več kot midva tebi. V takem času je, postavim, lovil dihurje. Kožo je spravil v denar in je bil preskrbljen. Ti se pa siliš za menoj, med tem ko dihurji krajejo po gnezdihi jajca.«

Juža je poskočil. Porinil si je klobuk na tlinik, pljunil v roke, se skril v kolarnico, poiskal tam primerno desko, jo premeril, zarisal nanjo na nekaterih mestih z nohtom črte, nato jo je pa prežagal. Zbil je iz njih štiriogljato škaflo. Na zadnji strani je zamašil s kosom deske; v bočno desko je vžagal na dnu majhno pravokotno odprtico. Vrh škafle je postavil v luknjo, ki jo je izvrtal s svedom, pooblan kileček, sprednjo stran škafle pa je pustil odprto. Na stranski deski je pritril pri odprtini: pokončni letvici, na talno desko tudi, vrhno pa je nekoliko prižagal, toliko, da je bil med njo ter med pokončnima letvama prostor za lesen zapah, ki se je premikal gori in dol. V odprtini na bočni strani je položil leseno brvico, ki je segala skozi luknjo na desni, levo luknjo pa je zabil z lesenim čepom, ko je pritril vanjo brvico z vrhno. Brvico je imelo na desni strani par zareze, nad luknjo pa je tičal v deski žebelj. Ko je bilo vse to končano, je Juža vžagal v navpični kileček široko razo, vanjo pa je pritril prečno letvico, ki je bila skoraj tako dolga kot dihurica. Sprejda na letvico je obesil zaporna vrata, na zadnji strani pa je vrgel preko nje motvoz, ki je bil pritrjen na levi bočni deski. Na drugi konec motvoza je pripel tenak lesen jezi-

ček, ki ga je položil v zarezo pri brvici, njegovo glavo pa je naslonil na žebelj. — Nasmehnil se je. Dihurica je bila pripravljena. Bilo je treba le nekoliko potegniti za brvico in zaporna vrata so se spustila ter zaprla izhod iz dihurice.

Parkrat je nastavlil in sprožil. Vse se je izbornu obneslo. Brvico je bilo pravilno pritrjeno, zaporna deska je dobro zapirala, zadnja stran se tudi ni dala zlepa odtrgniti. Vzradoščen si je obrisal s čela pot, pospravil orožje ter zanesel dihurico v parno, kjer so tu pa tam videli dihurja. Privezal je na brvico nerabno jajce, ki mu je mati pravila žlaptek in dihurico nastavlil.

Ponoči je snežilo. Tak čas je za lov na dihurje najprikladnejši. Ne ljubi se jim namreč gaziti po snegu, pa stikajo po parmah in šopnikih.

Prilodnje jutro je Juža zgodaj vstal.

Kaj je kok-sagiz?

Sodobna tehnika se ne da predstavlja brez kavčuka. V njej ima kavčuk najmanj tako važno mesto kakor kovine, premog, nafta in cement. Danes pozna industrija preko 40.000 vrst izdelkov iz kavčuka. Kakor znano, imata nadzor nad svetovno proizvodnjo kavčuka Anglija in Nizozemska. Proizvodnja večino iz nasadov heveje, iz katere se pridobiva kavčuk v sirovem stanju, odpada v glavnem na kolonialno posest obeh imenovanih držav, znaten del pa dajejo tudi južnoameriški pragozdovi. Komaj 15% svetovne potrebe kavčuka se krije umetnim potom s tako imenovanim sintetičnim kavčukom.

Ker se pridobiva kavčuk iz tropskih rastlin, bi človek mislil, da bo monopol kavčuka ostal za vedno v rokah onih držav, ki imajo v posesti kolonije v vročih deželah. Tako so svoj čas, vse do l. 1931, mislili tudi v Rusiji. Velikopotezna motorizacija je z vsakim dnem povisovala potrebo po gumi in Sovjetska zveza je uvažala velike množine te važne sirovine ter jo predelavala v domačih tovarnah. Obenem s tem pa se je v glavah botanikov rodila misel, da bi se morda na ogromnem prostoru Sovjetske zveze le našla rastlina, ki bi dajala kavčuk, čeprav slabše kakovosti. Mnogoštevilne učeniške odprave so se napotile v vse zakotne dele države in eni izmed njih se je posrečilo, da je na kitajski meji v gorovju Tjan-Sanj našla neke vrste mleček z mongolskim imenom kok-sagiz. Ko je odprava preiskala posebnosti te rastline, se je izkazalo, da nje korenine vsebujejo mnogo prvovrstnega kavčuka. Poleg tega so botaniki našli še nekoliko drugih rastlin s sličnimi svojstvi, prinesli rastline in semena v državno preizkuševališča, kjer so se poljedelski strokovnjaki začeli temeljito baviti z novo panogo poljedelstva. Ze drugo leto se je izkazalo, da samo kok-sagiz ustreza vsem zahtevam tehnike, zato so sovjeti ukazali obsežno gojitve turkestankega mlečka.

Kolektivna gospodarstva v Ukrajini so začela gojiti kok-sagiz v velikem obsegu

Vso noč se mu je zdelo, da ališ praskanje po dihurici in nekajkrat se je že skoraj odločil, da bo vstal ter šel pogledat, kako je s stvarjo. Utegnilo bi se tudi zgoditi, da je stopil kak dihur na brvico zunaj, ne da bi zlezal v dihurico. Na ta način bi možnost, da to noč kaj ujam, odpadla. Juža je šel k parmi po prstih. Ustavil se je pred vrati, poslušal, napenjal ušesa, a čul ni ničesar, razen tisto malo škrtanja, ki mu je raslo iz fantazije. »Ni se ujel, vrag!« je zaklel. Vedel je, da je staval zaman. Takle dihur praska, da se čuje k sedu, mu je povedala mati. Šel je k dihurici in ves presenečen ugotovil, da je bila sprožena. Odprl jo je ter pogledal vanjo. Rahljo se je zgrozil. Jajce je bilo zlomljeno. »Torej je moral biti le ujet!« je vzkliznil. A kako se je rešil, to je bilo zdaj vprašanje. Obrnil je dihurico ter jo pregledal. — Na zadnji strani je bila izgrizecna v levem kotu v desko luknja, velika za majhno jajce. Les je bil nekoliko prepekel, pa se je razsul pod zobmi. Juža je rohnel. Pri pridi je staknil neke kos pločevine, jo priključil zadnjo stran in zvečer je zopet nastavlil.

Zjutraj ga je zbudila mati z vestjo, da je v parmi praskanje, kot bi bil ujet v dihurico sam vrag. Juža je vstal, s podstrešnih stopnic je vzel močno vrečo ter se odpravil v parno. Razveselil se je, ko je ugotovil, da je res ujel žival, ki mu bo vrgla nekaj denarja. Dihur se je premotal po dihurici, praskal, grizel in cmihal, vsenaukrog pa je ležal tak smrad, da se je Juž začelo dvigati v želodcu, toda zdaj ni bil čas za zgražanje. Potegnil je vrečo sprejda na dihurico, dvignil zaporno desko in dihur je planil skozi odprtino. Zaletel se je v vrečo s takšno močjo, da jo je skoraj predrl. Zaril se je vanjo s kremplji. Samo nekaj sekund in raztrgal bi jo toda Juža je bil učen. Dvignil je vrečo v zrak, zamahnil z njo po hrastovi sohi z vso močjo ter tolkel po nji toliko časa, dokler se je dihur gibal. Čez čas ga je stresel iz vreče uher mu stopil za vrat. Ko se je prepičal, da je mrtev, ga je obesil v uti na kavelj in ga odrl. Ko je kožo posušil jo je prodal. Nekaj dni je potem lahko mirno kadil.

l. 1937. Do tega časa so se z rastlino bavili le državni zavodi, ki so imeli nalogo, da temeljito prouče način gojitve, da izberejo ono vrsto iz iste družine, ki ima največje korenine in največjo vsebino dragocene snovi. Poskusi so se obnesli nad vse pričakovane in za pridelovanje kok-sagiza na veliko so bile določene pokrajine okoli Poltave in Černigova. Prve letine so dale po 9 q korenin in po 8 kg semena s hektarja, ponekod pa se je pridelek že prvo leto izkazal v trojni navedeni količini. Poslej je pridelek stalno raste, zlasti odkar so po izkustvih ugotovili, da je treba rastlino pustiti vsaj dve leti na polju. Pri dvoletnih rastlinah so nabrali po 75 q korenin na ha, na boljši zemlji pa celo isto količino pri enoletnih rastlinah. Došednji uspehi so dosegli že po 150 kg čistega kavčuka na ha. Setev kok-sagiza so zato razširili po vsej Ukrajini ter zanj določili najbolj rodovitne predele. Lani je bil kok-sagiz posejan na 50.000 ha v Ukrajini, s čimer je bilo rešeno vprašanje zadostne zaloge semenja. Vse nadaljnje delo je usmerjeno na to, da se izboljša kakovost pridełka, da se dobe debelejšje korenine z večjo vsebino kavčuka. Državna preizkuševališča so obenem izobrazila mnogo oseb kot specialiste pri gojitvi kavčukonosne rastline in ti učenci že poslujejo kot strokovnjaki na posameznih kolektivnih gospodarstvih.

Vzporedno s tem pa so urejene posebne postaje, ki se bavijo samo z izpopolnjevanjem pridelovanja kok-sagiza, s čimer upajo, da bodo dosegli še boljše uspehe. Na 2500 ha zemlje je posejan samo semenski kok-sagiz, katerega seme se bo skrbno prebralo in bodo državne postaje delile za posev najboljša seme najboljših vrst. Pri raznih poskusih so dognali, da rastlina izvrstno uspeva na iztrpanih in v polja izpremenjenih šotičih, ki jih je v raznih krajih Rusije obilo. Letos bodo gospodarstva, določena za pridelovanje kavčukonosne rastline dobila najmoderneše stroje, izgotovljene samo za posev, za okopavanje grmičev, za izkopavanje korenin in za čiščenje semenja. Vsako leto so pridelovalci bogatejši za novo izku-

Zdravilno delovanje Rogaške mineralne vode Pri ledvičnih kamnih in kamnih v mehurju

je dobro piti čim večje količine iz vrele Tempel.

stvo, vsako leto odkrijejo znanstvene poljedelske postaje kako posebnost, ki povečuje letino kok-sagiza, tako da morda ni več daleč čas, ko bo Sovjetska zveza v pogledu kavčuka popolnoma neodvisna od tropskih dežel in od onih držav, ki kontrolirajo svetovno produkcijo gume. M. K.

Pridełki evrop-skih vrtov

Norveška se je do sedanje vojne oskrbovala z zelenjavo in povrtnino iz prekomorskih dežel. Njena lastna proizvodnja je majhna, vendar pa razpolaga z izredno cenenim električnim tokom, ki bi se dal uporabiti za tople grede in tedaj bi njeno vrtnarstvo lahko postalo zelo pomembno.

Počobno je s Švedsko in Finsko, ki lahko izvažata dva važna pridełka, čeprav ne baš vrtna, in sicer gozdne jagode ter islandski mah za vezilnice. Švedska lahko izvažata tudi manjše količine jabolč.

Danska ima za pridelavo zelenjave, če izvajamo pridelavo semenja za neke odlične vrste zelja, majhen pomen. Nasprotno pa lahko izvažata mnogo jabolč, okrasne cvetlice in rastline.

Holandska je zelenjadna dežela prvega reda, njeni vrtnarji slovijo po vsem svetu. V normalnih časih izvažata lahko mnogo sadja, po vsem svetu slovijo tudi njene cvetlice, zlasti tulipani.

Belgija pridelala bolj malo zelenjave, izvažala pa lahko cvetoča, ciktorijo in grab, zadnjega zlasti v konservah. Izvoz sadja je bil v Belgiji vedno majhen. Omejeval se je na neke vrste boljših hrusk in namiznih jabolč, v večji meri pa tako zvano bruselsko grozdje. Zanimiva je belgijska kultura azalej, gomoljastih begonij in zelenih rastlin.

Francija postane v bodočnosti lahko zelo važna dobavitelj fine in zgodnje zelenjave. Njene podnebne razmere so zlasti na jugu take ugodne, da bi mogla samo še Italija tekmovali z zgodnjo zelenjavo teh krajev. Toda veliki predeli Francije so bili doslej neobdelani. Francosko ljudstvo se bo moralo šele vrniti k veselju do kmetijstva in vrtnarstva. Tedaj bo lahko tudi ostala Evropa nekaj imela od francoskega žita, krompirja, sladkorne pese, zelenjave in sadja. Znamenita so bretonska in normandijska jabolka.

V Španiji zelenjadna kultura, razen pridelave paradiznikov na Kanarskih otokih, nima dosti pomena. Pač pa lahko dobavlja velike količine južnega sadja. Svica kot zelenjadna dežela tudi ne prihaja v poštev, pač pa slovi njeno namizno sadje, zlasti jabolka.

Italija je izvažala do danes velike množine južnega sadja, fašistična vlada si pa prizadeva, da bi dvignila tudi pridelek zelenjave. Pomemben postane v tem oziru lahko izvoz cvetoč, stročnega fižola, solate in paradiznikov. Če'llje bolj narasla kultura cvetlic, a najvažnejši italijanski vrtni pridelek je sadje.

Južno vzhodne evropske dežele so za vrtno kulturo zelo pripravne. Iz Jugoslavije prihajajo pri izvozu v poštev zlasti slive. Bogarija je izvažala doslej zlasti grozdje, jagode, paradiznike, zdravilne rastline in začimbe. Vsega upoševanja vredne so bolgarske letine dišavnih vrtnic, dalje izvoz tulipanov in predelanih šipkovih jagod. Madžarska izvažata isto tako zdravilne rastline in začimbe, zlasti papriko. Pomemben je tudi nje pridelek čebule, a zelenjadno semenje prideluje sedaj za poskus. Iz Rumunije je trenutno težko dobiti pravi pregled čez njene vrtno prideleke.

ŽIVORAD VUKOSAVLJEVIĆ PILOT-PODPOROČNIK KNAP BRANI BEOGRAD

Potem so nadaljevali naglo, obrat za obratom. Kakor da so se zagrizli v tolikšen uspeh in v ubogljivost svojih strojev, so orevali proti nebu. Bilo je, kakor da so izgubili pravo mejo in občutek, zdaj je vse šlo kar mehanično. Spremljevalca sta se močno približala vodji. Knap je čul brnenje vodjevega motorja tik ob ušesu, ko se je preobračal v zraku. Na nič več ni mislil: ne na zemljo ne na nebo ne na življenje ne na konec... ves se je predal brezumnemu preobračanju, igri, polni groze in strasti. Potem je vodja — svetlih oči, zanosen, kakor da se ne obvlada več, marveč kakor da je tudi on postal hijena, ki besni po prostoru — pogledal svoja spremljevalca in jima dal znamenje, nakar je s svojim letalom strmoglavil, pohitel nizdol. Kakor da so ga vrgli s solnce. Čutil je samo, da ga vsega prešinja in objema mrzlica padanja. Zelodec se mu je dvignil do grla, telo je prešinil mraz, oči so se razprle, zemlja mu je hitela naproti, kakor da jo milijon vragov dviga proti njemu. Isti trenutek sta enako storila spremljevalca. Vsi trije so pojezdili naravnost nizdol z višav, čuteč, da padajo iz bog ve kakšnih daljav. Aparati s svojimi glavami so bili naravnani nizdol in letalci so se počutili kakor jezdec na konjih s spuščeni vaveti, podžigani od ostrog, v divjem poslednjem zalezu. Zrak se je tresel in šumel okrog njih. Zavest je prejenjala. Razum je miroval. Če bi vodja nadaljeval do same zemlje tako, bi enako storila tudi onadva, brez premisleka. Če bi vodja poletel mimo zemlje, jo pustil za seboj in odletel v kak drug prostor, jima to ne bi bilo nič čudnega, spremljala bi ga s prepričanjem, da mora biti tako. Tolikanj sta mu bila vdana te trenutke. Toda vodja je zdajci prišel manjšati naglico, uravnava jo letalo, hrum se je polagoma manjšal, ječanje žic se je ubla-

žilo, kakih pet sto metrov nad zemljo so spet vsi trije v isti mah poleteli v ravno smer.

Toda vodji nekako še ni bilo zadosti. Še ga ni zapustil krepki zanos padanja, rezanja zraka, brezumnega ječanja kril, še se mu zenice niso navadile prirodnega gledanja. Ko je ugledal spodaj reko, je brž pohitel k njej in ko je naravnal letalo na nekaj metrov nad vodno gladino, je pohitel z vso močjo nad tem mirnim zrcalom. Spet so zaječala krila, zahrnel je motor, razbesnila se je njihova združena strast. Spremljevalca sta bila vodji tako rekoč stalno za petami. Hitela sta za njim, on pa zdaj ni več pazil na nju, ker je vedel, da mu sledita, pa naj ubere smer kamorkoli. Zdrevili so tako tesno nad reko, kakor da niso ljudje. Bližina vodne gladine jih je navdušila, oči jim je mrščila svetloba, ki se je odbijala od vodnega zrcala.

Letala so bila tik nad gladino, da se je čutil vonj vode. Reka se je raztegnila nekam v nedogled, oni pa so jezdili nad njo vzdolž njenega traku, kakor silni pravokotni jezdilni povodni konjeniki. Knap je zdajci pogledal v vodo in je v njej uzrl senco svojega letala. Toda slika se je brž zabrisala. Vse je bliskovito izginilo. Knap je spet dvignil pogled in zdiral za vodjo. Drevenje ga je navdajalo z milobo. Vodja še mu ne za sekundo ni smel umakniti izpred oči, to je bila Knapi glavna naloga...

V trenutku sredi silnega drvenja nad vodo se je zgodilo, da sam ni vedel, kaj: v naglici je videl, da se je vodja približal vodi kakor da se je hoče dotakniti s kolesi. Vodja se je igral s smrtjo. Kakor da se hoče okopati — tako se je videlo Knapi — se je vodja približal z letalom gladini — in že je Knap mislil, da se bo voda na tem mestu umaknila, da sprejme vodjo. Mehanično je hotel tudi Knap slediti vodji. Tisti trenutek so kolesa ošinila vodo, nekaj je pljusnilo in se zasvetilo. — in že se je letalo prekupčilo. Naenkrat je občutil nad seboj letalo in vodo, čutil je, da visi navzdol v vodo in da mu neznana ogromna teža pritiska na lice in na prsi sili v ušesa in v usta. Posebno v ušesa. Zašumelo mu je v njih. Prevrnjeno letalo je leglo s krili na vodo. Kolesa so štrlela navpič. Knap pa je lezel nizdol v vodo.

Vse je naenkrat umolknilo. Prenehal je šum motorjev, milo je vtisk jahanja po zraku, letenja in rezanja ozračja, prene-

hal je občutek krmiljenja, izginila je širina in svetloba, samo v glavi je čutil breme in se je prečel vzpenjati. Nastala je ogromna tišina. Mahoma se je Knap ovedel svojega stanja. Kolikor je še bil pri močeh, je z roko poiskal vezi, da bi se rešil letala. Skušal je odpreti oči, toda zelenkasta voda mu jih je takoj spet zaprla. Zamislil se je v svoje stanje: zdaj visi z glavo nizdol. Velik curek vode mu šine skozi nos in usta v pljuča, ker je hotel neprevidno vdihniti zrak. Delal je vse nenavadno naglo in natančno. Ko je odpel pasove, se je s poslednjim ostankom moči in zavesti odinil globlje pod vod, nato je vzravnal glavo, da bi se vzpel in je treščil z glavo ob krilo in to ga je prisililo, da je ostal še pod vodo. Že mu je bilo hudo mučno. Kakor da so se vsa morja s svojo težo zgrnila na njegovo glavo. Čutil je, da so se mu prsi napele, oči so izstopale, ušesa so se oglašila in pričelo se je nekakšno mrko svetlikanje. Z rokami, kakor da niso več njegove, ker jih zaradi nabreklosti ni več čutil, je otipal krilo in je oprežno našel rob pod vodo, potem je naglo vzravnal glavo in se je v poslednjem trenutku dvignil nad gladino. To je bilo tik ob robu krila; če bi se bil zmotil samo za nekoliko centimetrov, ne bi bil več toliko pri moči, da bi se vnovič poskušil dvigniti izpod krila. Tega se je zavedal in se veselil srečnega naključja. Vedel je, da bi se bil izročil usodi in ostal pod vodo. Toda ni utegnil dosti razmišljati. Nad gladino je dvignil glavo, izsilil iz prsi vodo skozi nos in usta, pogledal je naokrog in ni videl nikogar in ničesar, vse je bilo mirno in pusto. Voda ga je lahkotno nesla, prevrnjeno letalo se je komaj zaznavno potapljalo.

V začetku se ni ničesar spomnil, marveč je gledal strašno osamljen, kakor sredi oceana, kako se letalo potaplja v njegovih rokah. Držal se je za krilo, ki pa se je odmikalo. Postopno se je Knap oprijemal ostalih delov letala in žalostno gledal za onimi deli, ki so se potapljali. Tako bo zdajci tudi z menoj, je pomislil. Omahoval je. Prevrnjeno letalo z navzgor štrlečimi kolesi je začelo dvigati rep iznad vode, ker je motor težil v globino. Knap se je brž oprijel repa, da je obenem zadrževal potapljanje sebe in letala. Voda je letalo in njega nesla naglo dalje. Kolikšna tišina okrog njega in kakšno stanje! Pogledal je v vodo in videl v njej svojo motno zelenkasto smrt.

Anglija pričakuje napada

Mglena noč nad Rokavskim prelivom in nad Severnim morjem bi bila najzanesljivejša plašč, pod katerega okriljem bi lahko Nemci tvegali napad na angleško otočje.

Do nedavno je bilo le malo Angležev, ki so verjeli, da bodo Nemci res kdaj poskusili napasti Anglijo doma, na njenem otočju. V zadnjih tednih pa se število ne-jevernih naglo krči. Možnost invazije dopušča tudi danes najbolj upoštevan angleški novinar, vojaški strokovnjak »Daily Herald«, kapitan Liddell Hart, ki je nedavno obširno razpravljal o tem vprašanju.

Nemški izgledi za srečno izkrcanje v Južni Angliji so dobri, piše Liddell Hart, vendar se sovražnik lahko izkrci tudi na jugovzhodu, na Skotskem, ali na jugovzhodu v Irski ali na mnogih drugih krajih istočasno. Svoje čete in tanke, ki bodo skušali zasedeti obale, bo zavlil v umetno meglo. Tanki, ki bi jih lahko prenesli z letali, bodo brez dvoma prelaski za uspešno borbo, vse drugačno nevarnost pa predstavljajo močni amfibijski tanki, ki jih bodo skušali v čim večji množici prepeljati tik do angleške obale.

Največja prednost, ki jo ima Nemčija, je izredno obsežna obala, ki si jo je osvojila od aprila do junija lanskega leta. Od Narvika do Bresta so v ogromnem polkrogu razvrščene nemške čete. Od Stavangerja na Norveškem do Scapa Flow na severu Skotske je 500 kilometrov razdalje, od Sylta na danski obali do zaliva Wash je 540 km; od Calaisa do Douvra samo 30; od Cherbourga do Southampton 120; od Bresta do Plymoutha nekaj manj kakor 300. Z evropske obale je Velika Britanija podobna stari srednjeveški trdnjavi, ki jo loči od oblegovalcev samo ozek pas vode.

Ni prvič v zgodovini Anglije, da stoji onkraj Rokavskega preliva sovražnik in snuje načrte, kako bi se polastil otočja, ki ga okrog in okrog obdaja morje. A nikoli noben sovražnik ni mogel resno ogroziti angleške svobode, če ni bil popoln gospodar morja. Nova vojna je prinesla novo nevarno orožje, nevarnejše od vseh do sedaj znanih orožij: aviacijo! Znano je, kako so si Nemci ravno s pomočjo letalstva bliskovito osvojili Norveško, Holandsko, Dansko. Napad, kakršnega so izvedli na Holandsko, lahko v veliko večji meri izvedejo tudi na Anglijo. Le na nekaj ne morejo več računati — na presenečenje!

Angleži so pripravljani, trdi kapitan Liddell Hart, na sprejem »sovražnika«, če se bo prikazal pod njihovim vedrim spomladanskim nebom.

Letalstvo pa lahko igra še drugo, daleko važnejšo in odločilnejšo vlogo: v Kanalu in v Severnem morju se nasprotnik lahko polasti »invazijskih bojništev«, v katere ladje ne bi moge brez hudega tveganja in po katerih si bodo nemške čete pod varno zaščito letal utirale pot proti obali. Obalni topovi lahko sodelujejo in podprejo letalstvo.

Ne smemo pozabiti, da je izkrcanje nemških kladar koli in kjer koli. Napad na luke bo težak. Visoka in strma obala južne Anglije je težko dostopna. Napadalec bi moral predvsem zasesti pešine, ki so sicer številne, a so dobro pripravljene. Verjetno je, da bodo Nemci skušali tudi izkrcati svoje velike tanke. Kakšen čuden voz, napol tank, napol ladja! Po suhi zemlji se plazijo kakor gosenci, v vodi pa se pomika s pomočjo propelera.

Kakor hitro bo morje dovolj mirno, bi se torej na Angleškem začela podobna vojna s tanki, kakor je divjala maja in junija lanskega leta na Francoskem. Prve nemške čete, ki bi se izkrcale na britanskem otočju, bi bili oklepni oddelki. Angleži pa, ki bodo branili svoje otočje, morajo imeti razen pušk in strojnic tudi topove proti tankom.

Ali bo invazija uspešna? Ali bodo Nemci zamogli vreči na angleško otočje dovolj močstva in tankov in orožja, da bi lahko dobili bitko? To je vprašanje, ki danes zanima Anglijo in ves svet.

Švicarski list »Basler Nachrichten« je pred kratkim posvetil vprašanju invazije obširen članek in v njem predvidel štiri pomembne faze invazije. Najprej bi morali Nemci postaviti primarne invazijske centre, mostiče, in dočeti prostore za armada, kamor bodo lahko v najkrajšem času prepeljali po zraku in po morju čete in tanke. Možna je celo, da bi v nekaterih krajih južne Anglije z ognjem svojih baterij, postavljenih na francoski in belgijski obali lahko dalje časa držali ta mostiči. V drugi fazi napadajoči Nemci s teh močstvih in iz primarnih invazijskih centrov angleška obala oporiča. Okoristijo se lahko z dejstvom, da je angleška armada razdeljena na doli front, si z bliskovito naglico osvojejo nekaj pristanišč ter iz njih nadaljujejo napad. V tretji fazi strnjena glavna nemška sila prodira naprej z vso zmogljivostjo svojih motorjev, v smeri proti središču, proti Midlandsu in Birminghamskemu okraju — pohod, podoben onemu na Norveškem. Druga naloga nemške vojske v tej fazi je, da prepreči strnitev angleške armade kje za možnimi vodnimi linijami, ob rokavih Temze, vzdolž toka Merseya in ob Bristolcem kanalu. Njena pot gre naprej, proti grofiji Sussex in proti Kentu, da bi si čim prej zagotovila Pas de Calais ter oddel držala v svojih rokah tokova ob rekah Četrta faza — to je končna osvojitvev otočja. Iz Pas de Calais lahko prodira sovražnik v vso južno in srednjo Anglijo. Velika mesta bi padla v njegove roke in velik del angleške vojske bi bil ujet.

Pisec članka dopušča možnost, da bi se Anglija še dalje upirala. V tem primeru bi zbrala svoje moči na Skotskem ter skušala pešteviti fronto na črti med Carllyom in Newcastleom. Tako bi ji ostali veliki industrijski centri in pristanišča okoli Glasgowa. Držala bi se še ob Atlantiku, odkoder bi lahko dobivala pomoč od Amerike...

Vse to so pač domneve, ki se lahko uresničijo, lahko pa tudi ne. Angleži sami do-

puščajo možnost invazije, niti za trenutek pa ne priznavajo, da izkrcanje na otokih pomeni že tudi zlom Anglije.

Angleška armada je razpostavljena po vseh večjih prometnih centrih. Angleži imajo silno gosto železniško omrežje in odlične ceste. Na cestah že dolgo ni več nobenega kašipota. Po vsej Veliki Britaniji pa je odlično organizirana civilna obramba, katere glavni cilj je borba s padalci. Največ zaupanja pa imajo Angleži še vedno v svoje brodograditelstvo, pač lahko zagotovi sovražniku trenutno nadvlado nad morjem, ne more je pa stalno vzdrževati. To je stvar ladij in samo ladij.

Nedvomno je, da bo pri operacijah zoper angleško otočje morala igrati odločilno vlogo naglica. Kakor hitro bi se Nemci izkrcali na otokih, bi morali iti od uspeha do uspeha, kajti aviacija, ki bi jih podpirala, se hitro izčrpa, prav tako pa bi angleška moč na morju počasi, a sigurno negibala tehnično vojno srečo n angleško stran.

Tako v tej gigantski borbi Nemci računajo na svojo aviacijo, na svojo mlado in močno armado, Angleži pa zaupajo v morje, ki jih ni še nikoli pustilo na cedilu. Oba sovražna tabora se mrzlično pripravljata na poslednje srečanje, o katerem je ameriški mornariški minister Knox nedavno izjavil, da je že pred vrati.

Več dobre zelenjave!

Kar nekam stereotipno že zveni ugotovitev, da je danes največja nemška vprašanje: skrb za prehrano. Prav za prav to vprašanje pri nas ni novo. Še študije in raziskovanja Socialno-ekonomskega instituta so ugotovile za nekatere predele Slovenije skrajno pomanjkljiv način prehrane. V teh slovenskih »vzhodnih« krajih so se resno pokazale škodljive posledice: velika umrljivost dojenčkov, zastoplost šolo-obveznih otrok, visok odstotek tuberkuloze in drugih bolezni še več. Zalostno se zrcali ta problem nezadostne prehrane v številu za vojaščino sposobnih mladeničev, ki imajo v teh krajih komaj polovico nabornikov.

Zdravniki poznajo tudi pri nas celo vrsto bolezni, katerim je vzrok pomanjkanje vitaminov. Vitamini so posebno za mladi organizem nepogrešljivi. In zdravila za take vrste bolezni so predvsem v smotni prehrani, tako v glavnem v rastlinskih hrani, večinoma v zelenjavi, rezervuarju vitaminov. Zato propaganda za pridelovanje čim več zelenjave ni samo važen narodnogospodarski, temveč prav tako zdravstvenosocialni problem slovenskega občestva.

Naš mali kmet in delavec naj pridelata na svojem kosčku zemlje ali vrtniču čim več dobre zelenjave, saj ne bo samo preko potovanja in v jeseni, nego preko vsega leta na mizi sleherne družine tudi zelenjavna prikuha ali solata!

Započeta akcija je koristna in dobra, samo treba jo je razviti v širino in globino. Seči mora v poslednje slovenske naselje, začetki je treba z organizacijo vzornih vrtov pri solah in tako vprav šolsko mladino vzpodbudno in praktično vzbujati v dobre vrtničke, da ne ostane ta akcija samo polkruz izhoda iz sedanjega položaja, temveč da se zavest o obliki potrebi uživanja zelenjave čim bolj učvrsti. Naša inteligenca na deželi ima tudi tu hvaljevno polje udeleževanja. Zapuščene vasi bodo z ureditvijo vrtov pridobile na slikovitosti — »najglednejši, fajgeljček, rožmarin...« — bodo ob solati, ohrovtu, fižolu družno in koristno večali pestrost naših slovenskih domov. Naj ne bo več slučajev, da mora uradništvo na deželi narečati potrebno zelenjavo iz večjih mest, Ljubljane, Maribora in od drugod, ker je pri kmetih niti za lastno potrebo ni dovolj.

Veliko je okrog naših domov neizrabljenega prostora, katerega je treba le prerazporediti, navoziti nekaj dobrega komposta, pa imamo vrtnič za prvo silo. Prav tako naj se v mestih povsod tem, kjer je bil do sedaj samo okrasni vrt ali park, združijo lepo s kmetijskim, tako da se bo tudi v mestih odklonila večna stiska v zelenjavi in rešili bi se nepotrebnega uvoza. V vojnem času je potrebna marsikatera živila in tako so na pr. v Angliji in v Nemčiji takoj v začetku vojne z zakonskimi ukrepi spremenili ciferne gospodarske vrtove v koristne zelenjadne vrtnice.

Seveda pa ena stiska ne pride nikoli sama. Prav zdaj, ko smo začeli akcijo za pridelovanje čim več zelenjave, vidimo, da ni dovolj zelenjavnih semen. Velike izvozne države za semena — Danska, Nizozemska, Poljska, Francija in druge — so lansko leto trpele nekaj zaradi vojne in pomanjkanja delovnih sil, še več pa zaradi izredno ostre in dolge zime v letu 1939 do 1940, ko je velika večina semenik zmrznila. Precej je kriv pomanjkanju tudi otežkočen in zakasnel dovoz. Vsemu popravševanju po semenu naše uvozne trgovine s semenom ne bodo moglo ustreči, ker je naša domača proizvodnja semen zelo malenkostna, še pomanjkljiva in nezanesljiva. Tu je treba takoj sedaj najti zadovoljivo rešitev. Sicer vemo, da pridelujejo na Gorenjskem nekateri posestniki že tudi zelenjavo semena, vendar še vse premalo. Treba je to pridelovanje čim prej povežati, organizirati načrtno, zagotoviti odkup semen, uvesti pa seveda tudi potrebno kontrolo. Saj na Gorenjskem je pridelovanje semen že v tradiciji, pred leti je banovina podpirala semenarske krožke za pridelovanje deteljinega in travnega semenja, ki so pa zaradi nerazumevanja zamrli. Letos je tudi pri teh semenih občutno pomanjkanje.

Vendar bomo s prizadevnostjo samih pridelovalcev, načrtnostjo pristojnih oblasti ter podporo javnosti rešili tudi to vprašanje in lahko odgovorili klicu, ki je naslov drobni, priročni knjižici: »Pridelujmo več dobre zelenjave!«

inž. Dolfo Cizelj

Chlorodont
ZOBNA PASTA

Kakor konel tlo,

tako osveži in očisti zobna pasta Chlorodont usta in zobe. Zlasti po močnem kajenju ali po delu v prašnem in suhem zraku imamo občutek svežosti in čistosti, ki izhaja od čiščenja ust z zobno pasto Chlorodont. Zato jutri kot prvo, vsa kot zadnje

Kdaj se popeljemo na morje?

Zimski čas ni v naših krajih ugoden za graditev železniških prog. Vse polno je ovir, ki onemogočajo izkoriščenje skoraj petih mesecev časa na leto. Tam med Crnomljem in Vrbovskim niso dela pozimi napredovala, razen v velikem predoru tik pred priključno postajo Dobra pri Vrbovskem, kjer so delali nepretrgoma vso zimo, noč in dan, in so prebili 2,2 km dolg podzemski prehod. Predor je 18. t. m. torej že prebit, vrtni stroji so končali svojo skoraj dveletno pesem in možil trgeda dela so si adalci žuljevali demisce skodl nastrolo praznoto med obema rovoma. Potem pa bo delo hitro napredovalo; v nekaj dneh bodo že lahko vozili s potrebnimi in gradivom hiteli po vznožnem predorskem rovu skozi osrčje Lovnika med Stubico in Dobro. Nastopajoči letni čas pa bo vsa dela pospešil, če bo za dela dovolj denarja.

Nekaj besed lahko posvetimo novi progi med Crnomljem in Vrbovskim. Pa bomo potem vedeli, kdaj nas bo lahko vozil kar iz Ljubljane »naš« brzi vlak mimo Crnomlja in Srbskih Moravic na Sušak. Vrbovsko ima le majhno železniško postajo, kjer je kakršen koli nov priključek nemogoč zaradi njenega položaja v ozki kotlini. Pač pa je nekako 3 kilometre višje ob reki Dobri pripravnost mesto za priključno postajo. Tam bo zgrajeno priključnišče z imenom »Dobra«, kar je pristop nove proge iz predora tamkaj lažji in pripravnost. Ako stopimo iz Vrbovskega po ozki dobrski dolinici pol ure ob vodi proti Srbskim Moravicam, bomo že od daleč zazrli visoki most čez Dobro. Pred sabo vidimo nekoliko dalje že novo postajno poslopje Dobro in nekaj drugih objektov ter seveda vse polno raznih začasnih stavb, ki jih potrebuje gradbeno vodstvo za svoje posle: električno centralo, kovačnico, skladišča itd. Ko bo dela konec, bodo tudi te barake izginile in se z motorji vred preselile kam drugam, kjer tudi željno pričakujejo uresničanje dolgoletnih železniških projektov.

Ako pa se ozremo, opazimo pred seboj ozko dolinico, ki vodi na levo in se nahaja dviga. Ob desnem, dosti strmim pobočju vidimo lepo izdelano podporno zidovje, ki vodi po njem proga proti hribu. Se nekaj korakov okoli ovinka in že se prikaže zahodni portal velikega predora, vodečega pod Lovnikom na ono stran, proti dolini Kolpe. Ob vhodu v predor stoji kar cela vas raznih barak, ki služijo deloma raznim nalogam pri gradnji, deloma prebivajo v njih mojstri predorskega grajenja. Ze se čuje šum velikih in malih motorjev in raznih drugih priprav, ki dajejo delu v predoru svoje energije. Tamkaj, več kakor 1000 m v zemlji, dolbo dolgo svedri v strmjen apnenec luknje, ki bodo sprejele nato vase večjo količino razstreliva, da tako pomagajo človeku dokončati razsekanje ozke predorske cev skozi srce gore. Zivahen je utrip dela v predoru. Ko stopimo vanj, opazimo v preni dolgo vrsto električnih svetilk, ki razsvetljejejo že popolnoma obiden rov. Po hribi nekaj sto metrov v goro se končuje dogotavljeni del predora in ozki tir, ki vodi ob vzhodu, se cepi ena smer vodi vodoravno dalje, druga pa se polagoma dviga nekaj metrov nad prvi tir. Dočim vodi vzhodni tir po vzhodnem rovu dalje tjaj do razpajočih svedrov, pridemo po dvigajočem se k slemenemu rovu, ki sledi vznožnemu v gotovi razdalji. Tudi tukaj šumi delo vsemmer naprej. Predorska cev se polagoma razširja v potrebno in predpisano širino in skupina delavcev je zaposlena s tem, da jo z obdelanimi kamni obdaja in ji daje dokončno obliko.

Predor pod Lovnikom je največji objekt na novi progi. Na njegovi vzhodni strani zavije proga ostro proti severu in doseže že skoraj povsem ravnan ploščad postaje Stubica - Kamensko. Od tod nas vodi pot do prelaza pod Vučnikom po skoraj vodoravnem ozemlju, kjer si proga krči svojo smer skoraj premo, samo skozi majhne prečke. Ko pa pridemo na sam prelaz, se odpre lep razgled na dolino Kolpe od Lukovdola vse do Vinice. Ko bo vlak zapustil kratek predorček tam tik pred prelazom in pregibom proge navzdol, bo imel potnik na levi strani zanimiv pogled z višine v Pokolpe. Po strmini nas vodi pot navzdol h Kolpi, mimo začeti in tudi dokončanih malih presekov mnogorobnega ozemlja; zavrtimo se skoro okoli Jadrškega grička in dospeli smo na področje severinske postaje, kjer bodo lokomotive imele svojo »hišo«, kjer Bog roko ven molči.

Od Severina pa do bodočega mostu pri Fratrovcih čez Kolpo je dovršena najmanjši dela, ker je tamkaj nastalo in se bo torej lahko izvršilo kasneje. Pač pa so močno napredovale priprave za graditev velikega kolpeškega mostu. Letos bodo z njim pričeli in ga tudi dogotovili.

Pokrajina od Vinice mimo Dragatusa priča, da se železniška zveza Slovenije na Sušak resnično gradi. Povsod vidimo sledove dela in ko nas vodi pot mimo Dragatusa, opazimo pod vasio na levi že zgrajeno postajno poslopje in tudi zemljišče je že zavrano, da bodo lahko po dovršitvi spodnjega stroja položili postajne ture po njem. Čim bolj se bližamo Crnomlju, tem več je dela dogotavljenega. Opazimo preloženo cesto v Kočevje; vse je že pripravljeno za visoki most čez Dobljico; na drugi strani imenovanega potoka pa vodi proga vse do sedanje postaje v Crnomlju. Ako bo torej dovolj denarnih sredstev na razpolago, bodo letos ob kolikaj ugodnem vremenu glavna dela dokončana in železniška uprava bo pričela lahko že s polaganjem tirnic...

Torej: letos bo gotov veliki predor pod Lovnikom, dolgi most čez Kolpo pri Fratrovcih, visoki most čez Dobljico pri Crnomlju in tudi priključek v Crnomlju samem. Tam smo mimogrede opazili tudi večje število novih stanovanjskih hiš in tudi kurilnica na spodnjem koncu postaje se gradi. Kakor kaže, bodo letos glavna dela dokončana in prihodnjo pomlad bo gradbeni odbor lahko izročil zgrajeno progno železniški upravi, da položi po njej potrebne ture in otvori nato obratovanje.

Leto 1942. se bomo lahko že peljali z »našimi« vlaki iz Ljubljane na Sušak. Kako, bomo pa drugič povedali.

Dvajset let v Železnikih

Železniki, 22. marca

V januarju je poteklo 20 let odkar se je naselila v Železnikih zdravnica ga. dr. Valerija Strnad. V tej dobi si je spletla najlepši venec zaslug s svojim nesebičnim delom za bližnjega. Redki so ljudje, ki bi s tako energijo in požrtvovalnostjo vršili svojo službo. Naj jo pokliče dolžnost v pozni nočni uri in naj je treba iti še tako daleč v hribe, ga. Strnadova gre in pomaga.

Njena dobrotu pa se še posebno pokaže nasproti revežem, ki jim pomaga tudi v gnetnem vzru. Zaradi izrednih časov je prevzela zdravstveno skrb tudi za vojsake, ki so v naši dolini. Vsem ki so pomoči potrebni pomaga, v nasprotnem primeru pa zna tudi vojaško nastopiti. Brezplačno vodi pregled šolske dece, in pri nesrečah sokolskim članom redno brezplačno pomaga, za kar naj ji bo izrečena še s tega mesta zahvala.

Gospod dr. Strnadovi želimo, da bi doživela v naši sredi zdrava in zadovoljna še mnogo obletnic.

Tovarišici Miri v slovo!

Svet se je utrlila zvezda in nastala je nova zvezda v naših vrtih. Odšla si namenda in ne moremo se v to prav živjeti. Življenje Te je v vsem svojem teku zelo trdo zadelo, ni pustilo niti skrinjo čara, da bi si odhlajala in zajela nove sapa. Pred leti Te je brklo zade a izguba čela in babice, ki si ju oba iz vsega srca ljubila, in to je v veliki meri vplivalo na Tvoje zdravje. Ko si nastopila svoje vzgojno delo v Klenoviku na Dolenjskem, je padla vsa odgovornost na Tvoja ramena. Sama si opravljala delo treh učnih moči. Breme je bilo zate pretežko in zbolela si. Dolgo časa je trajalo, preden si se

ca ljubila, in to je v veliki meri vplivalo na Tvoje zdravje. Ko si nastopila svoje vzgojno delo v Klenoviku na Dolenjskem, je padla vsa odgovornost na Tvoja ramena. Sama si opravljala delo treh učnih moči. Breme je bilo zate pretežko in zbolela si. Dolgo časa je trajalo, preden si se

dela dokončana in železniška uprava bo pričela lahko že s polaganjem tirnic...

Torej: letos bo gotov veliki predor pod Lovnikom, dolgi most čez Kolpo pri Fratrovcih, visoki most čez Dobljico pri Crnomlju in tudi priključek v Crnomlju samem. Tam smo mimogrede opazili tudi večje število novih stanovanjskih hiš in tudi kurilnica na spodnjem koncu postaje se gradi. Kakor kaže, bodo letos glavna dela dokončana in prihodnjo pomlad bo gradbeni odbor lahko izročil zgrajeno progno železniški upravi, da položi po njej potrebne ture in otvori nato obratovanje.

Leto 1942. se bomo lahko že peljali z »našimi« vlaki iz Ljubljane na Sušak. Kako, bomo pa drugič povedali.

vsaj malo popravila. Potem Te je pot zasnela v idiličen Gozd pod vzhodno k mniških planin. Toda Tvoje zdravje se tudi tam ni izboljšalo. Zatekla si se v nezo pod okrilje skrbne in ljubeče matere, toda bilo je že prepozno. Preveč je bilo Tvoje srce oslabljeno.

Verjemi Mira, vsem nam, ki smo Te poznali, boš svetaj spomin in vzor skromnosti, iskrenosti in požrtvovalnosti! Ko smo bili še na učiteljsku, si nam bila vedno najboljši tovariš. Vedno si pripeljala svoji del na naših pevskih koncertih. Navduševala si nas za pevsko in glasbeno umetnost. Bila si esteta. V vsem Tvojem ravnanju je bilo dobro občutiti smisel za vse, kar je lepo in dobro. V Tvojem delu sta se pa zrcalila čut odgovornosti in pa ljubzen do poklica za delo med narodom.

Veseliha si se pomladi, sv je šestindvajsete pomladi, ki Ti je obetala srečo »lastna« domačara ognjišča. Upanje na »lepo« bodočnost, polno zdravja in polno solari. Ti je dala moč, da Ti ni končal duh. Uroda na je odločila drugače. Dotrpela si! Naj Ti bo zemljica lahka!

Učiteljici Miri Thumovi blag spomin! Tovaž.

Občni zbor »Jugoslavije«

Ljubljana, 22. marca.

Dvakrat na leto se zberejo napredni akademiki, da si izvolijo nov odbor. V četrtek zvečer so zborovali v polnih prostorih svoje čitalnice. Po uvodnih besedah je pozdravil predsednik Emil Najmar prisotne starešine dr. Cepudra, dr. Bajča, dr. Vrčona in Tonjo. Iz poročil predsednika in podpredsednika Koštrja in Beniča ter tajnika Zorana Vudlerja je bilo razvidno živahno delovanje društva. Predvsem je podal navdve razveseljivo poročilo blagajnik Marko Breznik. Iz ostalih poročil je bilo razvidno osnovanje študijske knjižnice, reorganizacija podpornega fonda in še mnogo drugega.

Po poročilih je pozdravil občni zbor zastopnik naprednega akademikega starešinstva »Jadrana« g. dr. Stojan Bajič. Njegova objektivna in zanimiva izvajanja so žela navdušeno odobravanje.

Po kratkem odmoru je bil soglasno izvoljen za predsednika JNAD »Jugoslavije« cand. ing. Vojislav Djinovski, doma iz Črne gore. Ostala mesta v novem odboru so zasledena takole: I. podpredsednik stud. iur. Karel Benič. II. podpredsednik cand. phil. Vida Zupančičeva. I. tajnik stud. tehn. Božo Iglič. II. tajnik stud. tehn. Anka Delipnova, gospodar stud. tehn. Dolfo Jermol, zapiskar stud. phil. Pavla Poljanškova, knjižničar stud. tehn. Stjepan Lasan; odborniki: Smodič, Vudler, Koštr in Justin. V nadzornem odboru so pa: Namar, Černigoj in Sponza.

K podražitvi mesa in slanine

Spor zaradi določitve novih maksimalnih cen v Ljubljani še ni rešen

Zaradi občutnega povišanja cen mesa, slanini, masti, ki ga je dovolilo mestno poglavarstvo v Ljubljani po uveljavljenju nove uredbe o cenah, s katero je prepovedano vsako povišanje cen do 1. avgusta, je nastal spor o tem, ali je to povišanje veljavno ali ne. Na sporočilo mestnega poglavarstva o novih cenah, ki smo ga objavili v tiskovni številki, je banska uprava naslednji dan objavila, da tega zvižanja ni dovolila in v bodoče tudi ne bo dovoljevala; sreskim načelstvom in mestnim poglavarstvom je bilo izdano le pooblastilo, da smejo v lastnem delokrogu v izjemnih in upravičenih primerih na novo določiti cenne glede na tržne cene živin. Sedaj smo prejeli o tej stvari dve nadaljnji pojasnitvi, eno od zvezne organizacije mesarjev, drugo pa od banske uprave.

Dve pojasnitvi

Zveza združenj in odcekov mesarjev in kloščarjev za Slovenijo nas prosi za naslednjo objavo:

Zvižanje cen mesa v območju mestne občine ljubljanske, ki je bilo do pristojni oblasti dovoljeno, je vzbudilo v dnevnem časopisu zanimanje za to vprašanje. Nekatere objave so napravile v širši javnosti vtis, kakor da bi bili podražitvi mesa krivi edino mesarji-obrtniki. Zato ugotavlja Zveza naslednja dejstva:

Iz sejmških poročil in iz uradnih ugotovitev je razvidno, kako se je podražila živina. V poslednjem tednu so cene živin živin narasle n. pr. pri volih na 11 do 12 din za 1 kg žive teže, in to predvsem zaradi višjih cen, ki se plačujejo za izvoz. Na domače seljme prihajajo kupci-izvozniki, ki nudijo visoke cene, po večini vsi nad 12 din. Razumljivo je, da se mesar, če si hoče oskrbeti blago, prisili nuditi tudi te višje cene. Cena mesa pa je odvisna od cene živin. Zastopniki mesarjev so neštokrat prosili, tako pri z. banu, kakor pri merodajnih oblasteh, naj izvrše poskusno klanje, ki naj izračuna dejanski stan okolišarstva naših ugovorov. Zakaj oblasva teza d. s. i. n. o. storila, nam je nerazumljivo. Izmečn je bil tudi predlog, naj se osnuje mestna amonvzacija, ki bo prevzela oskrbo približavstva z mesom. Sedaj bi morala taka amonvzacija prevzeti naše ista bremena, kakor jih nosi mesar-obrtnik in ne bi smela kriti občina režijskih izdatkov iz splošnih občinskih dohodkov. Ti režijski izdatki pa niso majhni. Zaradi povišanja zvižanja prometna davka od 62 na 74% nakupne cene in zvižanja prejemkov v možne osebe, so ti izdatki narasli na 1000 din pri enem volu. Taka amonvzacija bi mogla dati meso po nižjih cenah le tedaj, če bi krila te izdatke iz drugih sredstev. Tudi predlogu, da naj bi oblastvo prevzelo nakup živine, mesarji ne ugovarjajo in so tozadevno prosili merodajne oblasti, naj bi prevzeli nakup živine in jo dali mesarjem v zakol, samo, da bi mesarji dosegli zaslužek, ki jim je potreben za življenje. Jasno pa je, da je danes obstoje mesarija ogrožen in da če pa mesarji zadnja sredstva, da se vzdržijo pri izvrševanju obrti. Do go časa na to ne more trati. Potrebno bi bilo, da se dvigne kuona moč prebivalstva predvsem javnih namoščencev in da se ustali cene živi živin. Samo v tem je rešitev tega življenjsko važnega vprašanja. Mesarji niso krivi, če so prejemki javnih namoščencev nezadostni, ker mesarji v redu plačujejo velike javne davke, iz katerih bi se morala tudi javni namoščenci nuditi sredstva za življenjski obstoj.

Kar se tiče opazk, da je bilo takoj, ko je bila uveljavljena uredba, dovolj b. a. na trgu, pripominjamo, da se je to le deloma zgodilo in to pri enem delu mesarjev, ki so se prei računali s povišanjem cen in so si v tem pričakovanju preskrbeli na lasten riziko blago.

Javnost prosimo, da prouči te naše ugotovitve in da pravilno presodi položaj mesarja-obrtnika, ki je z drugimi stanovi vred prišel v težaven položaj.

Kr. banska uprava na sporčar:

Gospod minister za oskrbo in prehrano je z odlokom št. 2173 z dne 11. III. 1941 pooblastil kraljevske banske uprave dravske banovine, da sme na novo določiti cene mesa, in masti. Upravnim oblastvom prve stopnje je bilo na podlagi citiranega dovolila izdano pooblastilo pod VIII/K št. 619/41, da smejo na novo v lastnem delokrogu določiti cene mesa, slanine in masti, za katero določitev so jim bile predpisane smernice.

Povižanje cen v Ljubljani ni v skladu z novimi predpisi

Po gornjih pojasnitvah je položaj naslednji: Meso, mast in slanina spadajo pod uredbo o kontroli cen z 5. II. 1940, na kateri je za odobritev višjih prodajnih cen pristojna je banska uprava.

Kakor je znano, je banska uprava na podlagi uredbe o kontroli cen lani 7. septembra izdala odločbo, s katero je določila maksimalne cene mesa, slanini in masti (»Službeni list«, št. 75 od 18. septembra 1940). Ta odločba doslej ni bila razveljavljena.

V prizadevanju, da se doseže ustalitev cen, je minister za oskrbo in prehrano ob koncu januarja izdal interno odredbo, da banske uprave začasno ne smejo izdati nobenih odobritev povišanih cen po čl. 2. zakona o kontroli cen. Ker se je medtem živina precej podražila, je minister zgori citiranim odlokom od 11. III. 1941 pooblastil kr. bansko upravo dravske banovine, da sme na novo določiti cene mesa in masti.

Na podlagi tega pooblastila je nato banska uprava tik pred objavo nove uredbe o cenah izdala upravnim oblastvom prve stopnje pooblastilo, da se smejo na novo v lastnem delokrogu določiti cene mesa, slanine in masti, in je za to predpisala smernice. Med drugim je predpisala, da morajo upravna oblastva prve stopnje redno pridobivati mišljenje sreskih veterinarjev in gospodarskih strokovnjakov ter po možnosti zaslišati tudi interese same. Predpisala je tudi okvirne cene, ki predstavljajo skrajno mejo, z opozorilom, naj združenja mesarjev za svoje člane določijo zmerno višino cen pri nakupu živine, ker banska uprava podražitev živine

zaradi nelojalnega medsebojnega konkuriranja mesarjev ne bo smatrala za izjemno in upravičen razlog. Na koncu je opozorila, da ostanje določila banove odredbe o maksimalnih cenah mesa od 7. septembra razen tarifnih postavk še nadalje veljavni.

Če bi mestno poglavarstvo v Ljubljani na podlagi tega pooblastila še pred soboto 15. t. m. predpisala nove cene, bi morala te nove cene še prei odobriti banska uprava v smislu določb čl. 2 in 5 uredbe o kontroli cen.

Mestno poglavarstvo ni izvršilo potrebnega zaslišanja strokovnjakov in interesentov. Iz navodil banske uprave je povzelo najvišje cene, ki predstavlja skrajno mejo, in jih objavila kot nove maksimalne cene. Te nove cene je izdala brez odobritve banske uprave v ponedeljek 17. t. m., torej dva dni po uveljavljenju nove uredbe o cenah, s katero je avtomatično ugasnilo pooblastilo, ki ga je izdal minister za oskrbo in prehrano 11. marca.

Nikakor nimamo namena ugovarjati razlogom, ki jih navajajo mesarji za upravičenost višjih cen, ker se je v resnici živina precej podražila (razen g. d. obsega podražitve mesa in slanine). Le določitev novih maksimalnih cen po mestnem poglavarstvu je v nasprotju z najnovejšo uredbo o cenah, ki v načelu prepoveduje vsako zvižanje cen do 1. avgusta. V tem razdobju dopušča sicer tudi povišanje cen toda le v izjemnih primerih. Za tako izjemno določitev višjih cen pa je potrebno, da minister za oskrbo in prehrano pooblasti svoje podrejene organe (tu so mišljeni predvsem referenti za promet blaga in kontrolo cen pri sreskih poglavarstvih in mestnih občinah, ki jih postavi minister za oskrbo in prehrano) ali oba upravna oblastva (bansko upravo), da določijo nove cene s posebnimi narečaji, ki stopijo v veljavo tri dni po objavi.

Akcija za ustalitev cen živin

Najvišji gospodarski in socialni interesi nujno zahtevajo, da cene vsaj na sedanjih višinih ustalijo. V teku je cel vrsta akcij kraljevske vlade, ki naj omogočijo stabilizacijo cen. V tej zvezi je bilo izdanih že več uredb in naredb, ki je dolžnost vseh oblastev, zlasti pa onih, ki imajo vpliv na določitev maksimalnih cen, da se te uredbe najstrožje izvajajo in sicer od prvega dne, ko stopijo v veljavo, sicer bodo prizadevanja za ustalitev cen brez uspeha.

Mestno poglavarstvo bi moralo, ko je spoznalo upravičenost zahteve mesarjev po višjih cenah glede na uveljavljene nove uredbe o cenah takoj napraviti nujne korake, da se po določbah te nove uredbe z novim pooblastilom ministra za oskrbo in prehrano določijo primerne cene za meso, slanino in mast. Obenem bi se moralo podrobno proučiti, v kakšnem obsegu je dejansko upravičena podražitev mesa, slanine in masti, upoštevajoč pri tem prizadevanje in ukrepe ministrstva za oskrbo

Bilanca Privilegirane agrarne banke

Privilegirana agrarna banka objavlja v »Službenih novinah« svoje bilanco za leto 1940, iz katere je razvidno, da je imela banka lani 17.70 milijona din čistega dobička (naprositi 17.98 milijona din v prejšnjem letu), in to pri glavnici 700 milijonov din in pri rezervnem fondu v višini 42.7 milijona din. Bilančne postavke so se lani precej povečale. Tako je gotovina z žirovnimi in čekovnimi računi narasla na 13.7 milijona din (lani 6.6), dobroimetje pri DHB pa se je dvignilo na 15.4 milijona din (6.9). Hipotekarna posojila in dolgoročna posojila vodnim razdragam so znašala ob koncu leta 429.0 milijona din (405.7), združena posojila pa 447.0 milijona din (386.1). Dolžniki po začasnih računih združenj organizacij so kot nova bilančna postavka izkazani z zneskom 61.3 milijona din. Hranilne vloge na knjižice so se nebitveno dvignile od 7.1 na 7.3 milijona din, upniki po tekočih računih pa so narasli od lanskich 37.1 na 234.4 milijona din in na obsegi fondov kmetijskega ministrstva od 24.7 na 37.5 milijona din. Značilen je dolg po nedvigljivih dividendah, ki znaša 2.65 milijona din. V gornji bilanci niso upoštevane aktivna in pasiva računa direktorja za likvidacijo kmetijskih dolgov, ki se posebej izkazuje. Račun izgube in dobička zaznamuje le malenkostno povečanje donosa obresti od posojil na 31.8 milijona din (31.0). Razni dohodki po bančnih poslih pa so narasli od 1.0 na 1.5 milijona din. Obresti za vloge in fonde so se povečale od 2.2 na 2.7 milijona din, osebni izdatki od 9.5 na 10.3 milijona din in materialni izdatki od 1.4 na 2 milijona din.

Družba za silose ne bo mogla izvršiti celotnega programa

Za občni zbor, ki bo 28. t. m., je upravni odbor Privilegirane d. d. za silose pripravil poročilo, iz katerega je razvidno, da je družba lani pričela z gradnjo 20 objektov. Reorganizirani tehnični oddelek družbe sedaj lahko sam izdeluje načrte tudi za strojne instalacije. V lanskem letu so bila končana dela pri adaptaciji kupljenega silosa v Petrovgradu in pri gradnji novih silosov v Podgorici in Bjalini. Sredi lanskega leta je družba odkupila od Hranilne dunavske banovine obstoječi silos v Smederevu s kapaciteto 275 vagonov, in sicer za 2.5 milijona din. Na račun kmetijskega ministrstva odnosa direktorja za prehrano je družba zgradila 60 skladišč za žito in kmetijske pridelke s kapaciteto po 25 do 50 vagonov.

Načrt za gradbo silosov bo nekoliko spremenjen. Zaradi podražitve gradbenih stroškov in strojnih naprav smatra upravni odbor, da družbna glavnica 220 milijonov din ne bo zadostna za izvršitev celotnega programa, ki obsega 45 objektov in je bil določen leta 1939. Zato je potrebno ali povečanje glavnice ali pa redukcija programa. Na podlagi sedanjih glavnice bo družba lahko pričela graditi le še nekaj silosov in hladilnic, tako da bo skupno število objektov le naraslo na 30, s čimer pa bo angažirana še vsa glavnica. — Nas posebno zanima, kateri objekti bodo mo-

in prehrano, ki grejo za tem, da se onemogoči dvigovanje cen mesa in masti zgolj zaradi naraščanja cen živine pri izvozu. Ni izključeno, da bi se v tem primeru izkazalo, da povišanje cen v obsegu, kakor ga je dovolilo mestno poglavarstvo v ponedeljek 17. t. m. (za 20 do 40% in še več) ni upravičeno.

Ker je za ustalitev cen važno, da ukrepov v tej smeri ne prekrizajo drugi čini, ki urejajo cene blaga pri izvozu, je sedaj po uredbi o ureditvi ministrstva za oskrbo in prehrano to ministrstvo zastopano tudi v vsoti za zunanjo trgovino in v izvoznem in uvoznem odboru direktorja za zunanjo trgovino, kjer lahko izvaja svoj vpliv tudi cene pri izvozu in uvozu. Ministrstvo za oskrbo in prehrano je ravno v interesu ustalitve cen na notranjem trgu zahtevalo, naj se dopušča dvigovanje cen pri izvozu, zlasti cen za živino. Zato je bila že v ponedeljek 17. t. m. v direktorju za zunanjo trgovino konferenca, kjer se je razpravljalo o izvozu živine. V petek pa je bila o tej stvari pripravljena konferenca, ki se je postavila na stališče, da je treba zaradi manjše ponudbe živine na našem trgu v vsakem primeru začasno omejiti izvoz in da je treba povsem prepovedati izvoz telet, ker obstaja nevarnost, da pride naša živinorejska produkcija v kritično fazo. Svet je za zunanjo trgovino je tudi obširno razpravljalo o cenah živine pri izvozu in so bili stavljeni predlogi naj se določijo posebne maksimalne cene za živino na notranjem trgu in posebne cene pri izvozu s primerno kompenzacijo razlik.

Končno naj še omenimo, da je ponovna določitev maksimalnih cen za meso slanino in mast v skladu z uredbo o cenah nujno potrebna tudi interesu mesarjev, kajti sedaj določene maksimalne cene ne morejo biti veljavne in se mesarji, ki prodajo meso po teh cenah izpostavljajo nevarnosti strogih kazenskih sankcij po uredbi o cenah. Te kazni pa izreka sodišča in ne upravna oblastva.

Pred uvedbo treh brezmesnih dni

V petkovi številki smo že poročali, da proučujemo na merodajnih mestih vprašanje povečanja števila brezmesnih dni in sicer zaradi tega, ker sedanja omejitve brezmesnih dni ni pokazala pričakovanih rezultatov in se potrošnja mesa ni zmanjšala, zlasti v banovini hrvatski, kjer sta brezmesna dneva ločena. Zato naj se v vsej državi uvedejo trije zaporedni brezmesni dnevi. Omejitve potrošnje mesa pa ne bi mnenju merodajnih činitelev potrebna tudi zaradi tega, ker je dovolj živine na trze vedno manjši kar povzroča rastočo tendenco pri cenah živin.

Sedaj poročajo iz Beograda, da je pripravljeno uredbo o uvedbi treh brezmesnih dni, ki naj bi veljala za vsa država. Ni še določeno, kateri dnevi v tednu bodo brezmesni, vsekakor pa bodo to trije zaporedni dnevi. Predvideno so tudi stroge kazenske sankcije za kršitev predpisov, ne samo o prepovedi prodaje mesa in mesnih jedi temveč o prepovedi klanja. Večja strogost je potrebna zlasti na delu, kjer pogosto kmetije koljejo sami živino in donesajo meso v mesta in trge ter ga prodajajo v brezmesnih dneh.

rati v tem primeru odpusti in se bojimo, da bo opadla gradnja sadnih silosov, ki so predvideni v Sloveniji.

Gospodarske vesti

— Prvi dve naredbi po novi uredbi o cenah. V »Službenih novinah« od 21. t. m. je objavljena naredba št. 1. o določanju najvišjih cen za modro galico, motvoz in jeklene plinske posode in naredba št. 2. o odkupnih cenah domačega bombaža. Obe naredbi sta bili izdani na osnovi nove uredbe o cenah.

— Omejitve glede pošiljanja paketov v inozemstvo. Že lani je bil izdan predpis, da se smejo brez izvoznega dovoljenja devizne direktorje pošiljati v inozemstvo le paketi do 1 kg v vrednosti največ 50 din. Ob koncu februarja je odbor za izvoz odločil, da se prepove izvoz blaga v poštnih paketih, ki vsebujejo blago tujega izvora in naslednje blago v vrednosti preko 50 din: fižol, olje, sladkor, milo, usnje in usnjeni izdelki, kovine in kovinski predmeti, zlato, srebro in plemenite kovine, kava, čaj, čokolada, poper, gume in gumijasti predmeti. Tej listi je po najnovejšem sklepu odbora za izvoz treba dodati še nove čevlje, surovo maslo, usnje za podplate in nove volnene in bombažne stvari.

— Začasna prepoved izvoza modre galice in bakra. Svet za zunanjo trgovino je začasno prepovedal izvoz modre galice, bakra in bakrene rude, ki se uporablja za izdelovanje modre galice. Izvoz bo v bodoče mogel samo po odobrenju sveta za zunanjo trgovino, in sicer na podlagi kompenzacije za blago, ki ga nujno potrebujemo.

— Prepoved izvoza semen konoplje. Ministrski svet je na seji dne 18. t. m. sklenil, da se prepove izvoz semen konoplje iz št. 19 točke 3b izvozne carinske tarife.

— Zveza slovenskih zadug v Ljubljani bo imela 7. aprila ob 10. dopoldne v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti redno letno skupščino z naslednjim dnevnim redom: 1) otvoritev in konstituiranje, 2) poročilo upravnega odbora in nadzorstvenega odbora, 3) predlogi in priporočila, 4) sklepanje o zaključnem računu za leto 1940, o uporabi poslovnega prebitka in o razrešitvi upravi in nadzorstvu, 5) sklepanje o proračunu za tekoče leto, 6) volitev treh članov upravnega odbora in enega namestnika ter dveh članov nadzorstvenega odbora in enega namestnika, 7) določitev skupne vsote, za katero se sme zveza zadolžiti, skupne vsote hranilnih vlog, ki jih sme zveza sprejeti, in najvišjega zneska kredita, ki ga sme zveza dati posameznim članom, 8) slučnasti. Delegati članjenih zadug smejo skupščini prisostvovati samo s pisnim pooblastilom druge, ki jo zastopajo. Vsaka zaduga sme poslati na skupščino enega delegata kot svojega predstavnika. Posamezni predstavnik pa sme zastopati največ pet članov.

Blagovna tržišča

ZIVINA
+ Mariborski svinjski sejem. Na svinjski sejem dne 21. marca so pripeljali 67 prašičev, prodali so jih 51. Cene so bile naslednje: 5 do 6 tednov stari prašci 175 do 200 din, 7 do 9 tednov stari 210 do 260 din, 3 do 4 mesece stari 270 do 440 din, 5 do 7 mesecev stari 460 do 790 din, 8 do 10

BELEŽKE

Audience

Nj. Vis. knez namestnik Pavle je sprejel v petek popoldne ob 17. uri v audience patriarha srbske pravoslavne cerkve dr. Gavrilu Dožiča.

»Hrvatski dnevnik« poroča, da je sprejel v petek popoldne knez namestnik v audience predsednika vlade Dragišo Cvetkovića, podpredsednika dr. Vladika Mačka in ministra dr. Frana Kulovca.

»Bodimo ponosni na narod!«

»Sokolski glasnik« objavlja uvodnik z naslovom »Bodimo ponosni na naš narod«. V njem pravi med drugim:

»Po vsem, kar smo doživeli pri nas zadnja dva mesca, ne more biti danes nikogar med nami, ki bi dvomil o najvišjih moralnih odlikah našega naroda in ki bi bil še malce skeptičen, ali črnogled v pogledu bodočnosti našega roda. Enodušna reakcija vsoga našega naroda v dnehi, ko smo bili izpostavljeni bombardiranju najbolj alarmantnih vesti, dokazuje, da je za naš narod nemogoča misel, da bi mogla biti osramočena naša narodna čast ali okrnjena svoboda in nedotakljivost države. Od našega skromnega seljaka pa do vseučiliškega profesorja, ki ne želi nič drugega, kakor da v miru napredujemo, od ognjivega sokolskega delavca pa do učnega slovenskega katoliškega duhovnika Janžekovića je padla samo ena odločna misel: Zrtvovati vse pre, kakor pa čast in svobodo. Pod vrisom te odločne volje so preko noči padle in izginile vse razlike, stanovski in strankarski prepripi med nami.

Nov duh je prežal ves naš narod. In Srbijanci, ki prihajajo te dni iz Dalmacije, Hrvatske, Slavonije, pripovedujejo žareče oči in ponosnih obrazov o novem duševnem razpoloženju v teh krajih, o ljubezni in vdanosti do naše vojske. Pred očmi je vsem ena sama misel: Jugoslavija! Uprimo te dni oči v našo vojsko. Naši komandanti govorje odmerjeno in kratko. Govore kot govore, za katerimi stojijo milijoni naroda, oboroženega s srcem in bojno opremo. Besede generala Stefanovića v Ljubljani in ostalih naših komandantov širimo države ponavlja danes naš narod na pamet. Vsi pa se v teh dneh spominjajo tudi besed kneza namestnika Pavla, izgovorjenih 1. decembra lanskega leta, da »naša država ni bila ustvarjena za zeleno mizo« in da »čuvajmo našo državo pokolenja, ki so dostojna svojih velikih prednikov«. Bodimo ponosni, da smo pripadniki takega naroda, kakršen je naš.

Balkan ni več v ospredju

V službenem glasilu Hrvatske seljačke stranke »Seljaček dom« objavlja glavni tajnik te stranke dr. Juraj Krnjević vsak teden poljuden zunanje-političen pregled. V zadnji številki pravi med drugim:

»Prošli teden je bil na mednarodnem polju bolj važen po diplomatski in politični kakor po vojaški delavnosti. Razumljivo je, da nas najbolj zanima vse ono, kar se tiče nas in kar se dogaja v našem neposrednem sosedstvu. Še pred tednom dni je bil naš del Evrope v središču splošnega zanimanja. Čeprav se tudi sedaj še mnogo govori o jugovzhodni Evropi, so vendar dogodki poslednjih dni prenesli glavno zanimanje na veliki svet, ki bo v ostalem odigral odločilno vlogo v današnjem orjaškem spopadu. Balkan in dogodki na njem so spet dobili le ono važnost, ki jim stvarno pripada v sklopu velikega svetovnega dogajanja.

Dr. Krnjević obravnava nato ameriški zakon o pomoči Angliji in evropsko potovanje japonskega zunanjega ministra. H koncu se vrača še enkrat na jugovzhodno Evropo in pravi: »Tudi v jugovzhodni Evropi je vse še v znaku priprave, vojaških in diplomatskih. Naše zadržanje je pri tem ostalo enako, kakor sem ga opisal v zadnji številki. Upravičene razloge imamo za prepričanje, da nam bo rodilo dobre sadove in nam ohranilo časten mir, kljub vsem težočam, ki jih prinašajo časi, kakršni so današnji.

Vrednost svobode

Kakor smo že ponovno zavrnilli razne misli in izjave v podeželskem glasilu slovenskega dela JRZ »Domoljub«, tako ponatiskujemo tokrat s polnim priznanjem in soglasjem misli iz njegovega uvodnika »V mirni pripravljenosti«. V članku ugotavlja »Domoljub«, da sta naša vlada in ves naš narod trdno odločena ohraniti našo državo in narodno neodvisnost in ožemljisko nedotakljivost, ter nato nadaljuje:

»Naše ljudstvo je v stoletjih sužnosti in tujega gosposstva dobro spoznalo kruh, ki mu ga je razlil tujec, in bič, ki ga je vihtel nad njegovim hrbtom. V dvajsetih letih svobode pa je tudi do dobra ocenilo vse vrednote, ki mu potekajo iz svobode in lasnega upravljanja lastnih zadev. Po toliko in toliko letih je spoznalo naše ljudstvo pravo resnico o svobodi in se je te resnice oklenilo s fanatično vero in fanatično pripravljenostjo, braniti jo do zadnje meje človeških zmognosti. Ta pripravljenost je tem večja, ker se naše ljudstvo zaveda, da se bo borilo za lastna ognjišča, za lastne domove, za lastna polja in za lastno srečo. Zavedalo pa se bo tudi, da je od te borbe odvisen njegov bit, ali ne biti.

»V današnjih borbah narodov proti narodom — nadaljuje »Domoljub« — »so narodi čisto postavljene pred odločitev, da se ali vdaio in mirno pogledno ali pa da si z orožjem v roki na bojnem polju priborijo vsaj častno smrt. Strahopetec bo pristal na prvo odločitev. Človek, ki ima nekaj poštenja, časti in ljubazni do svobodne domovine, na se bo z ognjem in navdušenostjo oklenil bolj težke, toda častne izbire. Dogodki zadnjih dni Jokažujejo, da se jugoslovanski ljudstvo ne obotavlja odločiti se za prvo čast, če bo blagor domovine to zahteval.

Beograd in pokrajina

Pod tem naslovom objavlja znani politični tehnik »Napred«, ki ga izdaja vseučiliški profesor dr. Mihajlo Ilić, članek o Beogradu kot državnem prestolnici. V članku riše silni povojni razmah Beograda, ki v mnogocem spominja na ameriška mesta. Posledica tega naglega razvoja je bi-

la, da sta se Beograd in pokrajina močno odtujila. Nato piše list med drugim:

»Beograd danes ne predstavlja v pravi meri države in naroda. V njem sta prav za prav dva Beograda, stari in novi, predvojni in priseljenjski. To svojstvo mu onemogoča, da bi se enotno izražal. Narod sam je mnogo bolj enoten, se mnogo bolj zaveda svoje zgodovine in svoje vloge na tem delu sveta. Po Beogradu se ne more sklepati na težnje in dušo našega naroda, v njem se ne morejo iskati temelji in življenjske sile, ki morajo odrejati našo zunanjo in notranjo politiko. Naše moremo ravnotežje, ki se čvrsto drži tudi v sedanjih izrednih prilikah, naša tako izrazita težnja po svobodi in neodvisnosti ter po nujni obrambi se mnogo bolj očitujejo v pokrajini kakor v prestolnici. Politika mora zato hoditi v šole k pokrajini, ter v njej iskati vodilne ideje in sile za težke trenutke, ki jih preživljamo.

Kakšna je Bosna

O problemu Bosne je napisal dr. Ivan Nevistić uvodnik v spitskem »Narodnem listu«, glasilu jugoslovanskih nacionalistov v banovini hrvatski. Dr. Nevistić opozarja, da je bila ravno Bosna pred in med svetovno vojno nosilka jugoslovanske misli ter aktivna pobornica za zedinjenje in osvobodjenje vseh Jugoslovenov. Nato nadaljuje:

»Z osvoboditvijo in zedinjenjem z ostalimi jugoslovanskimi pokrajinami v jugoslovanski državi je Bosna končno in definitivno zaključila svoje nacionalno vprašanje. S tem je bilo rešeno tudi vprašanje, ali je Bosna srbska ali hrvatska, ki so ga postavljali pred vojno na dnevi red tujih gospodarjev, ker so hoteli zanašati med Srbe in Hrvate spor in prepri. Po zedinjenju je bilo sklenjeno, da bodi Bosna i srbska i hrvatska, ker je srbohrvatska in jugoslovanska. Bosna ima danes na dnevnem redu bolj važna vprašanja. Želi si dela za svoj gospodarski, socialni in prosvetni napredek, da bo nadoknadila v plemeniti tekmi z ostalimi jugoslovanskimi pokrajinami to, kar je zamudila, ko je krvavela in umirala v borbah za zedinjenje in osvobodjenje.

Srbske gospodarske zbornice o razdelitvi Suzorja

Te dni so izročili predstavnik obrtne, industrijske, trgovske in inženjerske zbornice v Beogradu ministru za socialno politiko in narodno zdravje dr. Budisavljeviću spomenico, v kateri razpravljajo o nadaljnji usodi Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu (Suzor). Predstavnik beograjskih gospodarskih krogov mislijo, da je treba vorašanje Suzorja čim prej rešiti. Predlagajo njegovo likvidacijo in temeljito reorganizacijo delavskega socialnega zavarovanja v vsej državi. Izrekajo se tudi za razdelitev s. d. izreka premoženja Suzorja na posamezne nosilce delavskega zavarovanja po pokrajinah.

Nezaposlena mladina

O tem problemu razpravlja v uvodniku zagrebški »Hrvatski glas« novi hrvatski katoliški dnevnik. Med drugim piše: »Nezaposlena mladina je eden najtežjih socialnih problemov današnjih dni. Mladina, ki tava brez posla in brez zaslužka po naših vaseh in če bolj po mestnih ulicah, prepuščena sama sebi, se razvija v sloj obupancev, iz katerega se rekrutira toliko bodočih zločencev. Tudi mi se moramo zamisliti pred temi težkimi problemi in jasno pogledati v oči preteči nevarnosti. Ne smemo čakati, da bi bilo prepozno. Vse je treba storiti, da se izvede načelo: ne sme biti nezaposlenih mladih ljudi!«

Madžarska in Nemčija

K poročilu, da so ameriške oblasti odredile zaporo nad madžarskim dobroimetjem v Zedinjenih državah, pripominja budimpeštanska brzojavna agencija, da bo Madžarska že znala najti pota in načine, da primerno zaščiti svoje interese. Izjava ostro protestira proti ameriški ujemljivosti, češ da je Madžarska pod nemško zasedbo, in pravi, da kaže taka trditve popolno nepoznavanje današnjega položaja Madžarske in njenih priilik. Z nemške strani, pravi, agencija, ni doslej bilo še prav nikakršnega poskusa kršitve madžarske suverenosti. Če posamezni Američani smatrajo tesno povezanost med Nemčijo in Madžarsko, ki je stara že tisoč let, za nemško gospostvo, je treba to neznanje označiti kot vmešavanje v suverene pravice Madžarske.

Uvajanje latinice v Nemčiji

Nemška revija »Deutsche Wirtschaftszeitung«, ki izhaja v Berlinu objavlja sledečo beležko:

»Po odredbi vodje rajha se bo v bodoče omejila uporaba gotice v pisnemem prometu. Gotico so pogrešno nazivali s tem imenom. Z omejitvijo gotice bo zopet uvedena čim širša uporaba tako zvane antike ali latinice, ker to odgovarja nemškimi interesom. V bodoče bo uvedena uporaba latinice v čim širšem obsegu v vsem javnem življenju. Na ta način bo olajšano učenje nemškega jezika tudi za tuje, ki so se doslej mnogo mučili z gotico. V zvezi s uredbo je izdalo ministrstvo za prosveto že celo vrsto pripravljanih odredb.

Pomočnik

ministra za prehrano

Tempo življenja

Večna mladost je prilastek našega časa — Nekaj sodobnih starih mladcev — Ženska tridesetih in štiridesetih let — Pomlajujoča hitrica Primer med stoletno želvo in enodneвно muho

Ljudje starejših letnikov, ki se z njimi seznanimo, nam neredko zastavijo vprašanje: »Koliko let mi prisodite?« Odgovor »Kvečjemu petdeset«, sega iz vlnudnosti malo preizkušeno, vendar pa smo le presenečeni, ko nas znanec z zadovoljnim nasmehom zagotovi, da šteje sedaj baš pet in šestdeset let.

Ali je mogoče svoja leta na zunaj tako zatajiti? Mogoče je in pri tem niti ne gre za kakšne poedine primere, temveč je mladostna zunanost naravnost nekakšen

znak našega časa.

Še bolj nego sama zunanost pomlaja telesna in duševna čilost mnogo starcev naših dni za deset, dvajset let. Neredki so možje, ki zavzemajo v popolni čvrstosti najodgovornejša mesta v deželah in so daleč preko Abrahamovih let. Spomniti se moramo le na osemdesetletnika švedskega kralja Gustava, ki se še vedno

udejstvuje kot sportnik,

ali na 84-letnega maršala Petaina ali na pokojnega maršala Hindenburga, ki je kot vodja nemške države umrl v starosti 87 let. Mlad je, kdor mlado misli, mlado deluje in zna tako narediti, da se mu v obrazu in duši ne pojavijo gube starosti.

Leplj spol je znal še na poseben način zabrisati starostne meje, in sicer ne morda samo s pudrom in ustničnim črtalom, temveč pred vsem z

voljo do mladostnosti.

Mladostnost v zunanji pojavi današnjega ženskega spola nikakor ni samo posledica mladostno poudarjene mode, ki med dvajsetimi, štiridesetimi ali šestdesetim letom skoraj ne dela razlik, temveč je res le to, da zahteva občutek mladostnosti ustreznega izraza v oblačilu.

Pred sto leti je Balzac opisal žensko tridesetih let kot žensko, ki je

na višku svojih čarov

in svoje zapeklivosti. Danes bi bila »nevarna starost« žensk, če jo smemo tako imenovati, tam okrog štiridesetega leta. V enem stoletju je pridobila ženska kakšnih deset let na mladosti in šele s štiridesetim letom prihaja do tiste točke, ki jo je njena prednica pred sto leti dosegla s tridesetim letom. Z drugimi besedami: ljudje so se

nekoč hitreje starali,

življenje je potekalo hitreje in se je tudi hitreje bližalo starosti nego dandanes. Štedimo z leti, zaloga življenjske energije, s katero prihaja današnji človek na svet, traja dalje.

Ta opočasnitev življenja je na videz v opreki z neprestano spopetljivostjo, ki jo prinaša tempo našega časa v vseh področjih. Toda človek, ki brzi v avtomobilu s

sto kilometri na uro

po cesti, se zavoljo tega ne stara hitreje nego človek, ki se pelje s pošto kočijo samo deset kilometrov na uro. Nasprotno, nekdanja potovanja s pošto kočijo so potnikom jemala več življenja in sile nego današnja motorizirana potovanja.

Staranje, to je počasnejši ali hitrejši potek življenjskega procesa, je

notranje dogajanje,

na katero nima kilometrske števec nobenega vpliva.

Vsako bitje ima svoj prirojeni življenjski tempo, svoj življenjski ritem, po katerem preživlja enakomerno vse stopnje svojega razvoja. Karl von Baer, eden največjih naravoslovcev prejšnjega stoletja, je to dejstvo odkril in je spoznal v srčnem utripu odmerjevalca enakomernega življenjskega gibanja. Vsaka žival ima tako

svoj življenjski tempo,

ki ga lahko izmerimo ob njenem utripu. Jasno je, da bi imel človek popolnoma drugačen življenjski tempo, če bi bil njegov utrip takšen kakor n. pr. pri kuncu. Sodobni biolog Jakob von Uexküll je to spoznanje posplošil s trditvijo, da ni nobenega skupnega časovnega merila in časovnega doživljanja za vsa bitja, temveč vsaka živalska vrsta živi svoj poseben čas.

Velikanski prepad

je med mlado želvo, ki ima več nego stoletno življenje pred seboj, in muho enodnevnico, ki ji je življenjsko nalogo opr-

viti v štiri in dvajsetih urah. Če bi mogla enodnevnica kratko pred svojo smrtjo zapisati svoje doživljanje, bi ne bil ta nje življenjski po vsej priliki nič manj obsežen nego življenjski stoletne želve.

Čas, ki je okvir vsemu dogajanju, je videti kot nekaj stalnega v primeri s pestro

menjavo njegove vsebine,

a sedaj smo spoznali, da obvladuje bitje samo čas svojega okolja. Dočim so nekoč pravili: Brez časa ne more biti živega bitja — moramo danes reči: Brez živega bitja ne more biti časa. Vsako bitje ima svoj, po naravi določen čas, ne da bi se vsi ti različni časi medsebojno motili ali pa se samo dotikali.

To velja za vsako živalsko vrsto in velja tudi za človeka. Čas, ki ga objema, zadobiva svoj red

po človeškem utripu.

Utrip določa naš življenjski ritem s tem, da se od 120 udarcev na minuto v brzo doživljajoči detinski dobi opočasnijo na šestdeset utripov v starosti. To so naravna dejstva. Toda človek stoji nad živaljo tudi

Pomlad na polju

Kmet stopa za volli čez njivo

Ljubezen v steklenici

Mura posreduje zakonsko zvezo ...

Dva mlada zakonca, piše »Corriere della Sera«, se imata zahvaliti za svojo srečo nenavadnim okoliščinam, ki so ju pripeljale pred oltar. V neki vasi Zgoranje štajerske je živel ljubko mlado dekle, romantično navdahnjeno in polno želje za nečim neznanim. Vskadanje življenja pa je bilo tako monotono in enolično. In tako je dekle, ki se je dolgočasilo, nekega dne napisalo romantično pismo, ter ga, opremljenega s

svojo fotografijo, spravilo v steklenico in steklenico spustilo v Muro.

Steklenica ni dolgo potovala. V Gradcu jo je potegnil iz vode neki mladenič, ki je radoveden prebral pismo. Ker pa je bil sam že »oddan«, je o svoji najdbi pripovedoval zvečer svojemu prijatelju ter mu pokazal dekletovo sliko. V mladeničevem srcu je vzplamtel ljubezen do lepe neznanke in nekega dne jo je zaprosil za roko. Pred kratkim sta se srečno poročila v Gradcu.

Zavarovana levinja

Ponesrečena goljufija ali vse pride na dan ...

V Chicagu je neki krotilec pred kratkim za lepe denarce kupil levinjo, ki je bila videti na zunaj sijajna. Komaj pa jo je spravil v kletko, se je žival dobesedno zrušila. Izkazalo se je, da ni bila ni krepka, niti zdrava, na noben način pa ni bila primer-na za kakšno razkazovanje. Prodajalec je bil krotilec gladko osleparil, žival je, kakor se je izkazalo, z alkoholom in drugimi omamnimi pripomočki za kratek čas napravil navidezno močno. Te ugotovitve niso krotilec nič koristile, mož, ki ga je bil oigral z levinjo, je bil z denarjem že davno čez hribe in doline. Toda krotilec se ni strinjal s tem, da bi zgubo požrl. Izmisli si je trik, ki bi mu pomagal do denarja.

Njegova menažerija je bila zavarovana za visoko vsoto. Ko se je znočilo, je levinjo na verigi odvedel v neki javni park. Tam jo je na samotnem mestu, kjer ji po-šila sapa, privezal k drevesu, potem je po-hitel do najbližje telefonske govornice in je javil policiji, da mu je zver ušla in da ograža sedaj ljudi. Nato je stekel spet k levinji in jo odvedel. Zival je obležala brez vsake volje. Kmalu potem je pod krotilec-čevim vodstvom prihitela policija. Park so obkolili in iz primerne daljave so možje postavili otvorili na zver, ki niti od daleč ni mislila na to, da bi se branila, uničujoč ogenj iz pušk. Po nekoliko streljih je bilo po njej škodo, ki jo je krotilec utrpel z njeno smrtjo, je morala poravnati zavarovalnica in jo je tudi v redu poravnala. Nekaj pozneje pa se zgodilo, da se je krotilec in lastnik menažerije sprl z nekim svojim nameščencem, ki je bil slučajno opazoval, kako je njegov delodajalec vodil levinjo na pasji verigi v park. Tako je prišla vsa stvar na dan. Krotilec je moral vsoto, ki

Američani prepleškavajo ladje

V ameriški reprezentančni zbornici je bila v zadnjem času dana izjava, da se vojne ladje mornarice Zedinjenih držav prepleškavajo s temnosivo barvo, t. j. s takšno, kakršno imajo vojne ladje angleške mornarice. Baje gre pri tem za to, da ne bo mogoče razlikovati med barvo angleških in ameriških vojniških ladij. Minister Knox je ob tej priliki povedal, da so začeli Američani prepleškavati svoje ladje že pred štirimi mesci.

po tem, da si more do neke mere sam spreminjati življenjski tempo in ker se življenje končuje na zadnje

neizbežno s smrtjo,

je umljivo, da gre naše stremenje za tem, da bi si življenjski potek naravnali v smislu opočasnitve. Ne gre torej samo za to, da bi si življenje podaljšali na sto ali sto dvajset let, temveč da bi tako zvana najboljša leta čim dalje živeli v polni sili. Da bi bili v svojem štiridesetem letu kakor v tridesetem, v šestdesetem kakor v petdesetem, in v osemdesetem kakor v šestdesetem —

za to nam gre.

To nam je v zadnjih sto letih bolj nego uspelo. Dokaz daje statistika, iz katere je razvidno, da je življenjsko pričakovanje v vseh starostnih dobah, ne samo v otroški, temveč tudi v srednji in višji, naraslo za celo vrsto let. A vzrok temu? Naš življenjski tempo je znatno počasnejši nego pred sto leti, uro našega življenja smo z uspehom zavili. Zato ostajamo danes tudi

dalj časa mladi.

BABYMIRA krema

SE USPEŠNO UPORABLJA ZOPER SPUŠČAJE, RANE, PRASKE, OPEKLINE, HRASTE, LISAJE IN VSE NECISTOSTI KOŽE PRI OTROCIH IN ODRASLIH. NAGLO SUSI OD ZNOJA ALI MOKRENJA OPALJENO IN ODRGNJENO KOŽO. DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH IN DROGERIJAH PO CENI DIN 12.— ZA SKATLICO.

Okrutne rastline

Lepljiva tekočina, past za žuželke

Povsod v naravi vlada neusmiljena borba za obstanek in celo rože, ki se nam zde tako lepe in nežne, so pogosto najokrutnejše morilke. Vsa živa bitja so v neprestani borbi med seboj in tej neusmiljeni borbi se pridružujejo tudi rastline. Nekatere grede takorekoč v boj, nastavljajo zanke, organizirajo stražo, imajo celo ujetnike, ki jih počasi požrejo. To črno delo opravljajo največkrat njihovi listi ali cvetne čašice. Ena izmed takih okrutnih rastlin je cvetlica s pesmiškim imenom »Sončna roža«.

Njeni živo rdeči cveti privabijo nič hudega slutečo žuželko, jo zagrabijo in uboga žuželka se nahaja naenkrat v lepljivi tekočini. Začne se obupna borba na življenje in smrt. Žuželka se vedno bolj pogreza v rdečo cvetočo čašo, dokler popolnoma ne izgine v njej.

Brez števila je sredstev, ki se jih poslužujejo »žuželkojede rastline, da uničijo svojo žrtev. Nekatere jih zadavijo, druge zadušijo. Glad ima v tej večni borbi za življenje povsod iste zakone...

Brzi vlak v reki

Nesreča na mostu čez Ohio

Blizu Pittsburga v Ameriki je te dni brzi vlak med vožnjo iz Pennsylvanije skočil s tira ravno v trenutku, ko je vozil čez most na reki Ohio. Štirje vagoni so se odtrgali in padli v rečno strugo, kjer so jih zakrili mrzli valovi naraslih voda, ostali vozje so obviseli na tračnicah.

Reševalci, ki so nemudoma prihiteli na kraj nesreče, so storili vse, kar je bilo v njihovih močeh, da se učinek nesreče omili. Takoj je bila uvedena preiskava, ki je po-

kazala, da sta ležala na tračnicah ključ in kladivo ter so bili odviti nekateri vijaki. Domnevajo torej, da je zločin vzrok katastrofe. Po dosedanjih ugotovitvah je nesreča zahtevala pet mrtvih. Med njimi je strojovodja ter mati s sinom, ki se je vozila v prvem vagonu za lokomotivo. Dvajset potnikov so rešili iz reke in so jih zaradi občutnih poškodb odpeljali v bolnišnico, drugih dvajset, ki so dobili samo prasko, pa so obvezali in poslali v domačo oskrbo.

Primer ameriške kariere

Sidney Hillman, mož, ki ima ogromen vpliv na ameriške delavce

Pred 34 leti se je izkrcal v Ameriki dvajsetletni mladenič, Sidney Hillman. Dolgo je potoval iz male Litve, kjer je bil rojen, in ko je stopil na tla novega sveta, ni imel v žepu niti belice. Imel je pa dve roki, pripravljeni, da zgrabita za prvo delo, ki se mu bo ponudilo na poti uspeha. In tako je stopil v neko konfekcijsko manufakturno v Chicagu, kjer je šival gumbce.

Kmalu se je mladi Litvanec začel zanimati razen za gumbce tudi za socializem. Postal je agitator. Leta 1910. je organiziral stavko v podjetju, v katerem je bil zaposlen. Stavka se ni obnesla in Hillman je nekoliko izpremenil svojo doktrino. Leta 1914. je postal predsednik Delavske konfederacije, ki je štela četr milijona članov...

Danes je Sidney Hillman eden najvplivnejših mož med delavstvom. Živi udobno od svojih letnih dohodkih 12.500 dolarjev in 21. februarja ga je Roosevelt napravil za sodiktatorja v oboroževanju. Drugi dik-

tator je namreč po vsem svetu znani William S. Knudsen, ki je pred mnogimi leti prav tako kakor Hillman prišel iz Evrope, iz majhne Danske. Knudsen, ki je na delu organizacije proizvođaev, predstavlja kapital, Hillman pa delo. Pri svojih zadnjih volitvah za predsednika Zedinjenih držav je imel Roosevelt močno oporo v Hillmanu in zdaj mu je naložil posebno nalogo: da zaprosi pri delih za nacionalno obrambo 25 milijonov delavcev.

Jutranje življenje

v Londonu

Kakor poroča angleški radio, se življenje v Londonu kljub neprestani nevarnosti pred zračnimi napadi le nekako razvija. Zjutraj teče po londonskih arterijah nepretrgana reka ljudi. Avtobusi vozijo v vse smeri, izogibajoč se le krajev, kjer so sovrane bombe razdeležale cesto, ali kjer ležijo bombe, ki še niso eksplodirale. Na nekaterih železniških progah so v veljavi izpremenjeni vozni redi, kar je bilo potrebno zaradi zamude vlakov, toda vsi sloji prebivalstva so se prilagodili novim razmeram in tako so vsako jutro londonske ulice obljubene in živahne kakor pred vojno.

Mannerheim je bolan

Maršal finske vojske general Mannerheim je pred nekaj dnevi obol el in mora ležati v postelji. Vojkovodji je zdaj 73 let.

A NEKDOTE

Cesar Hadrijan je v kopališču videl starega vojaka, ki si je hrbet drgnil ob mramorne kamne, ker ni imel nikogar, ki bi mu to delo opravil. Hadrijan ga je hotel razveseliti in mu je podaril sužnja.

Ko je naslednji dan spet obiskal kopališče, je zagledal že celo množico veteranov, ki so se drgnili z vneto ob kamne in mu zaklicali kakor en mož: »Tudi mi, milostivi cesar, nimamo nobenega sužnja!«

»To je žalostno«, je dejal Hadrijan tokrat in stopil veselo v vodo. »V tem primeru bo ste morali pač drug drugega drgniti!«

Proslulemu rimskemu sladokuscu Lukulu so postregli nekega dne s preprostim obedom. Kuhar se je oprstil, češ da itak ni nihče povabljen. »Kaj«, je zakrčkal Lukul ogorčen, »ali nisi vedel, da obeduje danes Lukul pri Lukulu?«

VSAK DAN ENA

»Ali je res, da sta Gina in Erndi nara-

zen?«

»In to še vprašaj, ko vendar veš, da spi-

ta vsak v svojem zaklonišču!«

(»Marc Aureli«)

Čisto volneno — za obleke,
Kvalitetno blago zimske suknje

Ittd. — dobite še vedno pri trvdrti

Drago Schwab

LJUBLJANA — Aleksandrova cesta 7.
Zaloga konfekcije za gospode in dečke.

»Očka, nikar se ne preutru di z mano! Jože in Pepe tudi še čakata, da ju nabi-
ješ!«

(»Brennesle«)

Žeja je hujša od lakote

V mnogih krajih Abesinije vlada tako občutno pomanjkanje vode, da jo donesajo žene v ogromnih vrčih na hrbtu

Peter, dijak:

Z brezami

Od juga pomladni vetrovi hite,
lovijo se v popke zbrstele.
Zamaknjene breze, me boste sprejele,
razpele mi svoje roke?

Da skup bomo peli, peli glasno,
kako so se slavci vrnili.
na skrivnem pa nove moči se napili.
veseli nad svojo rastjo.

Lojze Zupanc:

Čarovnica

Belokrajinska pripovedka

Gradaški graščak je imel lepo hčerko. Po vsej Beli Krajini je iskal zanjeno, toda nihče ni hotel grajske dekline za ženo, četudi je bila bogata in bi z njo priženil grad in devet vasi tlačanov. Po vsej deželi — od Gorjancev pa do Kolpe — so si ljudje pripovedovali, da je gradaškega graščaka hči — čarovnica...

Tisti čas je v Gradcu ob Lahinji živel brodar. Bil je mlad ko jutro, lep ko sonce, reven pa ko vsi brodarji. K njemu se je torej namahnil graščak in mu ponudil hčerko za ženo, rekoč:

»Reven si, a mlad, kar ne more biti vsak. Če hočeš biti še bogat, mi hčerko vzemi za ženo, boš v gradu živel z njo.«

Brodar pa se je zasmejal: »Ohej, gospod, zakaj pa ne? Saj vaša hči je res dekle, ki ima pod palcem peneze. Bo moja žena tisti dan, ko jaz do smrti bom zaspan!«

Graščak se je razjadel, poklical grajske hlapce in jim velel, naj mladega brodarja ujamajo in v grajsko klet zapro.

Rečeno — storjeno!

Toda ponoči je vstal vihar in raztreščil vrata grajske kleti. Mladec jo je jedrno odkuril proti domačiji, spotoma pa pel viharju hvalo, ker ga je otel. Ni še zapustil grajskega dvorišča, ko je na lipi, ki je rastle pokraj gradu, zagledal trop čarovnic. Jezdile so dolgo metlo in vabile grajsko hčer na zbor:

»Ho, ho, hi hi,
le vstani grajska hči,
na Klek se nam mudi,
ho ho, hi hi!«

Ho ho, hi hi,
kdor veslo ima in mlado kri,
za nami lahko prileti,
ho ho, hi hi!«

Komaj so zapele, že se je odprlo okno in grajska hči je zajezdila metlo ter s čarovnicami odjezdila v temo.

Brodar pa je pohitel domov, pograbil veslo, ga zajezdil in zapel:

»Ho ho, hi hi,
jaz mlado imam kri,
na Klek me veselo nesli,
ho ho, hi hi!«

Mlado Jutro

Komaj je spregovoril, že se je zgodilo, kar so dejale čarovnice, ki niso vedele, da jih poslušajo živa duša. Vetrer je zapihal močnejše, se uprl v veslo in odnesel mladega brodarja na Klek.

Tamkaj se je brodar prihulil pod drevo in prislul razgovor čarovnic. Od groze so se mu lasje ježili, ko je slišal kaj čarovnice pojo in kako se spreminjajo v mačke, miši, sove, žabe in krastače... Ko je prišla vrsta na grajsko hčer, so ji čarovnice zaplele:

»To dobro je, to smešno je,
da živa duša še ne ve,
da v žabo se izpremeniš,
kadar na grbo —
z bičem jih dobiš...«

Še pred zoro so čarovnice izginile na metlah kakor so prišle.

»Oho, tako se torej střeže stvari teja!« se je zasmejal brodar, zlezal iz skrivališča, zajezdil veslo in zapel čarobno pesem ter ko veter pohitel domov.

Ko je drugo jutro graščak opazil, da da je brodar izginil iz ječe, je grajske hlapce poslal po nj. Prignali so ga v grad. Tamkaj pa se je brodar pričel prenevedati:

»Ohej, graščak, prav rad bom hčerko vzel za ženo, samo dovoli mi, da grem še prej v hlev pogledat koliko repov bom imel.«

Odšel je v hlev, pograbil tamkaj konjski bič in z njim pohitel pred graščaka in pred vsiljeno nevesto. Oplazil je deklino z bičem po hrbtišču in zapel:

»To dobro je, to smešno je,
da ena duša le še ve,
da v žabo ti se izpremeniš,
kadar na grbo —
z bičem jih dobiš...«

Se tisti trenutek se je čarovnica spremenila v žabo. Žalostno je zakvala in izginila iz gradu.

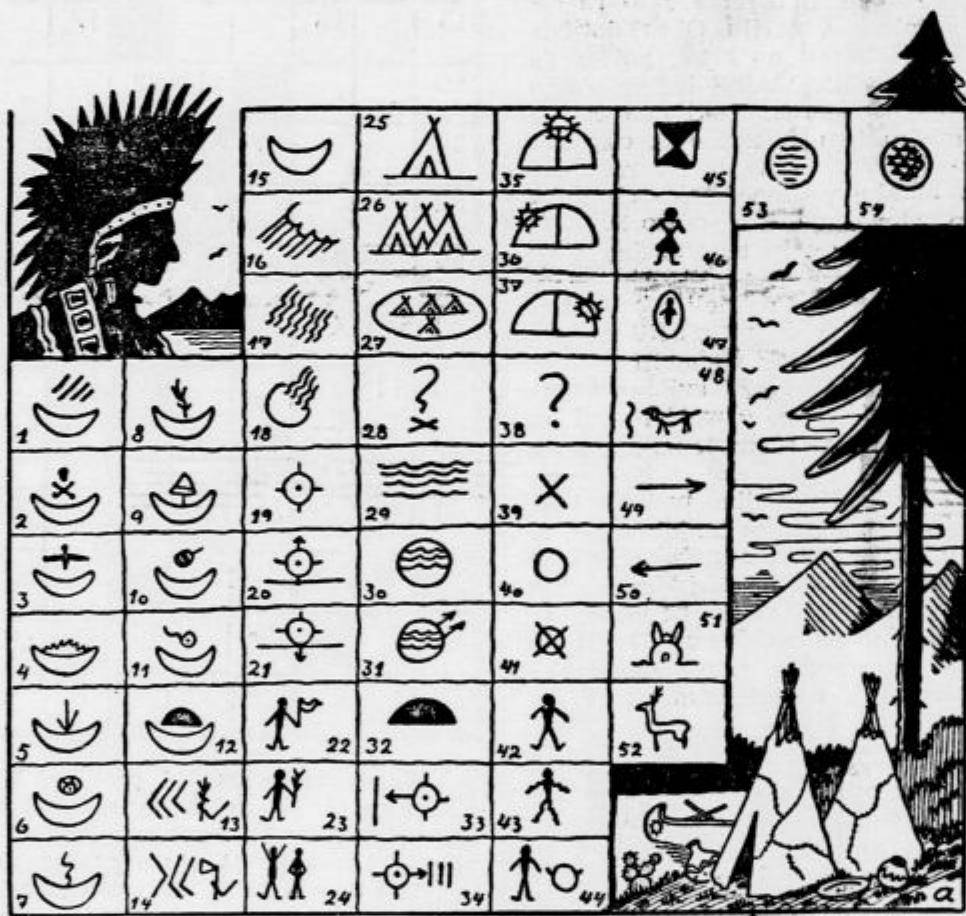
Ko je ošabni graščak videl kako in kaj, je od žalosti umrl. Mladi brodar pa je ostal v gradu. Imel je vsega na pretek in še malo povrhul

Kadar se v Lahinji pod zidovjem starega gradaškega gradu oglašajo žabe, si Belokrajinci pomežikujejo in drug drugega dražijo:

»Ho, li slišiš žabji rega-kvak? Le vrzi v vodo vabo! Če ujameš najstarejšo žabo, se spremenila bo v grajsko babo! Pa boš postal graščak — če le ni vrag...!«

Indijanska slikovna pisava

Kakor stari Egipčani so si tudi Indijanci pomagali s slikicami, kadar so hoteli drug drugemu pismeno kaj sporočiti. Tu navajamo večjo zbirko teh pismenk. Morda si jih lahko nekaj zapomnite in jih porabite za tajna sporočila, kadar se boste igrali Indijance. Slike 1 do 12 pomenijo imena mesecev od januarja do decembra: 13 pomeni mir; 14: vojna; 15: luna; 16: dež; 17: sneg; 18: leto; 19: solnce; 20: solnični vzhod; 21: solnični zahod; 22: prijatelj,

23: sovražnik; 24: ujetnik; 25: utrjen tabor; 26: jezdec; 27: mesto; 28: šotorišče; 29: voda; 30: pitna voda; 31: pitna voda dva streljaja naprej; 32: noč; 33: drevi; 34: čez tri dni; 25: poldan; 36: dopoldan; 37: popoldan; 38: vprašanje; 39: da; 40: ne; 41: dvom; 42: mož; 43: star mož; 44: vojščak; 45: ura; 46: žena (skvo); 47: otrok; 48: pes; 49: naprej; 50: nazaj; 51: zajec; 52: jelen; 53: dobro; 54: slabo.

JUTROVČKI
PIŠEJO...

Dragi stric Matie! Na Tvoj novi natečaj Ti odgovarjam sledeče. Strica Matie si predstavljam kot moža srednje postave z dolgo, sivo brado. Na koncu nosu pa mu tleče naočniki. Z dolgimi modrimi, lepo zlikanimi hlačami sedi za mizo in čita naša naša pisma. Lase ima sive. Morda ima rjave oči, morda modre. Kar ne morem si ga predstavljati. Težko pričakujem slike, katero objavite čimprej. Upam, da ne vržeš mojega pisma v požrešni koš. Zdravo! Pozdravlja Te zvesta čitateljica »Mladega Jutra«

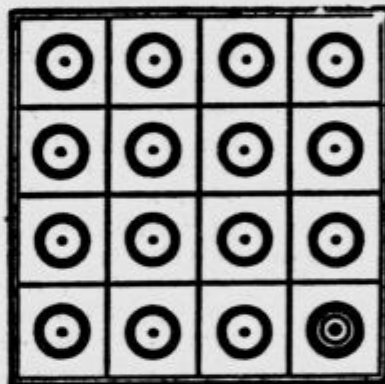
Breda Veršnik, dijakinja, Celje.

Dragi stric Matie! Oprosti, da bom opisala, kako si zamišljam strica Matie. Stric Matie je srednje in vzravnane postave, okroglovalne glave, bistrih oči vedno obrt in vedrega obraza, toda ni več mlad. Stric Matie, pa ne zameri, če pravim, da nisi več mlad, ko pa se vedno rad meniš z Jutrovčki. Srčkano Te pozdravlja

Lajner Lidija

učenka I. raz. osn. šole na Jesenicah

Izva zabava za potrpežljive ljudi

Poskusi, če ti uspe, da s svinčnikom potegneš 6 ravnih črt, ki naj gredo skozi vsa mala središča na risbi. Začni na desni spodaj v kotu in potegni črte, ne da bi kje prenehali!

Rešitev zloženke

Mara J. Tavčarjeva:

Biba in oven

Je pastirček ovčke pasel,
piskal na piščal,
lepe pesmice prepeval,
kar jih je iz šole znal.

Ovčke so se pridno pasle,
vriskal je pastir,
zmotil je tišino gozda
in planinski mir.

Pride k čredi Biba mala,
»Bacek, na soli!«
Prazno rokco je imela,
to za backa ni.

Bace malo, meketalo:
»Méke, méke, mék!«
Je pastir posvaril Bibo:
»Stopi tja na breg!«

Oven Bibi se približa,
gleda od strani,
za korak nazaj podrsne
in se v Bibo zaleti.

Ta nesrečna mala Biba,
že leži na tleh
in kriči in joče vpije,
kot bi drli jo na meh.

Bibo je pastir tolažil:
»To res hudega nič ni,
saj ni glava odletela,
še na vratu ti sedi.«

Se za nasek je prijela,
za roke in za noge,
»Hvala Bogu, še sem cela,«
in vesela dalje gré.

Stric Matie
deli nagrade

Ne, to pot nam pač ne boste zamerili, da nismo objavili vseh pism! Saj sami vidite, kako malo prostora nam ostaja za mlade dopisnike. Ne bodite žalostni, ako to pot niste prišli na vrsto. Razpisali bomo še več natečajev in vam dali še dovolj prilike, da se izkazete.

Nagrade prejmejo tile Jutrovčki:

Justin Majda, dijakinja II. a razr. gim. v Ljubljani,

Pistor Jelka, dijakinja II. razr. real. gimn. v Mariboru,

Anders Jan, dijak I. a raz. real. gimn. v Kranju,

Herlak Jože, učenec V. b razr. v Laškem,

Ivan Kranjc, dijak real. gimn. v Celju,

Slavko Pogačnik, trg. vajenec, Dobova pri Brežicah,

Jerman Julijan, dijak II. a raz. gimn. Presej 47. p. Radomlje,

Zdovc Jurij, dijak v Slov. Konjicah št. 101,

Stare Dušan, dijak na I. drž. real. gimn. v Ljubljani,

Kilar Mitja, uč. na Vrtači v Ljubljani.

Vsak nagrajenec je prejel lepo, z mnogimi slikami okrašeno knjigo iz »Mladinske knjižnice Jutra«.

Imena tistih Jutrovčkov, ki so nam poslali dobre spise, pa jih zaradi pomanjkanja prostora nismo mogli objaviti, priobčimo v prihodnji številki.

Nov natečaj razpišemo v velikonočnih počitnicah!

NIKOLAJ FOL — Iz bolg. K. Špur

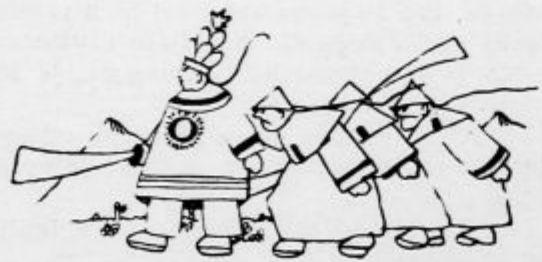
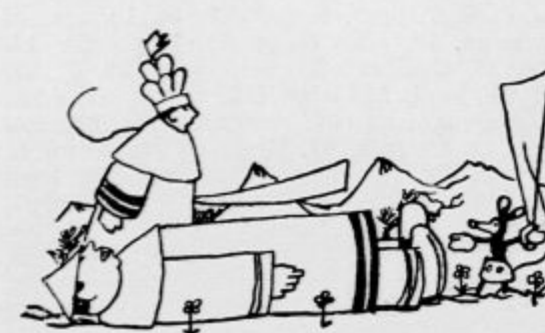
Svatba Miki Miške

In res je vila pomagala drobni miški. To pa se je zgodilo takole:

Ko je prišel princ Vej-Haj-Vej, mu je miška pokazala mrtva velikana in rekla, da ju je pravkar ubila z lastnimi rokami.

— Jaz ne poznam šale. Če hočeš, da te doleti ista usoda, vzemi meč in brani se! Jaz vzamem drugi meč in borila se bova kakor enakovredna tekmeča.

Ponosen princ je pobral meč in z nasmehom na lepem licu zamahnil, da bi posekal miško. Toda gozdna vila ni dovolila tega zločina. Namah je poslala svoje vile, ki so začele plesati — in plesale so tako, da so princ in vso njegovo spremstvo pozabili, čemu so bili prišli semkaj.

Z razkošnim plesom so vile zvabile junake v gozd — tja do srebrnega jezera, v katerem se je kopala sama gozdna vila. Toda princ se je nenadoma zavedel. Ustavil se je na bregu jezera, se prijel za glavo in vzkliznil:

Kaj delam?

Tudi njegovi spremljevalci so se prišli za glavo in zavpili:

— Kaj delamo?

In brž so se vrnili k zmajevi pečini.

Deseto poglavje

Kako je miška Miki odsekala z mazu dva ognjena zoba. Kakšna nesreča je doletela miško in kaj je rekel vojak, ki je bil znan po svojih modrih vprašanjih.

Ko so vile zvabile princa in njegovo spremstvo v gozd, se je miška Miki z mečem na ramenu previdno približevala pečini. Strašni zmaj Hu-Hu-Hu je trdno spal. Iz ust so se mu vsipali rdeči plameni in dva ognjena zoba sta molela naravnost proti miški, kakor bi jo hotela prebosti.

A miška se ni zbala. Zamahnila je silno z mečem in z enim mahom odsekala zmaju oba ognjena zoba.

Zmaj se ni prebudil. Da, morda ne verjamete! Kaj hočete — tisti, ki ne

verjamete, morate verjeti, a tisti, ki verjamete, lahko tudi ne verjamete... Ko sta se ognjena zoba ohladila, ju je miška pobrala in vesela zbežala iz pečine. Tedaj pa se ji je pripetila huda nesreča. Kakšna nesreča, moj Bog!

Le pomislite! Ko je hotela miška spraviti zoba v svojo popotno torbico, ji je eden neopazno padel na tla. To se lahko pripeti vsakemu človeku, kadar se mu zelo mudi.

Tedaj pa se je k pečini vrnil princ Vej-Haj-Vej in ko je videl da je miška že odsekala zmaju ognjena zoba, je sedel na star štor in zajokal. In ko je tako jokal in preklinjal nesrečno miško, je stopil k njemu vojak in v roki je imel ognjen zmajev zob. Princu se je zdelo, da sanja.

— Rešen sem! — je veselo zaklical.

— Zdaj pa hitro nazaj! —

— A kaj boste počeli z enim samim zobom? — ga je vprašal najstarejši vojak, ki je bil znan po svojih modrih vprašanjih.

Kraljestvo mode

Pomladni plašči

Govoriti o pomladni se vam dozdeva nemara še prerano — in vendar v zraku je že prvi nadih neke miline, ki obeta tople dni aprila. Gctovo je, da prihaja pomlad, dani še počasi, nekam obotavljajoč se... In bodimo iskreni: ni mnogo žensk, da jim ne bi beseda »pomlad« vzbudila misli na

morebitno novo obleko, na lahek kostum ali na nov pomladni plašč. Prav tako počasi pa, kakor se prebujajo pomlad nam tudi nova moda odgrinja svoje skrivnosti. Zakaj tako počasi? Morda zato, ker je teh skrivnosti leta tako malo, da mora moda štediti s svojimi odkritji. Kakor že nekaj časa štedi s blagom in z razkošjem.

Nikjer ni videti pretiravanja, vse oblike in barve se ravna po neki splošni želji, da bi zaradi svoje nevtalnosti ohranile še dosti teh veljavnosti. Tako je tudi z novimi plašči. Niso preveč široki, niti preveč zvončasti, pa tudi pretesno jih ne maramo krojiti. To so plašči, ki se jih zlepa ne naveličamo, zlasti ker po svoji preprostosti učinkujejo sveže, mladostno in lahkonotno. V splošnem sta v modi še vedno obe standardni obliki: široki paleteti in ob telesu krojena redingota. Mali reverji in veliki žepi so značilni za sportne oblike, pri popoldanskih pa si privoščimo tu in tam bolj fantazijsko okrasje. Izmed barv priporočamo nove plašče zlasti nevtralnega sivo, toplo svetlorjavo, vedno veljavno temno modro in za popoldne in zvečer elegantno črno.

Plašč, ki ga predočujemo na prvem mestu, je zapet z dvema vrstama gumbov iz blaga in ima zaokrožene reverje ter zanimive žepke, ki so izdelane kakor dvojne torbice. Blago si zmožljamo v barvi naravne vrvice (1. skica).

Pri pogledu na naslednji plašč se bo vsa ki izmed vas zbudila misel, da je to plašč, ki stori postavbo izredno vitko. Pgašč je izredno preprost, poklaj rafinirano sestavljenim sivom. Zapnemmo ga z nizom okroglih gumbkov (2. skica).

Za sportne namene je kakor ustvarjen širok plašč brez ovratnika, ki ga lahko oblečemo tudi preko kostuma. Je to plašč iz široko karirastega volnenega blaga in ima zanimive zaokrožene žepke in dvojno prešit šiv po sredi rokavov, ki prebeja v opleček (3. skica).

Enako praktičen je tudi plašč, ki ima postrani vrezane žepke in pod poevnim oplečkom lahko nabrane stranske pole. Ovratnik je dokaj širok in raven. Plašč smo posneli po modelu, ki je objavljen v modni prilogi revije »Ženski svet«. Na krojni polji »Ženskega sveta« najdete tudi kraj tega plašča in sicer za prsno širino 92. (4. skica).

Izredno okusen in eleganten je tudi pomladni plašč, prešit z mnogimi drobnimi robočki in spredaj zapet s pentljo iz blaga. Tudi kraj tega plašča najdete na krojni polji »Ženskega sveta« (5. skica).

V dobro urejani modni prilogi iste revije smo našli tudi plašč za bolj močne postavke, z vrezanimi stranskimi poami in ob zapetih nabranih rokavi. Kraj, ki je vrisan v krojno polo revije, odgovarja prsi širini 120 cm (zadnja skica).

Vodnikove družbe!
Postani in ostani član

Grbuška

(Po Angelu Karaljševu)

Nekoč je živea mravlja, ki ji je bilo ime Grbuška. Ko je bila že stara, je izvalila dve jajčki, iz katerih sta zlezli dve majhni mravlji. Grbuška je vesela stekla po mravljišču in povsod oznanjala radostno vest. Majhni mravlji sta jo dolgo čakali, da bi ju previla in jima umila oči, a Grbuška je tekala po mravljišču in se šele opoldan vrnila domov. Narahlo je odprla vrata in ko je videla, da novorojenčka spita, je vrata tiho zaprla in stekla na podstrežje. Z velikim ključem je odklenila težka vrata mravnega podstrežja, da bi pobrala tam debelo pšenično zrno in ga dala zmletu za svoja otroka. Podstrežje je bilo polno zrnja. Vse svoje življenje je neutrudno nosila zrno za zrnjem in zdaj so se ji oči veselo svetile ob pomisli, da bo zapustila svojima otrokoma bogato dediščino. Naenkrat pa ji je postalo žal zrna, ki si ga je bila pravkar naložila.

Čemu bi jemala iz svoje zaloge, saj lahko grem iskat drugega, je pomislila in položila zrno nazaj na podstrežje. Nato je šla preko vrta, utrgala med potjo cvetico in si jo zataknila za uho ter se napotila na polje. Ko je prišla do njive s pšenico, je iztegnila vrat, da bi pogledala, kje je gospodar njive. Ta je prav takrat na drugem koncu njive podil jato vrabcev in

Grbuška je hitro splezala na klas, ga strela, da je padlo z njega najbolj zrelo zrno, ki si ga je nenadoma naložila na ramena in zbežala, še preden jo je mogel videti gospodar. Tako je tekla, da se je kmalu utrudila in ji je mrzel pot obilval čelo. Ko je prišla do studenca ob poti, se je ustavila, da bi si odpohala. Prav ko je že skoraž zaspala, je priletel iz gozda velik gavrani in se spustil pred studencem na tla. Napil se je sveže vode, nato pa je pogledal okoli sebe, kje bi bilo kaj za pod zob. Ugledal je spečo mravljo in odprl svoj dolg kljun. Mravlja se je prebujala in ko je opazila nevarnost, se je hitro skrila med travo. Gavrani jo je dolgo iskal, ko pa je ni mogel najti, je požrl njeno zrno in odletel.

Ko je gavrani odletel, je Grbuška zlezla iz svojega skrivališča, strela prah s predpasnika in se jezna napotila k modremu pajku, ki je bil advokat v mravljišču. Razložila mu je, po kaj je prišla.

— Hočem, je končala svoje pripovedovanje, da gavrana obsodijo in ga vržejo v ječo.

— To ne bo težko, je odvrnil pajek, toda kaj mi boš dala za to?

— Snop žita.

— Premalo.

— Dva snopa.

Kruhki h kavi ali čaju

Sirove rezine. Tanke rezine rženega kruha obložijo s 4 mm debelimi rezinami mehkega sira ter položijo drugo poleg druge na pekač, ki ga postavijo v vročo pečico za 4–5 minut. Potem jih zložijo na gorak krožnik, ki si ga pregrnila s papirnatega prtičkom. V pečici postanejo kruhove rezine krehke, sir pa se izpremeni v nekako gosto kremo. Jako dobre so samo, ako so zelo vroče.

Kravji sir s drobnjakom. Zmešaj 8 dkg čajnega presnega masla, 35 dkg zdrobljenega kravjega sira, 3 žlice dobre kisle ali sladke smotane, soli, sladke paprike in drobno zrezane zelene drobnjake. Ako daš še 5 dkg domačega ali parmezanskega sira, je še boljše. Z dobrim rišnim kruhom zadošča mazanka za večerjo petim osebam.

Redkino maslo. Primešaj presnemu maslu nastrgane črne redkve nar kapljice limonovega soka in soli ter namaži na rezine rženega kruha.

Pomladanske rezine. Nareži na rezine ozko štrugo iz ržene ali enotne moke. Namaži vse s presnim maslom in jih pov hu obloži z venčki sesekljane vrtno krete in krcbullice: vrhu teh venčkov da nloži kolesa trdo kuhanih jajc tako da bo vnani zeleni rob gledal izpod njih. Posoli in opoprj na sredo rumenjakov p-l-gaj cele ali polovične mesečne redkvice med kolobarč- jajce da zloži rezance ocelih sardel ali sardin.

Zelenjano maslo. Drobno seseklin peteršilj, drbnjak krcbullice in vrtno krešo zmešaj s presnim maslom. dotaj par kapljice limonovega soka, en do dva rumenjaka, par zrn soli in po kapljicah toliko olja, da dobiš še gosto maslo. Namaži na rezine kruha iz enotne moke.

Jajčni nadjev. Stlači rumenjake dveh trdokuhanih jajc kapni k nitima polnega malo olja tako dolgo, da se da mazati. primešaj še nekoliko sardelcev ali pa navadnega presnega masla, sesekljane zelene peteršilja in drobnjake ter namaži na kruh.

Drabni nasveti

Neprijeten vonj po čebuli, česnu, ribah, ribjem olju i. dr. odpraviš z rok, ako jih odrgneš z zmletjo gorčico, t. i. z mako od gorčičnih zrn. Tudi razno orodje in posodje, ki ostro diši po kaki tvarini, lahko osnažiš in vonj odpraviš z gorčično moko.

Koširno ali čisto posodo lahko očistiš, da se sveti kakor srebro. Umij najprej posodo v lugu in jo otri s presejanim pepelom od bukovih drv. Nato zdrobi prav dobro v pečici posušene soli, devili to presejano sol v manjših količinah na volneno krpo in odrgni ž njo posodo prav povsod.

Madeže plesni odpravi mo Zličko salmijakovega prahu in dve žlički soli raztopi v malo tople vode in pmoči v to ra topino madeže plesni v perilu. Obeš dotično perilo za deset minut na zrak, potem ga operi kakor navadno. Madeži izginejo ako še niso prejedli tkanine. Tudi nam k nje v kislem mleku je učinkovito za odpravo plesni v perilu.

Vonj po tabaku preženeš, ako obesi v dotičnem prostoru mokro in ožeto brisačo; ko se nekaj časa v sobi suši, izžene v nj po tabaku, zrak se je prečistil. Ako so se predmeti v sobi preveč naveli tobakovskega vonja, treba prostor dobro zračiti in postopanje z mokro brisačo ponoviti.

Svilene tkanine, šipke in svilene nogavice se lepo svetijo, ako v zadnji vodi ki v njej izpiraš predmete, razlopiš par kock sladkorja.

Beljak — lepilo. Zanesljivo prilpeš listke na steklenice z jajčnim beljakom, ki si ga stepa v redko peno, a dokaj, da se zopet razleže. Namaži z mehkim malim čopičem listek narobe s tem beljak m in ga pritisni s krpo na steklenico. Beljak se kot lepilo dobro obnese celo tedaj, ako stoji steklenice z nalepljenimi listki v vlažnih prostorih.

Novi orehi

Posetnica

Iva Cvetek-Solar
Ind.

Kaj je njen mož po poklicu?

Skrit pregovor

RAVSANJA — SKAKALEC — RAVNI-
NA — ZAJEDALEC — PONEDELJEK —
VROCINA — CRNUCE — PREBAVA —
KVARNER.

V vsaki besedi vzemi tri zaporedne črke in sestavi iz njih znan pregovor.

Veriga

— TI —
— RI —
— VA —

— Dobro, poslal bom svoj voz po žito. Mravlja je s težkim smetom naložila na advokatov voz dva snopa žita, ki ga je dve dolgi leti nosila na podstrežje. Nato je šla pred sodnika. Stari gavrani, ki je imel na obeh očala, je bil v tem času sodnik v mravljišču. Počasi je prebral Grbuškino pritožbo, požrl spetoma dve muhi, ki sta sedli na papir, in kakor se volkovci ne grizejo med seboj, tako tudi vrana vrani ne izkljuje oči — proglasil je gavrana za nedolžnega.

Grbuška je zajokala. — Ne joči, peljal te bom k višjemu sodniku, jo je tolažil pajek.

— Kdo je ta?

— Osel. On je sreski sodnik. Moder je, modrejši od Salomona. Ali imaš dovolj denarja, da kupiš avtomobil? Peš ne moreva k njemu.

— Ne, je odvrnila Grbuška.

— Prodaj svoje podstrežje z žitom.

— O, gospod, če ga prodam, kaj bo s mojima otrokoma, ki ne bosta imela hrane?

— Naj te ne skrbita otroka. Doseži najprej, da obsodijo gavrana.

Neumna mravlja je prodala podstrežje, kupila avtomobil in se z advokatom odpeljala k modremu oslu. Osel je poslušal mravljično pritožbo, nato pa je vprašal, kakšno darilo mu je prinesla.

— Pozabila sem nanj, gospod sodnik, se je opravičila mravlja. V tistem trenutku sta dva orožnika prišla v dvorano gavrana, ki je držal v kljunu osel in ga

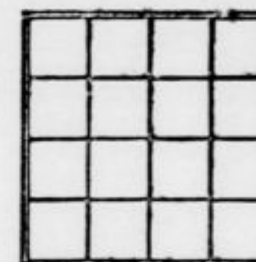
— RI —
— PA —
Namestu črtic vstavi prave črke, da dobiš besede. Zadnji zlog ene besede je hkratu tudi prvi zlog naslednje besede. Prvi in zadnji zlog verige dasta spet posebno besedo.

Premikalnica

APARATURA
TIROLSKA
MAZINISA
ZABAVLJANJE
PRISMODA
NAMESTNIK
KASACIJA

Premikaj te besede tako, da dobiš v treh zaporednih navpičnih vrstah dve ameriški državi in me to v Argentini.

Domača naloga

Tonček pride iz šole domov in pripoveduje, kaj so se učili. Med drugim so narisali kvadrat in ga razdelili s tremi navpičnimi in tremi vodoravnimi črtami, kakor kaže naša slika. Do prihodnjega dne morajo prešteti število novih kvadratov, ki so na ta način nastali. Oče si hitro ogleda sliko in reče, da to pač ni težavno, ker je en velik kvadrat in šestnajst majhnih.

»O, ne,« pravi Tonček, »gospod učitelj je dejal, da je na tej sliki še dosti več kvadratov in da naj jih vse poštemo.«

Koliko je v resnici vseh mogočih kvadratov na tej sliki?

Stopnice

T A — — — —
— T A — — — —
— — T A — — — —
— — — T A — — —
— — — — T A — —
— — — — — T A

Namesto črtic vstavi prave črke, da dobiš besede naslednjega pomena: 1. mesto na Poljskem, 2. prebivalec evropske države, 3. žensko ime, 4. manjši odlomek iz knjige ali spisa, 5. gospodarsko posloplje pri večjem poslovu, 6. redovniška ustanova, 7. prostor, kjer ni ničesar.

Dopolnilnica

. . . t — g . . . e . j — p . . . a . v a — . . l . k a
— . l . a . d . a — s . o . . l . k — k . . . a . n . j — . . . e . v
— . . . r . o . k . a — . . . m . e . n . j . e — . . . v . i . c . a —
k . o . . . r — b . . . a . d . a — . . b . i . c . e . k .

Namesto p'k vstavi prave črke, da dobiš besede. Nove črke ti dajo znan rek.

Strti orehi

Skrit pregovor: Samo večša si pri luči ožje kriliš.

Črkovalec: Mrtvi odpirajo oči živim.

Skrit pesnik: Ivan Vesel Kosovski.

Dopolnilnica: Za slabo plačilo ne bo nihče dobro delal.

Posetnica: Poštni upravnik.

Koliko denarja sta imela: Tone 101 dinar, Janez pa 101 paro.

Premikalnica: Bogatin, Ari ona, Korotan.

Preložitev s črkami: število 6204 pomnožiš s 357.

Črpalke: Vse tri črpalke bodo delale 40 minut.

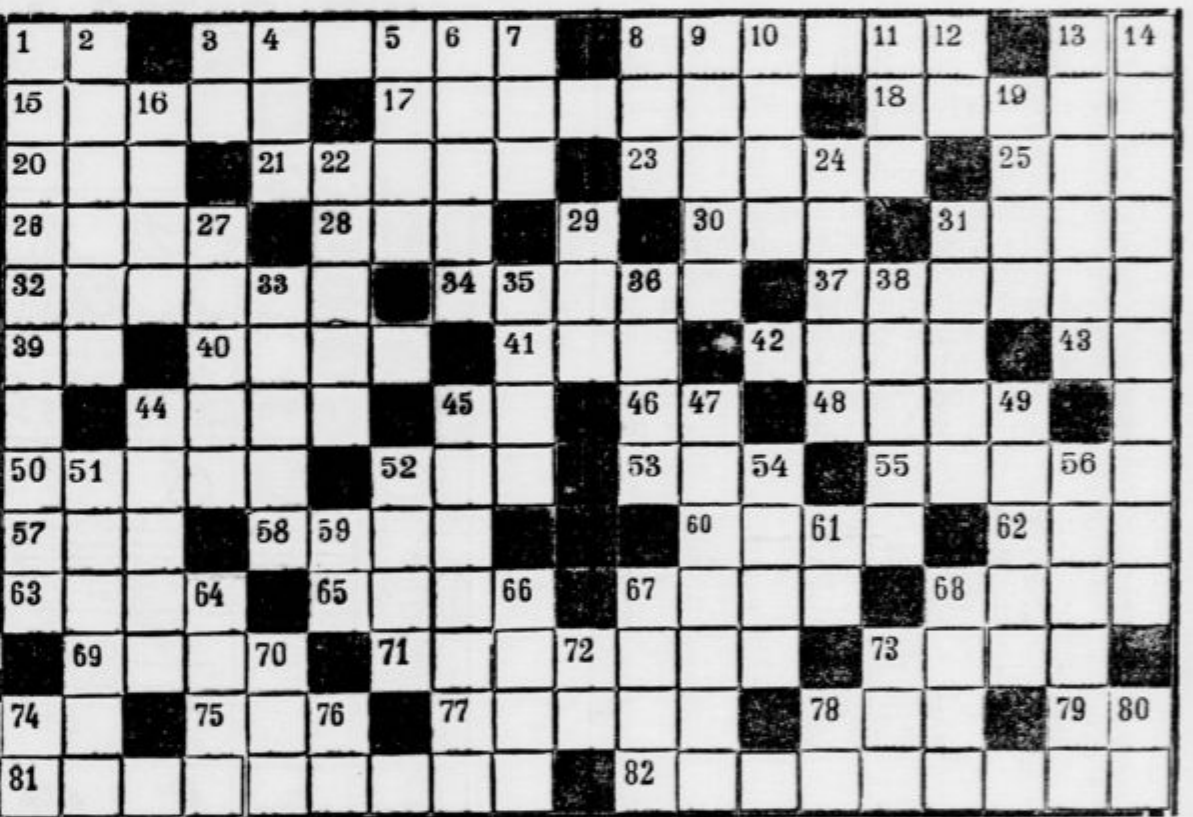
Stric Matije je nagradil pet reševalcev. Po eno knjigo revije »Ziljanje in svet« dobe po zrebu: Maks Zilnik, Smartno v Tunju, Ljube Osenk, Mojstrana 129, Milan Suhaneč, Kokrica 56 pri Kranju, Francelj Bač, Ljubljana, Univerza, in Tone Bojce, Ljubljana, Mačajeva 5.

Priprave za sončni mrk 21. IX.

Po poročilih Tassa se sovjetski astronomi z veliko vno mo pripravljajo na opazovanje sončnega mrka na dan letošnjega 21. septembra. Posebno velike priprave se vrše na observatoriju v Taškentu.

Določeni sta dve odpravi, ki bosta fotografirali zunanji obroč sonca. Astronom Leontovski je skonstruiral poseben astrograf z osmimi objektivi. Z njim bodo merili svetlobno stopnjo sončne krone in napravili analizo svetlobe zvezdnega kroga. Pri slednjem postopku se bodo posluževali najnovejšega fotometra, ki ga je napravil zvezdogled Lange v Taškentu.

Križanka št. 12

Vodoravno: 1 nemški predlog, 3 svetopisemska oseba, 4 slovenska mati, 8 slovenski pisatelj, 13 slovenska oblika, vrsta pesmi, 15 okop, 17 staro germansko plem, 18 ostarelo, ki ni več mlado, 20 števniki, 21 rusko pristanišče ob Črnem morju, 23 ledena plošča, 25 reka v Indiji, 26 pripadnik starega naroda, 28 nedolčen števniki, 30 ameriški pesnik Edgar Allan (1809 do 1849), 31 moško ime, 32 italijansko mesto na Jadrani, 34 sojenica, bitje iz grške mitologije, 37 mesto v Italiji, 39 dva ista konzonanta, 40 naša reka, 41 svetopisemska oseba, 42 up, 43 kem. znak za iridij, 44 česka tovarna za obutev, 45 značilnost dalmatinskega narečja, 46 veznik, 48 tolice (2 sklon), 50 oseba iz Pinčgarjevega romana »Pod avobodnim soncem«, 52 naš otok, 53 pripadnik starega slovanskega plemena, 55 slavni italijanski izdelovalec gosli, 57 darilo, 58 del noge, 60 ime filmskega igralca Flynn, 62 hrvaški prevajalec iz klasičnih jezikov, 63 žensko ime, 65 del biljke žitaric, 67 muslimansko moško ime, 68 del sobe, skozi katerega prihaja svetloba (množ.), 69 naša reka, 71

kem. prvina za tiskarske črke, 73 del roke, 74 pouk, 75 reka v Sibiriji, teče v Ohotsko morje, 77 slovenski pisatelj, 78 žensko ime, 79 ploskovna mera, 81 vojaški nahrbtnik iz telečje kože, 82 narodni ples v Južni Italiji in Siciliji.

Navpično: 1 kopno, ki leži ob južnem tečaju, 2 norveško mesto, 3 osebnik z imek, 4 ognjenik na otoku Mindanao, 5 špansko žensko ime, 6 ime pisatelja Jurčeca, 7 predplačilo, 8 ruska poročevalska agencija, 9 rusko mesto ob Črnem morju, 10 alkoholna pijača, 11 judovski kralj, 12 geografski pojem, 13 Verdijeva opera, 14 vrsta ladje, 16 azijska država, 19 Verdijeva opera, 22 ruska reka, 24 bizantinsko upravno področje, 27 mesto v Bolki Kotorski, 29 berač iz Odseje, 31 ključ k pripravljenosti, ko orožju, 33 svetopisemski prerok, 35 indijski denar, 36 z rokami zgneten sneg, 38 vzor, 44 žensko ime, 45 branje, 47 vetrna ča, 49 ustanovitelj socialistične ideologije, 51 ime sv. Save, preden je šel v samostan, 52 hrabra, 54 prateč. vojaški oddelek, 56 Zevsov sin, ki je trpel muke, ker je hotel prevariti bogove, 59 stara oblika veznika, 61 zlato (franc), 64 Mozesov brat, 66 filmski zvezdnik, 67 del hiše, 68 namenilnik glagola orati, 70 vprašalnica, 72 vrsta zemlje, 73 mednarodno društvo književnikov, 74 latinski finalni veznik, 76 igralna karta, 78 nota, 80 egipčansko božanstvo.

Rešitev križanke št. 11

Vodoravno: 1. Potemkin, 8. otočnost, 15. set, 16. Aleksej, 18. Edi (y—Nelson), 20. A (leksander), A (tamboljski), 22. Knin, 24. tri, 25. noga, 27. tu, 28. rek, 30. astronomija, 33. čin, 34. Alah, 36. O (ton) 2 (u—panice), 37. nord, 38. romanca, 40. ul. 41. Asirec, 44. kamnal, 46. lo, 47. cvet, 48. poni, 49. mi, 50. alve, 52. Kos, 55. zroč, 57. nag, 58. Ig, 59. ost, 60. po, 61. man, 62. kino, 63. sto, 64. azil, 66. A (leksander) C (orizis), 67. vaja, 68. šest, 70. ta, 71. ročica, 76. laikih, 78. Maister, 80. ko, 81. Meia, 83. on, 84. ro, 85. avto, 87. Ant, 88. strokovnjak, 93. am, 94. Ra, 95. masa, 96. ro, 97. amen, 99. do, 100. kal, 101. nevelik, 103. piš, 105. Mata Hari, 106. trasanta.

Navpično: 1. os, 3. tek, 4. Etna, 5. Kantor, 6. il, 7. neto, 8. Oslo, 9. te, 10. ojnica, 11. nega, 12. oda, 13. si, 14. Karakala, 17. Krm, 19. Gundulič, 21. sel, 23. is, 26. oj, 27. tir, 29. kani, 31. Ržov, 32. muca, 33. čoln, 35. Hercegovina, 37. numizmatika, 42. solnica, 43. Cetinja, 44. Kosovel, 45. Amontit, 51. van, 53. ost, 54. do, 56. rez, 62. Karl Marx, 65. lahko noč, 69. S(mith) A (čam), 72. žolt, 73. rano, 74. KS, 75. Bern, 77. kova, 78. Morana, 79. rojaka, 82. ena, 82. krd, 88. sala, 89. krvi, 90. oie, 91. volt, 92. Trepa, 95. mat, 98. Nin, 100. Ka, 102. IR, 104. št.

Naši kraji in ljudje

Za propagando slovenske knjige Priprave za razstavo 1500 izbranih knjig

Ljubljana, 22. marca. V petek je v prostorih Akademije za znanost in umetnost slovenske knjige. Pred dvema letoma ustanovljeno društvo, v čigar vodstvu so prijatelji slovenske knjige iz vrst književnikov, profesorjev in drugih intelektualcev, je z izdatno podporo banske uprave pripravilo tehnične pogoje za pripravo potujočih razstav naše knjige v državi in morebiti tudi onkraj njenih meja. Dalo je namreč izdelati po načrtih prof. inž. Kosa zložljive razstavne police in druge potrebne rekvizite, ki bodo omogočili preživetje večjih ali manjših knjižnih razstav v kateri koli dvorani. S takimi razstavami namerava društvo »Slovenska knjiga« približevati širokemu občinstvu našo knjigo ter vzbujati zanj večje zanimanje, izven slovenskega jezika kroga pa reprezentirati slovensko knjižno kulturo, ki je po splošnem priznanju dosegla že visoko raven.

Občni zbor »Slovenske knjige« je vodil ustanovitelj in predsednik društva, bivši ministar g. dr. Fran Novak. Po poročilu o dosedanjem delu je bilo sklenjeno, da bo društvo priredilo v maju t. l. prvo poizkusno razstavo v dvorani Narodne gale-

rije. Razstava bo imela reprezentativen značaj in združila okrog 1500 izbranih knjig, ki so se na knjižnem trgu. Naše najpomembnejše založbe so zagotovile društvu svojo pomoč in mu dale na razpolago po dva izvoda svojih izdaj. Ta dva izvoda ostaneta stalno pri društvu za razne razstave, ki jih ima »Slovenska knjiga« v načrtu. Majniška razstava v Ljubljani bo odprta dne 3. maja zvečer.

Prisotni predstavljali založbe Tiskovna zadruga g. dr. Otmara Pirkmajer je postavil ob koncu nekatere pravdo predloge, o katerih bo beseda v javnosti ob drugi priložnosti. Zborovalci so pozdravili njegove predloge s soglasnim odobravanjem in društvo »Slovenska knjiga« jih je sprejelo v svoj delovni program. S tem v zvezi je bilo ugotovljeno, da se je položaj slovenske knjige zaradi naraščajoče dragine zelo poslabšal in da je prav zaradi tega treba ukreniti vse, kar je mogoče, da se naša knjiga poceni. Tembolj je treba povečati propagando zanjo in prav društvu »Slovenska knjiga« se zavezuje, da v sedanjih prilikah in neprimikah potrdi svoje naloge.

1940. pa je Matica spet pod streho Sokolskega doma.

Glasbena Matica je v času svojega 20-letnega delovanja priredila 12 samostojnih koncertov ter dve gostovanji v Brežicah in Sevnici. Vsako leto pa priredi društvo v poletnih mesecih izlete zborov v okolico, združene s povskimi nastopi na prostem. Kako priljubljeni so ti nastopi, so dokaz številne prošnje iz raznih krajev, naj pridejo pevci v njihovo središče. Društvo je sodelovalo tudi pri številnih operetah in narodnih igrah. Moški pevski zbor pa je nastopil v tem času 128-krat pri pogrebi, vsesvetkih komemoracijah in sličnih prireditvah.

Da društvo dostojno proslavi jubilej svojega obstoja, bo priredilo v ponedeljek 24. t. m. ob 20 v Sokolskem domu jubilejni

Lep mladinski pevski koncert Zbori ljubljanskih meščanskih in srednjih šol v operi

Ljubljana, 22. marca. Pevski zbori ljubljanskih meščanskih in srednjih šol so priredili danes popoldne v Operi koncert za šolsko mladino, ki se bo jutri dopoldne ponovil tudi za široko javnost. Gledališče je bilo dobro zasedeno večidel z mladino, pa tudi z odraslimi, zlasti s profesorji in učitelji. Koncert je obsegal deset nastopov. Zastopane so bile prva in druga, Lichtenturnova in uršulinska meščanska šola, klasična gimnazija, tretja in četrta realna gimnazija, državno učiteljska, uršulinska gimnazija in učiteljske. Posamezne zborove so vodili: Frid. Sarsonova, s. Filicina, M. Laharnarjeva, m. Egidija Mencin, prof. M. Mahkoto, I. Colnarič, I. Krmpotič, D. Cerar, Bogumil Voglar, Slavko Mihelič, a skupni pevski zbor srednjih šol in učiteljske Franc Stančič in S. Mihelič.

Program je bil določen tako, da so prišli do izraza starejše in modernejše pevske kompozicije in v izvašanju moški, ženski in mešani zbori. Sodeloval je tudi dijaški orkester in sicer z mešanim zborom tretje moške gimnazije, ki je pel Schwabovo »Kanglico«. Tako je dovolj pestri program nudil vpogled v metode pevskega pouka na

koncert, na katerem hoče pokazati uspehe svojega 20-letnega delovanja. Da bodo zastopana vsa polja, na katerih se je društvo v času svojega obstoja udejstvovalo, bo na sporedu tudi spevoigra Milčinskega »Volkašine«. Društvo je povabilo za ta večer k sodelovanju svojega dolgoletnega člana g. Andro Struklja, slušatelja zagrebške glasbene akademije, ki ga bo spremljal na klavirju njegov učitelj g. prof. Milan Raizer in bo tudi sam pel štiri narodne modjumske pesmi. Njega in gđe. Polidico Skodovo bo spremljal na klavirju g. dr. Rajko Fenc. Nato bo celotni zbor zapel več pesmi. Pri koncertu bo sodeloval tudi sokolski solonski orkester.

Ker je zanimanje za koncert zelo veliko, opozarjamo vse, ki žele posetiti jubilejni koncert, da si pravočasno nabavijo vstopnice v predprodaji v papirnici Engelsberger v Krškem.

Agilnemu in poštvalnemu pevskemu društvu želimo ob 20-letnici njegovega plodnega delovanja na polju slovenske in jugoslovanske narodne in umetne pesni še obilo nadaljnjih uspehov.

Gostovanje Trboveljskih slavčkov v prestolnici

Sodelovali bodo pri slavnostnem vojaškem koncertu

Trbovlje, 22. marca. Vrsto jubilejnih koncertov, ki jih je ob svoji desetletnici priredil Trboveljski slavček, bo dostojno zaključilo gostovanje mladih pevcev v Beogradu. Vabilo je tokrat izšlo iz vrst beograjskih prirediteljev svetovnih beograjskih koncertov za jugoslovansko vojsko in znanih glasbenikov naše prestolnice.

Naši Slavčki so Beogradu že dobro znani. Njihovi koncerti so beograjsko občinstvo navdušili za visoko pevsko umetnost našega mladinskega zbora iz trboveljskih črnih revirjev. Tokrat se odpravljajo že peti proti jugu in ni dvoma, da bo pesem iz mladih rudarskih grl osvaja la zadivila vnovič vse, ki jo bodo čuli. Sodelovanju pri slavnostnem vojaškem koncertu bo sledil javen koncert 6. aprila zvečer v Kolarčevi dvorani. Spored je skrbno sestavil in mojstrsko našel pevovodja g. Avgust Su-

ligoj. Vrsta pesmi bo prav pestra in sestavljena iz narodnih, religioznih in umetnih pesmi, gotovo naših najboljših mladinskih skladb.

S sodelovanjem pri velikem vojaškem koncertu bo Trboveljski slavček iznova potrdil svoje visoko nacionalno poslanstvo, ki so ga izpričali že tolikokrat doma in v tujini v velikem prospehu naše pevske glasbe. Trboveljski slavčki so pa tudi v svoji ožji domovini prav za prav prvi uvedli vojaške koncerte, saj so z velikim uspehom nastopili pred celjsko in mariborsko garnizijo ter našo hrabro vojsko navdušili z lepo jugoslovansko pesmijo iz mladih grl. Na jubilejni turneji proti jugu želimo našim Slavčkom in zborovodji šuligoju novih uspehov in pevskih lavorih, ki jih bodo, o tem ne dvomimo, ob bratov Srbov deležni v polni meri! Beograjsko javnost že sedaj opozarjamo na koncertno prireditev!

Dvajset let Glasbene Matice v Krškem

Krško, 22. marca. Te dni proslavlja Glasbena Matica v Krškem 20-letnico svojega plodnega delovanja pri širjenju slovenske narodne in umetne pesmi med narodom.

Potreba po vokalni glasbi je iz dneva v dan naraščala in se je v svobodni Jugoslaviji zahtevala po slovenski in jugoslovanski narodni in umetni pesmi še stopnjevala. Uspehi ljubljanske Glasbene Matice in njene turnee po osvobodeni domovini so k ustanovitvi novega pevskega zbora samo vzpodbujale in tako vidimo Jožka Pfeifferja, ko 1921. ustanavlja pripravljeno odbor Glasbene Matice. Kmalu so se začele vaje moškega in mešanega pevskega zbora, ki ga je vodil Vekoslav Čander. 8. junija 1921. je zbor priredil že samostojni koncert. Uspeh je bil med vse zadovoljiv. Sklican je bil prvi občni in ustanovni zbor, kjer je bila soglasno sklenjena ustanovitev Glasbene Matice v Krškem ter je bil izvoljen za prvega predsednika društva nadučitelj Leopold Levstik, dočim je Čander še nadalje obdržal vodstvo zbora. Na vod-

stvu društva so se za Levstikom zvrstili Joško Pfeiffer, Josip Vutkovič in Hubert Završnik.

Zbor je od ustanovitve dalje vedno bolj naraščal ter se izpolnjeval v splošno zadovoljstvo. Dočim je ob ustanovitvi štel le nekaj 25 pevcev in pevk, je v l. 1936. dosegel svoj višek s 56 aktivno sodelujočimi pevci. Danes šteje zbor 47 aktivnih članov. Za pevovodjo Čandrom je prevzel vodstvo ravnatelj g. Josip Vutkovič, ki vodi zbor še danes. Društvo si je v toku 20 let nabavilo lasten klavir, popolno opremo za glasbeno sobo, ima krassen arhiv not ter tudi nekaj gotovine.

Poudariti moramo da je Glasbena Matica ves čas svojega obstoja gojila najtesnejše sodelovanje s sokolskim orkestrom ter je bila od svoje ustanovitve do leta 1937. nastanjena v starem sokolskem domu. Ker je Sokolsko Sokolsko društvo začelo graditi svoj dom se je morala Glasbena Matica izseliti in je našla gostoljubno krov v gostilni Lojzke Ponikvarjeve. Od l.

Ljubljana, 22. marca.

Kakor smo pretekli teden poročali, se je moral Janez Jamnik, posestnik s Hude police pri Šmarjah, znova zagovarjati pred malim kazenskim senatom za uboj svojega soseda Franca Kadunca. Lani je bil Jamnik zaradi preokrajene silobrana obsojen na 2 leti strogega zapor, pa je priznivo sodišče zaradi formalnih in materialnih pomanjklivosti prvo razsodbo razveljavilo, stvar pa vrnilo prvostopenjsko sodišču za ponovno presojo. Razprava je bila pretekli teden prekinjena, ker se ni javila glavna obramba na Jamnikovo, na katero se je obramba najbolj zanašala.

Danes se je razprava nadaljevala. Gačnikova je v spremstvu orožnikov sicer prišla, toda od nje pričakovane, za Jamnika odločilne izpovedi ni bilo. Kajti Gačnikova je izjavila, da o tragičnem uboju mladega posestnika nič ne ve, ker je tedaj na Hudi polici ni bilo. Baje pa je Gačnikova prej o tem vedela več povedati in je sedaj imela neke razloge, da to, kar ve, rajši zamolči. Zaprisedi je sodišče ni moglo, ker se je takoj po zaslišanju umaknila iz razpravne dvorane in ni izključeno, da bo njena današnja izpoved imela zanj še kakšne neprijetne posledice.

Zaslišani so bili potem najprej še orožniški komandir, ki je izpovedal, da je med Jamnikovi in Kadunčevimi hudo staro sovražnost, ker je Jamnik baje nekoč osu-mil pokojnega Kadunca, da mu je zažgal kozolec. Priča je nadalje tudi potrdil, da je bil Krčman, ki je kot eden izmed najhujših neposrednih prč tragičnega uboja naj-bolj obremenjeno izpovedal za Jamnika, zelo na slabem glasu in da so ga poznali tudi kot tatu. Pokojnikova mati, ki je bila danes ponovno zaslišana, je potrdila trditve obrambe, da jo je sin, tik preden se je spopadel z Jamnikom, zmerjal in jo celo oplazil z blicem. Jamnikova žena je bila zapri-sežena in je tudi po zaprejetih vztrajala pri prvotni izpovedi, ki je njeneza moza raz-bramenjevala. Na novo pa je bil zaslišan še Jamnikov 12-letni sin Martin, ki je v celoti potrdil čestov zagovor in materino izpoved. Trdil je, da je medtem ko je Kadunce pretepal njegovo mater in se je nato pa

tepel še z njegovim očetom, opazoval ru-vanje iz neposredne bližine.

Tako zastopnik zasebne udležbe dr. Lo-kar kakor branilec dr. Knaflič sta vedno znova predlagala sodnikom izvedbo nadalj-njih dokaznih predlogov. Sodišče pa je vse te nove dokaze kot nepotrebne zavrnilo in ob 20. uri je predsednik senata dr. Fellah-her objavil sodbo, s katero je bil Janez Jamnik znova spoznan za krivega preok-rajenega silobrana, ki ga je izvršil sicer zato, da obrani sebe in svojo ženo pred na-padalcem. Dasi je bil s to sodbo Jamnik obsojen le na leto dni strogega zapor, torej za polovico manj kakor z lanske so-do, vendarle ni bil zadovoljen in je po svo-jem pravem zastopniku znova prijavil re-vizijo in pri zvezni zaradi previsoke odmere kazni. Državni tožilec Lendovšek pa je tudi predlagal revizijo in pri zvezni zaradi preniz-ke odmere kazni. Kadunčevi materi je sodišče prisodilo povrnitev stroškov v znesku bli-zi 5000 din, za njen odškodninski zahtevek v višini 50.000 din pa jo je zavrnilo na civilno pravno pot.

Najstarejši Brežičan umrl

Daleč naokrog so poznali najstarejšega moža v Brežicah, g. Antona Jevšenaka, paznika v občinski klavnici.

Zibelka mu je tekla od leta 1852. v Lo-čah blizu Slov. Konjic. Kot mlad fant je šel za kruhom, učil se mesarske obrti. Po-zneje je v lepem Celju postal samostojen mesar in gostilničar. Bil je prijazen in po-strežljiv nasproti vsakemu gostu. Preprost in dober je bil naš Anton, vedno je ne-ustrašno dvigal prapor nacionalne misli in je znal vsakega nasprotnika ostro in jed-rnato zavrniti. V času najtežjih političnih trenutkov je šel ponosno v boj za boljše bodočnost slovenskega življa čeprav je te-daj nasprotnik krčevito vihtel bič nad na-šimi hrbti. Kakor v Celju, tak je ostal tu-di v Brežicah, kjer je pred 35 leti nasto-pil službo v tukajšnji občinski klavnici. Tu je bil vseskozi delaven, marljiv in vreden do skrajnosti. Kmalu bi dopolnil 89 let, je kljub visoki starosti še vedno delal

v klavnici ter rad povsod pomagal, pa ni čuda, da je bil med vsemi, posebno med mesarji zelo priljubljen. Počival je le te-krat, ko je z veseljem prebiral politične in druge novice v »Jutru«. A preteklo jesen mu je začel pešati vid. Zadnjih 14 dni pa je tako oslebel, da je moral ostati v po-stelji.

V četrtek ko je sonce že vzele s'voje za vinskih gričih, je tam v hišici ob Savi naše-mu neutrudljivemu Antonu prenehalo biti njegovo dobro srce. Zapri je svoje trudne oči in ni mogel več pričakati prvega po-mladanskega dne. — Poleg 77-letne žene je imel v Brežicah še mnogo takih, ki se bodo radi spominjali kremenitega moža. Bodi mu lahka zemlja domača!

Ivan Kovač — 50 letnik

Polagoma, toda nezadržano prehaja v »leta« tudi sokolsko pokolenje, ki je v do-setletju pred svetovno vojno predstavila mlado sokolsko gardo med Slovenci, po zedinjenju pa je prevzelo vodstvo vsega jugoslovanskega sokolstva. Po društvi, okoliših, župah in tudi v samem savezu so se bratje in sestre z vsemi svojimi močmi zavzeli za čim večji uspeh sokolskega dela, za čim globlje zakoreninjenje sokolske misli v narodu in njegovem življenju. In vendar so v današnjih dneh nalagajo eden za drugim na svoje rame peti križ — in delajo naprej. Prav tako kakor pred tremi desetletji se zavedajo, kaj je njihova dolžnost in kje je njihovo mesto pri delu za moralno in telesno vzgojo naroda.

Te dni enkrat se je zgodilo, da je do-končal peto desetletje svojega življenja tudi načelnik saveza Sokola kraljevine Ju-goslavije, ljubljanski rojak brat Ivan Ko-vač. Srečal se je z Abrahamom ob največ-jem naporu svojih moči, v času, ko vodi v najnovejših razmerah današnjih dni vse obsežne priprave jugoslovanskega so-kolstva za II. vsesokolski zlet v Beogradu.

Br. Kovača poznajo vsaj po imenu vsi So-koli in Sokolice, pa še velik del ostale jav-nosti. Zato pač ni potrebno, da bi se kaj več pisalo o njem kot osebi. Ugotoviti pa je treba dejstvo, da ga je ohranilo pri pol-ni delavnosti v sokolskih vrstah in v njego-vem poklicu on globoko sokolsko pre-pričanje, ki se ga je navzel od svojih sokol-skih učiteljev, vzorov in zglednikov. So-kolska vzgoja, ki je je bil deležen v Ljubi-ljani v svojih deških letih, je ustvarila tr-den življenjski temelj in izvir vse one ve-like množine energije, zaradi katere ga so-kolstvo še posebej ceni.

Ako torej vadištel med vaditelji, vodnik med vodniki, načelnik med načelniki slavi po več kakor 30-letnemu delu v Sokolu svoj življenjski jubilej in ostaja brez od-diha tudi nadalje v prvih vrstah vzgojitel-jev, potem ni odveč, da se poudari javno, da je bila naš sokolska misel on življenjsko gonilo, ki je omogočilo, da je toliko bratov in sester nesebično vztrajno in v polni vdanosti sokolstvu poklonilo ves svoj odvisni čas vzgoji naroda.

Med njimi je tudi br. Kovač. Bratska mu zahvala za dosedaj izvršeno delo, bratski mu pozdrav in želje za prav tako uspešno bodočo delavnost! Zdravol!

INSERIRAJTE V »JUTRU«

Početki Novega mesta

Znanstvene ugotovitve univ. prof. g. dr. Milka Kosa

Novo mesto, 22. marca. O priliki obnove zbora Muzejskega društva v Novem mestu je predaval univ. prof. g. dr. Milko Kosa o najstarejši zgodovini dolenskih metropole.

Predavatelj nas je popeljal v duhu v davnino našega mesta. Iz njegovih temeljnih znanstvenih ugotovitev povzemamo le glavne misli. Dne 7. aprila 1365. datira ustanovna listina Novega mesta, od tedaj se začneja njegova zgodovina. Kaj je bilo prej? G. prof. je s svojimi tehničnimi izjavami posegel daleč nazaj pred to do-bo. Pokazal je pogoje naselitve, gospodar-skega in političnega značaja, ki so vplivali, da je nastala na kraju, kjer Krka napravi velik zavoj, nova meščanska naselbina. Dolenska je bila že v zgodnji dobi nase-ljevanja eden najbolj gosto naseljenih pre-delov, in sicer on del med Gorjanci, Krko in Savo. To nam pove že arheološki zem-ljevid teh krajev. Osevanje je bilo že v sta-ri rimski dobi prehodno, saj je tod pelja-la stara rimska cesta iz Emona (Ljublja-na) v Nevidunum (Drnovo) in dalje v Siscio (Sisak). Ta priradna pot je služila Slovincem, ki so prodirali proti koncu 6. in v začetku 7. stol. proti zapadu in se na-seljevali na ozemlju ob tej poti. Tako so naši davni predniki prišli tudi v tedanji novomeški okolici. Velik gozdni pas, ki se je razprostiral v tem časih, je ločil te-danje Slovence ob Krki od onih v Beli

Krajini dobila prvi dotok prebivalstva z one strani Kolpe. Prebivalci v tem prede-lu ob Krki so se naseljevali ro doka Gor-jancev (Mehovo), meščanski tok iz prve do-be je prodrl ob Krki navzgor do Toplice. Ta živeli, ki se je je tu koloniziral, je začel kultivirati zemljo. Za zgodovino kraja so tudi tu važna stara krajevna imena. O utrdbah tukajšnjih prvih slovenskih na-seljenecv nam priča imena Gmila, Gra-dec, Grič, Kal, Kamen itd., ki jih je vse po-čno v novomeškem okolišju; pa tudi krajevna imena v zvezi z rastlinami (Brez-je, Česnjica, Gaberje, Hrastje); dalje sta-ra krajevna imena po svetnikih (St. Jurij, Smihelj itd.); imena vod (Kamnica, Sušica, Težka voda); imena po potojah (Brod, Struga). Posebno značilna so imena Reg-ča vas, Birčna vas, torej z znakom »vas«. Ta spadajo v dobo kolonizacije in so na-stala od 11. — 13. stol., seveda je točen nastanek imen s pridevkom »vas« težko določiti. Dajo pa se po času nastajanja in načinu tvorbe vzporediti z nemškimi ime-nom »Dorf«. Pridevek »vas« je dala mno-gim krajem šele tuja pisarna. Slovincem »vas« ni bila domača (Jurka vas, Ivanja vas itd.). Seveda te vasi niso bile od Nem-cov naseljene. Vmes so se zelo razširila krajevna imena z nemškimi imeni: Gotna vas, Irča vas (po Gerald), kar sicer ne pomenja, da so bile tu nemške naselbine ali da so bili razni »Gerald« tujeja ro-du. S temi imeni je bila tedaj nekaka mo-da — imenovati sebe in druge z imeni tu-jeja izvora. Tako smo imeli tu v 12. in 13. stoletju vasi in naseke, ki se po številu prebivalstva niso mnogo razlikovale od da-najšnjega stanja.

Počasi ločimo obrise političnih tvorb, ki so bile odločilne za novo naselbino ob Kr-ki. Okoliš ob Krki (okrog sedanjega me-sta) je bil de 12. stol. državno obmejno ozemlje. Tu je bila vzhodna meja Kranjs-ke proti Hrvaški. Šla je po Krki do St. Petra in nato na Gorjance. Belo Krajina je bila do 12. stol. pod Hrvaško. (Hrvaška Stara vas in Kranjska Stara vas v bližini St. Jerneja — prva je bila pod Hrvaško, druga pod Kranjsko). Za nadaljnji razvoj imajo veliko vlogo razni bogataši, tako Španheimi, ki so imeli v Kostanjevici upravno središče. Prav tako so posegli v razvoj tega ozemlja Višnjegorski gospo-dje, ki so v 12. stol. pomaknili politično mejo preko Gorjancev v Belo Krajino, ki je bila vse do tedaj pod hrvaško upravo. Vo. Za taka podjetja, za ekspanzijo, so si ti mogotci ustanavljali izhodišča. Ze omenjeni Španheimi so ustanovili v Ko-stanjevici meščansko naselbino. Črneljci je bil n. pr. gradu Mehovo (pod Gorjan-ci) pripadajoči trg. Dognanc je tudi, da je v novomeškem okolišju v visokem sre-dnjem veku izginila zemlja svobodnih, med katerimi je bilo nekaj slovenskega plems-tva. Tudi novomeški okoliš, ki je bil ob-mejno ozemlje, je imel važno vlogo pri razširjanju posestni na Belo Krajino. V 12. in 13. stol. srečamo tu gospod. rod

gorških grofov (Gorica), ki so imeli Mo-hovo, Zumberk, Hmeljnik itd. Habsbur-žani so v tej dobi delih tu nekako poli-tično ravnovesje z gorškimi grofi. Ko pa je l. 1335. izumrla m.ška linija gorških grofov, so se Habsburžani l. 1338. polasti-li posestni, a ne uspešno. Ustanovitev No-vega mesta je le člen v verigi te ekspan-zije, borbe za posest v teh predelih Do-lenjske. Posebno aktualen je postal ta člen, ko je veliki Habsburžan Rudolf IV. stre-mel po razširjenju posesti, da bi prišel preko tega ozemlja do morja Sredi 14. stol. so začeli Habsburžani rušiti pregra-de proti morju. Rudolf IV. (1358 — 1365) — eden najboljših državnikov habburške ro-dovine, je na kraških pohodih pridobil val postojanko za postojanko: Turjaški so se mu predali, Postojna, l. 1362. je oglet-ski patriarh dal posestev na Štajerskem in Koroškem itd. Zato je bila tudi v tem pre-delu pri nas potrebna postojanka, neko novo gospodarsko središče in vojaško opo-rišče, ki bi pripravljalo pot. Bil je že Čr-nomelj kot trg in Metlika (Novi trg). Ta-ko se približamo prvemu početkom Novega mesta. Kaj je bilo prej? Tu je treba ver-jeti poročilu stike kronike, ki je kronist l. 1719. zabeležil, da je l. 1365. prejel stiški opat od Rudolfa IV. posestev v kra-jevinu za prestop ob tem kočenu Krke. Prostor je bil torej prej las stiškega opa-ta, kar je tudi dokazano. Ta posestev in »vas« si je Rudolf zagotovil od cerkvene-ga gospodarja, ker jih je lažje dobil. Ta-ko je potem tu ustanovljeno mesto brez kakšnega trga na nekdanji stari vasi. Gra-

dec, ki je predhodnik Novega mesta. Ta-ko ime pomeni v stari slovenski dobi utr-jen kraj. Krajec z imenom »Gradec« je v Sloveniji več. N pr. Slovenj gradec — v bližini starega trbišča, današnji Gradec (Graz) v Zagrebu, tudi nemški Graz (Grazič) ima ime po nekdanji slovenski utr-jeni postojanki. Vsi ti stari slovenski Gradci so navezani na starišča gradišč. Tudi Brežice so bile ob Gradišču. Ljublja-na prav tako, Radovljica celo ob dveh, itd. Gradec pomeni utrjen kraj. In ravno kraj ob Krkineu kolenu je bil kot naš kraj ustvarjen za utrdbo. Kaniteljski hrib je bila prva utrdba — Gradec na vrhu gri-ča, pozneje pa ga je meščanska naselbina vključila in tako poponoma zatrela ime. Podoben položaj ima belokrajski Gra-dec, kjer je ime ostalo še danes. Poleg po-ti ob Krki navzgor je bila tu še transver-zalna smer, ki je Krko križala, in je vo-dila preko reke še pred ustanovitvijo No-vega mesta, višje gori pri Brodu. Novo mesto je novo torej le do neke mere. No-vo je zaradi tega, ker se razlikuje od dru-gih slovenskih mest, ker nimamo dokaza-nega trbišča pred nastankom. Pojavi se kar namkrat z vsemi tržnimi, upravnimi, sod-nimi in drugimi temeljnimi pravicami. Ru-dolf IV. je tudi izločil kraj iz oblasti de-želnege sodnika in ga podredil mestnemu sodniku. Kasneje se je — po ustanovitvi — široko razmahnil in doseglo lep raz-voj, kar je posledica gospodarskih, pro-metnih, političnih in drugih momentov.

— an.

Domače vesti

Jutri

začne ponedeljska izdaja našega lista pri-
našati redni pismeni tečaj iz ruskega je-
zika, namenjen vsem čitateljem ponedeljskega
»Jutra«. Napoved tečaja je med našim
čitateljskim občinstvom vzbudila nad vse
živahno zanimanje, kar priča, da je uredni-
štvo z uvedbo te sodobne novosti ustreglo
splošni želji naše kulturne javnosti. Tečaj
ruskega jezika, ki ga vodi odlični mlad
jezikoslovec po vzoru in po izkušnjah po-
dobnih tečajev v domačem in svetovnem
dnevnom tisku, bo pisan praktično in stvar-
no, tako da bo dostopen slehernemu čita-
telju z minimalno osnovno izobrazbo. Vsa-
komur, ki bi želel tečaj redno slediti, pri-
poročamo, da si vsako lekcijo, ki bo izšla
vsak ponedeljek, iz lista izreže ter si omi-
si preprosto mapo, v kateri naj bi vse lek-
cije po vrsti hranil, da si bo mogel sproti
obnavljati spomin iz pridobljenega znanja.
Prav tako je priporočljivo, da se po par
prijeteljev ali sosedov skupno loti študija
ter se s pomočjo diskusije okoristi na ta
način tudi z vsemi prednostmi živega go-
vorca. Najpreprostejša pot, da zagotovo ne
zamudite nobene lekcije, pa je, da se, če
še niste med naročniki ponedeljskega »Ju-
tra«, brez odlašanja naročite nanj. Po po-
šti stane ponedeljska izdaja našega lista
5, po raznašalcu na dom dostavljena pa 6
din na mesec. List se naroča pri upravi
»Jutra« v Ljubljani. Knaflejeva 5.

Umor Lindberghovega otroka bluf Justificirani Hauptmann ga ni ugrabil! Knjiga »Misterija Tu- fervosa« našega rojaka I. I. Po- deržaja pojasnjuje usodo Lind- berghovega otroka. Prva knjiga

je izšla v Založbi Liberty, Ljubljana, Mi-
klošičeva 5. Vezana v polkarton, 291 oktav
strani, din 60.—

* Smrt najstarejšega člana Gostilničar-
skega združenja v Trzinu. Na sv. Jožefa
dan je umrl v visoki starosti 85 let g. Ivan
Nadišar, gostilničar in posetnik v Zvirčah
pri Korojcu, oče kinematografskega pod-
jetnika g. Ivana Nadišarja v Trzinu. Po-
kojnik je bil najstarejši član trziškega go-
stilničarskega združenja in priljubljen mož.
Na zadnji poti so rajkega spremljali v pe-
tekle dopoldne na župnijsko pokopališče
v Korojcu. Pogreba je bil izdeležilo poleg so-
rodnikov veliko število stanovskih tovari-
šev iz Trzina in okolice in mnogo prijate-
ljev in znancev. Vseskozi naprednemu mo-
žu lep spomin, žalostnim svojcem pa na-
še iskreno sožalje!

* Jeziku Drž. ob godu v Spomin. Z Go-
rnjskega v Savinjski dolini nam pišejo:
Nemogoče mi je bilo izreči čestitke k tvo-
jemu godu, ker te že od 11. decembra ni
več med nami. Hudo mi je v srcu ob spo-
minu na zadnji novembrski dan, ko sem se
zadnjič poslovil od tebe, kajti slutil sem, da
ti ostane želja, da ozdraviš, da dočakaš
lepo pomlad, neizpolnjena. Kako si ljubil
svojo družino, lov, svojo naporno službo
in svoje prijatelje. Skromen, kakor si bil,
se nisi ničesar silil v ospredje. Bil si sploš-
no priljubljen, kar je tudi pokazal tvoj po-
greb. Komaj 43 let si izpolnil, čeprav si
trdno upal, da jih dočakaš še več. S tem
upanjem v svojem blagem srcu si nas tudi
za vedno zapustil. Smrt ne izbira, vzela
je enega izmed najboljših med našimi tri-
pinji. Vrzel, ki je nastala ob tvoji smrti,
ostane neizpolnjena. Počivaj v miru, naš
dobri Joško! — M.—

* Zapelka. Neredno presnavljanje v de-
belem črevesu slaba prebava, glavobol
zaradi zaprtja izginejo z uporabo Franz-
Josefove grenčice — ena polna čaša na
prazen želodec. Franz-Josefova grenčica
učinkuje milo. Reg. S. br. 15485/35

* V Vikrečah pod šmarno goro je pre-
minil v soboto dopoldne v sedemdesetem
letu starosti, zadet od kapi Ivan Jeras, po
domače »šustarjev oče«. Njegovemu ljubljani-
čanu je poznalo to dobitično, z živčkom v
ustih in vedno dobrodušno nasmejanega.
Na njegovem dvorišču je vsakodnevno shra-
nil kolo, če je hotel po skalah na Grmado.
Za vsakogar je imel šustarjev oče pri-
jazno besedo in mu vedel tudi mnogo zani-
mivega povedati o svojih treh razjah v
Ameriko, prav tako pa tudi o šmarni gori,
ki jo je kot najstarejši Vikrečan najbolj
poznal. Bil je vnet član gasilske čete v Sp.
Pirničah, ki ji je dolgo let vodil blaginjske
posle ter si zato zaslužil odlikovanje.
Kot ljubitelj dobre knjige se je prijavil tu-
di za poverljivega Vodnikovih družbi, ki je
z njim izgubila marljivega sodelavca. Po-
greb priljubljenega pokojnika bo v ponedel-
jek dopoldne. Lahka mu zemlja!

* Delo v vinogradih se je pričelo. Prvi
krasni spomladanski dnevi so oživili naše
vinorodne gorice, ki sedaj kar mrgole
pridnih vinogradnikov. Kolčenje je v glavnem
že končano in so pričeli že z obrezo-
vanjem trti. Kljub temu, da kaže, da bo le-
tošnja letina grozdja boljša od lanske, gla-
dajo vinogradniki z zaskrbljenostjo v bo-
dočnost, posebno ker primanjkuje delovnih
moči, v kolikor pa so, zahtevajo do 40 din
dnevno ter jih posebno revni vinogradniki
ne morejo najeti. Občutno je pomanjkanje
predrage galice, ki je naš vinogradnik ne
more kupiti, ali pa se mora zadovoljiti.
* Zdravniki v ambulanci Okrožnega
urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani,
Kranju, Celju, Mariboru in Ptuj ordinira-
jo na praznik 25. t. m. samo do 12. ure,
oziroma do konca ardnacijskih ur, ki pri-
čno pred 12. uro.

* Uradni kratkec za dinarje in pare. Po
razpisu ministrstva financ z dne 21. I. 1941
št. 214/VIII, je še vedno v veljavi naredba
z dne 18. novembra 1921, I. št. 12821, Ur.
I. št. 337/146, s katero sta odredeni za di-
narje in pare kot obvezni uradni kratkec:
»Dine« in »p«. Prva kratkica se piše vedno
z veliko črko, druga z malo, obe pa brez
krajšalne pike. Uporaba drugih zadevnih
kratkec ni dopustna.

* Ze štiri mesece je prekinitven zveza na
cesti med Pečjo in Andrijevico. Sneg na
Čakoru, koder vodi krasno izpeljana pla-
ninska cesta, je ponekod visok nad 4 me-
tre. Kjer pa so bili najhujši zameti, je
snega 10 do 15 metrov. Tehnični oddelek

v Peči se je letošnjo zimo močno trudil,
da bi se zveza obnovila. Za čiščenje ceste
so v dveh mesecih potrošili 200.000 din.
Pred tremi leti so tudi nabavili traktor za
850.000 din. Vendar je uspelo samo 17. fe-
bruarja obnoviti promet, za kar so potro-
šili 100.000 din. Izvleki so iz snega štiri
avtomobile, ki jih je pred Božičem za-
metlo na Čakoru. Že 18. februarja pa ni
bilo več sledu za čiščenjem na zametani
cesti. Traktor ne ustreza svojemu namenu.
Trebalo kupiti novega. Predvsem pa je še
najbolj zanesljiva čistilnica snega na Ča-
koru pomlad s solcem in odizgo.

* Delo v Kraljevičevici. Vojna v
znatni meri vpliva na ladjedelniško in-
dustrijo. Ladjedelnica v Kraljevičevici je morala
v glavnem ustaviti delo. Število zaposle-
nih je najnižje, kar ga je bilo kdajkoli do-
slej. Ladjedelnica v Kraljevičevici samo se
čisti in popravlja posamezne ladje. Prebi-
valci Kraljevice, katerih mnogi so imeli
lep zaslužek v ladjedelnici, pa se nadeajo,
da bo delo s pomladjo in poletjem poživ-
ljeno.

ELITNA KOSMETIKA in PARFUMERIJA »VENUŠA« — PALAČA BATA

* Najbolj trdo si dandane služijo vska-
danji kruh tisti naši jadranski mornarji,
ki kljub vsem nevarnostim plovejo po oce-
nani. V mirni dobi prelemajo parbrodne
družbe sleherni dan brezčislno poročila, a
kde so njihove ladje in imajo z zastavami na
zemljevidih točno označeno kod plovejo
v današnji dobi na skoraj da ni noben h
zvez z ladjami na odprti morju in celo,
če se zgodijo nesreče, poročilo šele pr
prav pozno. Med prvimi jugoslovenskimi
ladjami je bila žrtev sedanje vojne »Ca-
rica Milica« last Jugoslovenskega Lloyd
ki je 18. septembra 1939 zašla na mi-
nem Potem so se potopili parniki »Ivo Račić«
»Izledek« »Preradović« »Orno« »Slava«
»Korana« »Labud« Nesreča jih je zad la
večji del na Atlantskem Oceanu Sverla
so mornarji, ki imajo toliko poguma da se
izpostavljajo nevarni plovi, zavarovani
za primer vojne nesreče Posamezna dru-
žina dobi v primeru smrti reditlja din
100.000 Mornarji, ki preživijo nesrečo, pa
dobijo 5.000 in oficirji okrog 10.000 din
za potopljeno svojino. Večji del so te vsote
preneznatne, da bi krlje pravo škodo. Pa-
roplovne družbe morajo plačevati svoje
mornarje dokler so na poti v domovino in
jim morajo poravnati tudi potne stroške.

* Mednarodni letovišarji poletijo Bled.
Po posredovanju Turjkoprometne zveze v
Ljubljani je potovalna pisarna BUSZ v Bu-
dapesti poleg nameravanih pomladanskih
izletov na morje razpisala tudi izlet v Slo-
venijo. Po načrtu te pisarne bo obiskalo
Bled o Veliki noči približno 50 mednar-
odskih gostov, ki bodo ostali tam 14 dni. Za
poznejši čas so predvidena potovanja tudi
v druga slovenska letovišča.

* Barve v gorah. Predavanje Slavka
Smoleja pod tem naslovom je tako zelo
dobro uspelo, da moremo trditi, da je ne-
samo preseglo vsa pričakovanja, temveč
da ga moremo označiti kot najboljšo do-
sedanje alpinistično-skioptično predavanje
v Ljubljani. Zaradi tega se je odbor AK
Skale odločil za ponovitev predavanja v
sredo 26. t. m. ob 20. uri v frančiškanski
dvorani. Opozorjamo, da je naprej vse in-
terese, naj si nabavijo vstopnice v pred-
prodaji v kinu Unionu, da se ne bo zgodilo
kakor zadnjič, ko je moral marsikdo oditi
domov, ker ni bilo več vstopnic na razpo-
lago. —

* Novo delo slovenskega muzikologa.
G. kapelnik dr. Jos. Cerin je dovršil te
dni obširno studijo o slovenski katoliški
cerkveni pesmi od l. 1500. do 1800. Ta stu-
dija, ki je nekak pendant Čerinovim »Pe-
smim slov. protestantskih pesmaric«, ob-
sega tale poglavja: 1. Viri slov. cerkve-
ne pesmi. 2. Reformacija in protireforma-
cija. 3. Generalni bas. 4. Eno in večglas-
no petje. 5. Slovensko petje v ljubljanski
šenklaški cerkvi. 6. Mestni in deželni
trobentači. 7. Rokopisne pesmarice iz prve
polovice 17. stol. 8. Jožefinska doba. 9.
Slovenske maše 1729—1830. 10. Paglavčeva
pesmarica iz l. 1733. Studija je oprem-
ljena s številnimi glasbenimi prilogi in
slikami.

* Vprašajte svojega hišnega zdravnika!
Potrdil vam bo, da je odlično sredstvo pro-
ti opeklinam, krastam, lišajem, pršici, ran-
nam, razpokam, koži, podplutbam in vsem
ostalim nečistočam kože pri deci in odras-
lih znana krema Babymira, proizvod Sal-
lopekove lekarne. Zmerom je dobro, ako
imate za vsak primer skatlico kreme Ba-
bymire v hiši. —

* Življenje podložnih kmetov, ki jih njih
v urbarjih zapisana »stara pravda« niti
»punte« niso rešili suženjskega življenja,
nadaleje življenje plemiških rodbin (Rau-
ber, Paradeser, Schwab, Rain itd.), protestan-
tskih pridigarjev (Truban, Knafelj, Roka-
vec, Dalmatin itd.), škofov (Rauher) See-
bach, Hren) je opisal Damjan Vahen v
svojem zgodovinskem romanu »Gospodar«.
Najbolj pa bo nedvomno zanimav vse opis
bore plemstva za svobodo protestantizma
in zmago škofa Tomaža Hrena, ki je z
»reformacijskimi komisijami« s silo zatrl
protestantizem na Kranjskem. Naročite
roman v subskripciji za 56 din, v platno ve-
zan 75 din, pri založbi »Naši obrabi«, Lju-
bljana, Šubičeva ulica 3/III. —

* Občni zbor planinarjev v koči na Sv.
Gori. Litijška podružnica SPD zbora
najrajši na sedežu svojega kraljevstva v
Tomažinovi koči na Sv. Gori. Tudi v ne-
deljo je prišlo precej planinarjev iz Liti-
je, Zagorja, Ljubljane, Trbovelj in od dru-
gih planinskih sestanku. Po poročilih
odborna so razpravljali o raznih zd vah
zasavskih planincev. Na pobudo trboveljs-
kih planinarjev, ki jih je zastopal njihov
predsednik Tone Beg, so se tudi Litijani
in Zagorjani pridružili sodelovanju pri po-
sebni zasavski številki »Planinskega vest-
nika«. Občni zbor se je izrekel proti po-
višanju članarine. Dan je bil krasen in so
planinci spet vsi pritrili, da je Sv. Gora
najlepša izletniška točka v Zasavju in v
bližnji Ljubljani. Turistom pa niso na ro-
ke nerodne jutranje železniške zveze; že-
lezniška direkcija naj bi spet uvedla vlak,
ki je odhajal ob 8. iz Ljubljane.

* Vabilo. Kmetiška posojilnica Ljubljan-
ske okolice v Ljubljani vlijudo vabi vse
one vlagatelje, ki se še niso zglasili zara-
di odgovora o izplačilu hranilnih vlog, da
se čim prej zglase s hranilnimi knjižicami
v njeni poslovalnici ali pa da ji sporoče
svoje naslove in številke svojih hranilnih
vlog.

* Nevaren ubod skozi podplat. Na Savi
pri Litiji je Mohorjeva Malči, hči želez-

niškega uslužbenca pospravljala okrog hi-
se, pa je stopila na neko desko z dolzim
rjavim žebeljem. Žebelj ji je predri pod-
plat in se ji zarinil v stopalo. Dekle si je
rano zmilo, pa se je med tem že zastrupi-

la kri in zdaj, po tednu dni, se ji je poja-
vil tetanus. Ko ji je nudil zdravnik iz Li-
tije prvo pomoč, je odredil, da so bolnico
odpeljali takoj v ljubljansko bolnico.
Stanje nesrečne mladenke je precej ne-
varno.

* 333 žrtev trebušnega legarja. Poročali
smo o epidemiji trebušnega legarja, ki se
je pojavila v Srbobranu v Voivodini. Do-
slej je zbolelo že 33 oseb, od teh je 62 bo-
lnikov v začasnih bolnišnicah. Umrl je 15
bolnikov od tega 5 v blišnici. Doslej so
cepili deloma enkrat, deloma dvakrat sko-
raj vse prebivalstvo Komisija je dognala,
da je epidemija nastala zaradi javnega
vodnjaka, v katerem je voda vedno kalna.
Vodnjak je precej globok in je zgoraj pre-
krit z betonsko ograjo in počelo da ne bi
deležalo vani in da ne bi dotekala mni-
onica. Kljub temu se je voda okužila. Po-
močnik ministra za socialno politiko in
narodno zdravje dr. Golko St. Javorič z
direktorjem osrednjega higienskega zavoda
dr. Bogoljubom Konstantinovičem iz
Beograda ter z drugimi uradnimi zdrav-
niki osebno nadzorujejo pobijanje nevarne
epidemije.

ŽIMO
ZASTAVNA PREDLOŽNI
KUPILNE NAJEMNE IN PR
ZINA GOSPODSTVA

* Cigansko slavlje v Beogradu. Cigani
po Jugoslaviji, še zlasti v Beogradu, in
Bosni in Južni Srbiji, praznujejo vsako le-
to svoj pomladni praznik, krtno slavo
tetke Bibije. Od nekdanj imajo Beograjanci
svojo veliko zabavo s ciganskim sla jem,
pa je tako bilo tudi letos. Tetka Bibija
je bila čudotvorka in velja za rešiteljico
vsega slovenskega rodu. Dejanje je ci-
ganska krstna slava samo starinsko pro-
slavljanje pomladnega preroda. Ciganska
krstna slava v Beogradu je bila letos v
Ulici gospodara Vučića, kjer je tudi spo-
minski plošča v spomin ciganom, ki so
padli in pomrli v vojnah od 1912 do 1913.
Krstna slava je bila opravljena z običaj-
nimi obredi, popoldne pa je bila velika
ljudska veselica. Bilo je mnogo rodne in
petja pozno v noč.

* Namesto pred čar je moral v zapor.
Krnzar Jovan Simund iz Varaždina se je
v letu 1936, zaljubil v Kristino Pistorjevo.
Lepo sta sanjarija o bodočem zakonu. On
je obljubljal nevesti gradove v obakih,
ona pa mu je govorila, da ima 50 junjev
dote. Živela sta nekaj časa skupaj in
Kristina je brž spoznala, s kom ima oprav-
ka. Te dni je prišla njuna zadeva pred
beograjsko sodišče in priče so potrdile, da
je Kristina mnogo trpela, dočler je žive-
la z Jovanom Sigmundom. Namesto, da bi se
poročila, bo šel Jovan Sigmund za 5 me-
secev v strogi zapor ter bo moral Kristini
vrniti, za kolikor ji je oškodovan.

* Uboj zaradi njeve. V vasi Sumah ne-
daleč od Oplenca je prišlo do žaostnega
pobja. Premožni kmetovalec 38letni Peter
Jakovljevič je s sekiro pobil svojo a-
soda Milovana Radokovića. Prvi k kur
drugi sta želela kupiti veliko njivo svo-
ega skupnega s-sa da Milent ja Miloevič.
Slednji je kupčijo sklenil Milovan Ra-
dokovič. To je Jakovljevič tako razje-
zilo, da je izvršil zločin. Tako je zara-
di ene same njeve moral eden v grob, drugi
v ječo.

* Kmetiška bitka zaradi zemlje. Leto
1937 je občinstva urava v Novem Mena-
čevem v Srbiji dodelila Bojici Radov-
jevič znaten kos zemlje. Te dni je Ra-
dovjevič hotel orati. Njegov tast Andrej s
sinom Borisavom pa je nahuštil 20 kmet-
ov, da so šli na Radivojeviča češ da si lasti
občinsko zemljo. Obor ženi so ga h teli
napasti, Ko so se mu približali na 50 me-
etrov, je tast Andrej kriknil zetu naj neha
orati, sicer da ga bodo ubili. Zato se ša
malo ni zmanj za tastove besede. Tudi
so padli prvi streli. Bitja je začel bežati,
tast za njim. Ko je videl, da ga bo dohitel,
je Bojica ustrelil s samokretno in ubil
tasta. Ostali navedenci so na dalje prava-
njali. Tudi je Bojica ustrelil še dva in
sosedo Gruijo Mladenovića. Po trina-
netu se je sam prijavil sodišču. Pri ko-
valni sodnici je takrat nato dal poloviti vse
udeležence žaložnega napada.

* Sprememba v vodstvu društva Rde-
čega križa v Ljubljani. Ker je bil g. dr.
Oton Fetič, predsednik podobora dru-
štva Rdečega križa v Ljubljani, izvoljen za
predsednika banovinskega odbora društva
Rdečega križa, je prevzela gospa Minka
Kroftova, soproga glavnega banovega ravnatelja,
predsedstvo podobora društva
Rdečega križa v Ljubljani. Za I. podpre-
dsednika je bil izvoljen g. Maks Hočevar,
ravnatelj meštanske šole v p. za II. pod-
predsednika pa g. Miroslav Gregorica, višji
železniški svetnik in p. Novo vodstvo dru-
štva Rdečega križa v Ljubljani nam je po-
rok, da bo društvo tudi v bodoče vršilo
uspešno svoje človekoljubne naloge. Pre-
bivalstvo našega mesta prosimo, da blago-
volito sprejemajo vzeti na znanje in da
nam ohrani svojo naklonjenost tudi v bo-
doče. — Podobor društva Rdečega križa,
v Ljubljani.

* Nov grob. Dotrpel je narednik vod-
nik v pokouju g. Jože Maurin. Pokojnik je
bil koroški borec in je bil splošno znan
tudi med vojak bišvega 17. ps. polka.
Pogreb bo v ponedeljek ob pol 15 iz kape-
le sv. Petra na Zalah v Sv. Križu. Pokoj-
niku blag spomin, žalostnim naše iskreno
sožalje!

* Požar v Zgornji Šiški. Včeraj je
okrog trinajste ure topovskij strel z Gra-
du javil, da nekje v mestu gori. Gasilci so

KINO MOSTE
DANES in na praznik ob 14.30, 17.30 in 20.30, jutri ob 20. uri.
Od 21. do 25. MARCA predvajamo najpopularnejši WILLY FORSTOV slager
WILLY FORST
Velefilm iz burnih dni svetovne
vojne — iz tajnstvene Rusije
BEL AMI
OLGA CEHOVA
Gustav Fröhlich —
Marija Andergast.
Vera Lubenska

naglo odbrzeli na najavljeni kraj — v
Zgornjo Šiško, kjer je v Kamnogiški uli-
ci izbruhnil na podstrešju hiše št. 14 požar.
Ogenj je nastal najbrž zaradi preslabo
izoliranega dimnika in so se vneli strešni
tramovi, plameni pa so zajeli predmete,
shranjene na podstrešju. Hitri in učinkoviti
intervenciji gasilcev je uspelo, ogenj že v
kali zadušiti, in je škoda neznatna.
u— Biljardna tekma Ljubljana—Zagreb
je že včeraj, na prvi dan, pokazala, da
naši biljardisti lepo napredujejo. Doseže-
ni so bili naslednji rezultati: Vesely : Sev-
nik (Lj.) 1:0, Šivic (Lj.) : Dragutinović
1:0, Orehek (Lj.) : Čerkuš 1:0. Našemu
mojstru Eisenbartu se je posrečilo pre-
magati znanega zagrebskega mojstra Dom-
ca z rezultatom 200:170. Ljubljana je to-
rej sredi vodila z rezultatom 3:1. Ko bodo
končane igre na veliki deski, se bo pri-
čela tekma na malih deskah. Tekma se bo
vršila še danes ves dan do 20. zvečer v bi-
ljardnici kavarne Zvezda.

u— Kadar se Ljubljancem vznemirja ali
podrobneje zanima za velike in male pro-
bleme našega mesta, tedaj gotovo ne brez
podlage. Zadržne dal se uporno širijo go-
vorice, ki jih moramo beležiti tudi mi kot
kronisti, da je veletrdka Bata prodala
lansko leto v zunanosti dograjeno palačo
nasproti glavne pošte železnarju Ra-
kusku iz Celja. Občinstvo je, kakor znan-
o, z vidnim zanimanjem in z odkritimi
simpatijami sledilo vse čas dolgotrajni
pripravi in poznejšim delom za to
mogočno stavbo ki je vsekako v posebej
kras oserja ljubljanskega mesta. Šušljajo
se razrovnane vesti, ali je resnica ali ne,
da je prišla ta lepa stavba v druge roke.
Najverjetneje pa bo držalo dejstvo, da je
trdka Bata za enkrat odložila adaptacijo
vseh notranjih del, ki jih je nameravala
izvršiti v doli petih mesecev po otvoritvi
spodnjih prodajalnih prostorov. Saj v
to jo silijo današnje negotove razmere in
pa dejstvo, da so davčine od mesca do
mesca zvišujejo in morda tirajo tako ve-
likega davkoplačevalca v resno razmišljanje.
Tudi lastnik sosednje Bonaceve stave-
be, ki se mora samo po sebi umevno po-
makniti v novo regulacijsko črto, se je že
resno bavil z tozadevnimi načrti novo
zgradnje, toda — tako vsaj govore — tudi
on jih je spričo neznanost novih dajatev
opustil.

Nogavice za krčne žile ter pasove za kilo dobite

v drogeriji »Emona« IV. KANC,
Ljubljana, Nebočičnik.

u— Opekarska cesta v trnovskem okra-
ju nudi po lansko jesen za hitro izvršeni
kanalizaciji, ki je veljala preko milijona
dinarjev, precej razorano in nepopolno li-
ce. Res je, da je leva stran te prometne
ceste zaradi delnega zasipanja nad meter
globokega jarka pridobila kar tri metre
doslej neuporabnega terena, vendar je na
desni strani še vedno globoko zevajoč ja-
rek, v katerem se zbira gnusna mlakuža
z najraznovrstnejšo vsebino. Nujna potre-
ba nastaja, da se spričo nastopajoče po-
mladi do vrha zasuje in tako še ob pra-
vem času odstrani morebitni smrad ter
greznico, ki bodo brezdomno širile v so-
parnih poletnih dnevih neznanost in zdrav-
ju škodljiv zduh po vsej okolici. Na ši-
roko razrasle kosenje po dolgem drevo-
redu so v pozni jeseni sicer nekoliko okle-
stili, sam drevedor kot tak pa zdaj izgle-
da nekak čudsko, ko se odpira na obeh
straneh na novo pridobljeni prostor, ki je
skoraj širši ko prejšnja cesta v vsej ši-
rini, brez vsake simetrije in porazdelitve.
Sele po odstranitvi dolge vrste teh zastar-
elih dreves in po zasadih primernejših
umetnega dobiti eno najmodernejših pro-
metnih zvez sredine mesta z Mestnim lo-
gom in dalje proti Viču.

Smučarji — turisti in sportniki!

Uporabljajte dr. Kmetovo mazilo in olje
za sončenje. Pri vseh poškodbah uporab-
ljajte priznana dr. Kmetovo »Ranoco«
mazilo. Dobi se povsod. Zaloga: Lekarna
dr. ST. KMET, Ljubljana, Tyrševa cesta.

u— Koncert ljubljanskih meščan'skih in
srednjih šol, ki je včeraj popoldne imel od-
ličien uspeh, bo gotovo tudi danes ob 11.
napolnil operno gledališče do zadnjega ko-
tička. Nad 800 sodelujočih mladih pevki in
pevcov ter glasbenikov in mešani zbor s
500 izvajalci pač pomeni veliko red-
kost v našem glasbenem življenju. V pri-
meri z visoko stopnjo glasbenega užitka
in z dobim namenom je vstopnina na da-
našnji koncert od 3 do 16 din res malen-
kostna.

Nestlejevo moko

za otroke dobite zopet v drogeriji Gregorič
kr. dv. dobavitelj, Ljubljana, Prešernova 5.

u— Poslednja popoldanska predstava
»Visoke pesmi«, 8 slik iz življenja naj-
večjega slovenskega pesnika dr. Franceta
Prešerna, bo v šentjakobskem gledališču
danes popoldne ob 15.15; na predstavo
opozorjamo zlasti okoliški občinstvo. Dre-
vi ob 20.15 in na praznik 25. t. m. ob 20.15
pa bo ponovitev izvrstno uspele Bučarjevih
»Na Trški gori«. Pri predstavi sodeluje or-
kester Sokola I. pod vodstvom Danila Bu-
čarja in mešani pevski zbor. Kupite vstop-
nice v predprodaji od danes dalje.

u— Mestno zdravniško dežurno službo
bo opravil od ponedeljka ob 20. do srede
do 8. zjutraj mestni zdravnik dr. Debelak
Guido, Tyrševa cesta 62, telefon 27-29.

u— Poštna hranilnica, podružnica v
Ljubljani, na praznik Marijinega oznanje-
nja 25. t. m. ne bo poslovala.

u— Državna hipotekarna banka kr.
Jugoslavije, glavna podružnica v Ljublja-
ni, na Marijin praznik 25. t. m. ne bo po-
slovala. —

u— 20. občni zbor matičnega društva
Kola jugoslovanskih sester v Ljubljani bo
na cvetno nedeljo 6. aprila ob 10. uri v
mali dvorani Kazine. Članice in prijatelji
društva vlijudo vabljeno!

ZVOCNI KINO SOKOL — ŠISKA
telefon 41-79

Prekрасne balade in ljubavni
slagerji v filmu

Pesem svobode

v gl. vlogi: kralj pesmi Eddy Nelson
in Virginia Bruce.
Predstave: danes ob 3., 5., 7. in 9.;
jutri ob 7. in 9. uri; v torek ob 3.,
5., 7. in 9. uri.

Danes in v torek MATINEJA
»Priatelj moje žene«
Predprodaja vstopnic!

Prihodnji spored:
Roža
Poljski film

u— Podružnica Kola jugoslovenskih se-
ster v Šiški vabi članice na II. redni občni
zbor, ki bo v ponedeljek 24. t. m. v salonu
Keršičeve restavracije, Frankopanska ce-
sta. —

u— Pogled v sodobno Turčijo je naslov
predavanja, ki ga bo imel urednik in publi-
cist g. Božidar Borko v sredo 26. t. m. na
Ljudski univerzi (Kongresni trg, mala dvor-
ana Filharmonije). Začetek ob 20. uri.
Vstopnine ni.

u— Sadržarsko in vrtnarsko društvo v
Mostah vabi na praktično predavanje o
pravilnem obrezovanju sadnega drevja, ki
bo danes ob 10

P. n. občinstvu naznanjam, da sem dne 24. t. m.

OTVORIL

v Ljubljani, Prešernova ul. 9
(poleg glavne pošte)

trgovino s čevlji

Moje geslo bo: dobro blago in solidne cene

JULIJ VODNIK

u— Nesreče. Posesnik Janez Mulc iz Starega trga pri Ložu si je dal opravka v gozdu pri podiranju dreves, pa ga je pri tem debela veja oplazila in mu zlomila levo nogo. Delavcu Maksu Nakstu iz Ljubljane je padel težak hoda na nogo in mu zlomila 30letno delavko Marijo Laznikovo, zaposleni v tovarni »Eka« na Tyrsevi cesti, je stroj pri delu zgrabil za desno roko in ji zlomil prste. V bolnišnico se je zatekel po pomoč tudi 31letni rudar France Bartol iz Kočevja, ki je doma pri padcu z desno udaril po šipi s tako silo, da si je prerezal žile. Včeraj je okrog poltrajšnjih na Celovski cesti osebni avtomobil podrl 64 letnega posestnika Miho Sekneta iz Vogla pri Senčurju. Sekne je prekal cestnice, pa ga je odbil blatnik mimo drevesne avtomobila, da je udaril z vso silo ob kamenita tla in se močno poškodoval na glavi. Nezvestnega ponesrečenca so poklicani reševalci odpeljali v bolnišnico.

u— Smrt zaradi opeklin. V petek proti večeru so pripeljali reševalci v bolnišnico 7letnega železničarjevega sina Petra Zavaršiča iz Most in njegovega 4letnega brata Čonke. Otroka sta se podila doma po kuhinji, pa je eden izmed njih prevrnil s štedilnika lonec vrelega mleka. Vrelo mleko se je zliło otrokom na glavo ter jima prizadelo težke opekline tudi po prsih in rokah. Starejšemu Petru so zdravniki rešili življenje, dočim je Čonček ponoči zaradi prehudih opeklin umrl.

Iz Celja

u— Brezposelnost. Pri celjski borzi dela je bilo 21. t. m. v evidenci 1481 brezposelnih (1201 moških in 280 žensk) nasproti 1476 (1184 moških in 292 žensk) dne 10. t. m. Delo dobi 10 hlapcev, 5 zidarjev, 2 čevljarstva pomočnika, 18 kmetičev deklet, 4 kuharice, 3 služkinje, po 2 vzgojiteljici in sobarici ter po 1 hotelska kuharica, tkalica in postrežnica.

u— Ljudsko vseučilišče. V risalnici meščanske šole bo predaval jutri ob 20. dr. Josip Mal, ravnatelj Narodnega muzeja v Ljubljani, o svetovnem nazoru starih Slovencev. Opozorjamo na to zanimivo predavanje, ki ga ugodnega znanstvenika zgodovinarja.

u— Za cvetjem preko Kavavank v Julijce. Je naslov predavanja, ki ga prireditelj ljudsko vseučilišče v četrtki 27. t. m. ob 20. v risalnici meščanske šole Predavatelj bo g. Slavko Smolej z Jesenic. Predavatelj bo predaval nad 200 krasnih barvnih diapozitivov, ki so izšli v Ljubljani teko navdušenje, da bo moral g. Smolej svoje predavanje tam ponoviti. Zaradi predvidenega velikega navala opozorjamo občinstvo, da pravčasno zagotovi sedeže v predavalnici.

u— Strelska družina v Celju bo imela svoj redni letni občni zbor 4. aprila ob 20. v restavraciji Celjskega doma. (—)

u— Šahovski turnir za prvenstvo Celja. V tretjem kolu, ki je bilo odigrano v petek zvečer, so bili doseženi naslednji rezultati: Lorbec: Grašar 1:0, Fajš: Rupar 1:0, Čušgö: F. Schneider 1:0, Tavčar: Golja 1:0, Modic: Schneider 1:0. Partija Mirnik: inž. Savojec je bila prekinjena. Prihodnje kolo bo v sredo 26. t. m.

u— Odvetniško pisarno je otvoril g. Franjo Kranjc v novi zgradbi Pokojniškega zavoda na Kerkovi cesti v Celju.

u— Srednjošolski sejem. Včerajšnji živinski in kramarski sejem v Celju je obiskalo malo prodajalcev in še manj kupcev. Sejem je bil docela v znamenju sedanjih težkih prihod.

u— Neznane ga je obstrleli. Ko se je 30letni, na Cesti na pokopališču na Spodnji Hudičji pri Celju stanujoči delavec Franc Brodnik vračal v četrtki okrog 19. s Teharja domov, je blizu Teharja ustreliški nanj neznan moški in ga zadel v desno nogo nad koleno. Brodnika so prepeljali v celjsko bolnišnico. Ozadje zločina še ni pojasnjeno.

u— Tat v župnišču. V petek je prišel na Teharje pri Celju 42letni delomrznec Kerel M. iz Ljubljane in tam prodajal prake proti mrljem. Obiskal je tudi župnišče in prodal kuharici nekaj praškov proti mrljem. Izkoristil je priliko, stopil v župniško pisarno in ukradel iz nezaklenjene miznice 2.600 din. Župnik g. Pavel Vesjenjak je kmalu opazil tatvino in javil zadevo celjski policiji. Na podlagi osebnega popisa so Karla M. že dve uri pozneje izsledili v Celju na ga aretirali. Pri njem so našli še ves ukraden idenar. P. zaslišanju so moža izročili okrožnemu sodišču.

Iz Maribora

u— Mestni preiskovalni urad razglasa, da bo razdeljeval živilske nakaznice za april v času od 26. t. m. do vključno 1. aprila opoldne. Živilske nakaznice se bodo izdajale družinskim poglavarjem za nje in svoje, podnajemnike in služničarje proti predložitvi pravilno izpolnjenih in po trgovih žigosanih talonov (glav) marčnih izkaznic. Živilske nakaznice se bodo delile na 7 rajonskih razdeliščih kakor doslej. Stranke, ki so izgubile marčno nakaznico, se naj v lastnem interesu javijo v sredo 26. t. m. ob 9. uri v svojih rajonskih razdeliščih, kjer naj priložijo izgubo nakaznice. Stranke se opozarjajo, da z dnem 24. t. m. neha posilovati reklamacijski oddelki na Rotovškem trgu 1. Nakaznice se bodo delile dne 26. t. m. od 9. do 12. in od 14. do 17. ure vse naslednje dneve pa od 8 do 12 in od 14. do 17. ure. Razpored razdelišč bomo pravočasno objavili.

u— Poljskemu zamenitvev namerava v kratkem izvesti v Mariboru zaščitni urad. Namen pokusa je, da se prebivalstvo pripravi z vsemi sredstvi za primer trajne zamenitve in da disciplinirano izjavi vsa navodila. Zato daje mestno poglavarstvo prebivalstvu naslednja navodila: Zamenitve mora biti popolna. Zato je treba zameniti vse svetlobne odprtine vseh stanovanjskih poslopj, javnih poslopj in lokalov, industrijskih obratov in vsa svetila.

vozil. Vse zunanje luči morajo biti ukinjene. Podrobnejša navodila daje prebivalstvu zaščitni urad mestnega poglavarstva v Mariboru, Rotovski trg 9.

u— Rotovške novice. V petek 28. marca s pričetkom ob 18. uri bo v mestni posvetovalnici II. seja mestnega sveta mestne občine. Dnevni red obsega poročilo predsednika mestne občine, poročila odsekov ter tekoče zadeve Mestnih podjetij.

u— Iz gledališke pisarne. Zadnji gostovanji Podgorške in Nučič v izvrstno sprejeti Begovičevi drami »Brez tretjega«, se vršita danes v nedeljo in jutri v ponedeljek zvečer. Veljata reda B in C.

u— Lutkovno gledališče Sokola Maribor. Matica ponovi danes v nedeljo 28. t. m. lutkovno igranje »Snežulčica«.

u— Vojni dobrovoljci! Letni občni zbor sreske organizacije vojnih dobrovoljcev v Mariboru bo v nedeljo 30. t. m. ob 9. v restavracijskih prostorih »Grajske kletje«. Odbor.

u— Letošnja turistična sezona. Predsnočnim je bila plenarna seja upravnega odbora Turistoprometne zveze v Mariboru, na kateri so razpravljali o pripravi za letošnjo turistično sezono. Kljub največjim težavam, s katerimi se ima Zveza boriti zaradi sedanjih razmer, je bil sestavljen tudi za letošnje leto obsežen delovni program. V teku debate so predvsem predstavili zdravilne in naših planinskih turističnih postojank opozorili na to, da je prvi pogoj za uspešen razvoj turistične sezone, da se turistinim krajem zagotovi zadostna in nemotena oskrba z glavni živili. Zaradi izredne važnosti turizma za gospodarstvo v Sloveniji se je Turistoprometna zveza v Mariboru ponovno zavzela pri »Prevedu« v Ljubljani, da se vprašanje brezhibne in zadostne oskrbe turistih krajem z živili pravočasno, pred začetkom letošnje turistične sezone, ugodno reši.

u— Gori! V Turnišču na Dravskem polju je ogenj upepeli gospodarsko poslopje posestnika A. Hunkarja, ki trpi zaradi požara občutno škodo.

u— Čigava je zlata ura? Pred Grajskim kinom se je našla zlata damska ura, ki jo dobi lastnica na policiji.

u— V tajni razpravi je mariborski mali kazenski senat obsodil 38letnega zidarja Ivana Grebenca iz Maribora na 6 mesecev zapora in sicer po zakonu o zaščiti države, ker je lani dne 14. decembra na Frankopnovi cesti žali naš narodni čut.

u— Nezgode. V Jarenini so se splašali konji 18letnemu hlapcu Ivanu Kobaleti, ki je padel pod voz in oblezel s hudimi poškodbami na vsem telesu. Pri obrezovanju dreveja je padel z drevesa 42letni vinčar Simon Krajnc iz Pesnice, ki si je pri padcu poškodoval po glavi, razen tega je dobil hude notranje poškodbe. V Zrečah se je zvrnil voz na 39letnega hlapca Alojzja Gosaka ter mu poškodoval rame. Z lestve je padla in si zlomila levo 15letna kočerkova hčerka Jera Segulova iz Cirkove. Vsi ponesrečenci se zdravijo v mariborski splošni bolnišnici.

u— Tatovi na poboju. Mehaniku Edvarda Petelina v Kopaljski ulici je neznan tat ukradel dva gumijasta plašča za tovorni avtomobil, vredna 3000 din. Z dvorišča na Meljski cesti sta izginili dve moški obleki, vredni okoli 2500 din, ki sta last gostilničarja F. Jelena. Policiji so bile včeraj priložene tudi 4 tatvine koles, in sicer 3 moških ter 1 ženskega kolesa.

Iz Ptuja

u— K proračunu mestne občine je mestni svet sprejel tole uredbo: 1. Prenosi med partijami niso dopustni. Istotako niso dopustni prenosi med osebnimi in materialnimi izdatki. 2. Iz proračunske rezerve se ne smejo zvišati krediti, določeni za osebne izdatke, pač pa se morejo zvišati iz proračunske rezerve krediti za nove pokojnine. 3. V letu 1941 izpraznjena službena mesta se razen v primeru neopnebnih potreb ne dopolnijo. 4. Vse občinske nabave razen onih do 10.000 din se morajo vršiti z razpisom na mestni oglasni deski in s pisanim pozivom na trditev, ki pridejo v poštev za dobavo. Pri ponudbah ni obročujoča le najnižja ponudba, temveč tudi kakovost blaga in dela; oziroma se je treba zlasti na trdnost in osebo, pri katerih se uporabljajo domače delovne moči in domači proizvodi in pri katerih je položaj delavstva, odnosno osebja socialno pravičen.

Iz Novega mesta

u— Na prošnjo učiteljskega zbora v Šmarjeti v zvezi z objavo naše notice rade volje izjavljamo, da učiteljski zbor ljudske šole v Šmarjeti kakor tudi noben član tega učiteljskega zbora nima zveze z dopisom, ki je bil objavljen v »Jutru« dne 17. t. m. kjer se je obravnavala šmarjska šola in njen stavbni fond. Sprito tega je napad g. Karlovska na šmarjsko učiteljsko neutemeljen.

u— Deset dni nezvesten. V vasi Sela pri Šmarjeti je šel na domačo skedenj 16letni pos. sin Krcel Janez. Na povratku s skedenja pa je dečka doletela nesreča, da je strmoglavil čez stopnice na zemljo, kjer je nezvesten oblezel. Ker se dečkovo stanje na domu ni hotelo popraviti, so ga starši pripeljali v bolnišnico usmiljenih bratov. Ponesrečenec, ki ima težke notranje poškodbe in najbrž prebito lobanjo, leži že celih 10 dni brez zavesti.

u— Tri težke nezgode pri podiranju bukev. Gozdni delavec Dular Alojz iz Podboršta je v gozdu podiral bukeve. Neka bukev se je predčasno sprožila in zadelo devarja na desno ramo in desno nogo. Z zlomljenimi udli so nesrečnega prepeljali v bolnišnico. Nič boljše sreče ni bil 25letni Bukovec Franc iz Toplice. Nesrečnemu je padla pri podiranju dreves na levo nogo bukev, ki je fantu zdrolila nogo. V kartuzijskem samostanu v Pleterjah je bil zaposlen pri spravljivanju bukovih hlodov Zagorci Franc iz Talčove vasi. Ko je približno pri riži hlod, se je v vnožju zadel v stoječe drevo, okrog katerega se je zavrtel in zadel Zagorca v levo nogo, katero mu je silen udarec zdrobil.

u— Konj ga je udaril. Posesnik Povše Franc iz Sela ima v staji zelo živga konjčika. Ko je mož on dan hotel žival vpreči v voz, ga je iskri konj nenadoma udaril in mu razbil spodnjo čeljust.

u— Pretep v gozdu. V banovinskih gozdovih pri Sv. Petru so se sporekli med seboj drvarji in je nek boječev te pograbil za sekuro in z drzajem udaril 27letnega Dolena Jožeta iz Mačkova s tako silo, da mu je dvakrat prelomil levoico.

Iz škofje Loke

u— Protituberkulozna liga v Škofji Loki je imela preteklo nedeljo svoj letni občni zbor, ki je iznova pokazal, da je ta ustanova med nami izredno trdno zasidrana in da prodira smisel za organizirano borbo proti jetiki v čedalje širše pasti naroda. Delo lige je bilo vsestransko uspešno, zlasti pa se je zrcalilo v delovanju protituberkuloznega dispanzerja. Izvrstno je uspelo skrbno organizirani protituberkulozni teden. Svoje posebno priznanje je izrekel občni zbor g. Svetru, ki je bil izvoljen spričo zaslug za Ligo za častnega člana. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika dr. Ivan Hubad, v odbor pa 16 članov.

u— Slovo večnega uradnika. Po omeletnem službovanju na škofjelški postaji se je poslovil od nas g. Ivan Novšak, provodni nadzornik. Novšak se je kot predsednik organizacije jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev mnogo udeleževal na stanovskem področju. Njemu, kakor tudi vsi njegovi rodbini, ki se je uvrščala v Sokola, želimo na novem službenem mestu vse najbolje!

u— Smrt vlega moža. Te dni so položili na staroškem pokopališču k večnemu počitku 73letnega posestnika g. Blaža Rozmana s Suhe pri Škofji Loki. Pokojnik je bil vrli mož. Daleč naokoli je bil znan kot izvoznik in se je pečal s to obitjo se izza svojih mladih let. Lahko zapisiemo, da je v Rozmanovo izumrlo v našem okraju fijkarstvo, ki je napravilo pot avtobusnemu prometu. Pokojnik je bil zmerom narodno misleč mož. Značilnega moža je spremljala na poslednji poti vsa soska. ki je tako izkazala svoje spoštovanje pokojniku. Možu bomo ohranili le spomin. hudo prizadetim svoicem da izkramo svoje sožalje!

u— Prvo jadralno letalo v Škofji Loki. Dodatno k svojemu prvotnemu poročilu o gradnji jadralnega letala v Škofji Loki smo naprosili za objavo, da se jadralno letalo ne gradi pri g. Ivanu Čemažarju, marveč pri g. Ivanu Tavčarju, ki je bil nasproti jadranemu tako ljuboziv, da jim je odstopil svojo veliko delavnico z orodjem vred. G. Tavčar sodeluje z jadralci tudi pri gradnji letala samega.

Iz Kranja

u— Koncert gimnazijske mladine bo v četrtki 27. t. m. ob 16. uri v gimnazijski telovalnici. Po koncertu bo sestanek staršev. Prostovoljni prispevki se hvaležno sprejemajo.

u— Zalostna smrt. Te dni so našli ljudje v jutranjih urah v Straheč dolini nezvestnega možaka, ki je ležal z veliko ranjo na glavi poleg kolesa. Ranjenca so prepeljali k zdravniku dr. Panetu, ki mu je nudil prvo pomoč. Ugotovili so, da je ponesrečenec Franc Umnik, občinski sluga iz Predoselj. Ko ga je zdravnik obvezal, so ga odpravili na njegovo stanovanje, ker ni izgledalo, da bi bila rana nevarna. Drugi dan je Umnik šel odšel na delo, toda zvečer ga je obšla nenadna slabost in nekaj časa nato je podlegel. Kakor je bilo ugotovljeno, je imel Umnik na glavi staro rano in se je v usodni noči, ko je padel s kolesa, udaril na istem mestu.

u— Čehoslovenska beseda bo imela svoj redni občni zbor v nedeljo 30. t. m. ob 8.30 dopoldne v Narodnem domu.

u— Kino Narodni dom prikazuje danes največji glasbeni film sezone »Nesmrtni valček« Johann Strauss na vrhuncu slave.

Iz Trčiča

u— Društvo »Sola in dome na meščanskem šoli v Trčiču priredi v dnevi od 24. do 29. t. m. vzgojni teden za starše. Predavanja bodo v telovalnici meščanske šole vsak večer ob 20., samo v torek 25. t. m. (na praznik Marijinega oznanjenja) bo predavanje ob 16. Vabljeni vsi predvsem starši meščanskošolskih in ljudskošolskih otrok. Vstopnine ne bo. V ponedeljek 24. t. m. bo hkratu občni zbor Društva »Sola in dome«.

Z Jesenic

SOKOLSKO DRUŠTVO NA JESENICAH ponovi danes petič sijajno opereto »Ljubezzen naj živi«

Železniške zveze ugodne. — Predprodaja vstopnic v nedeljo dopoldne v Sok. domu.

Iz Zagorja

u— Smrt izkušnega rudarja. Na Jožefovo smo pokopali upokojenega rudarja Ivana Hauptmana. Pokojnik je bil iz Kostrevice in je že mlaj zapustil rodno vas. Šel je k rudniku v Hrastnik za tremi svojimi brati. Takrat je bilo posebno v navadi, da so rudarji večkrat menjali gospodarja in se kot kopači čimboli izurili. Zato je tudi Ivan odšel za brati v Ljubno na Gorinje štajerskem, potem pa dalje v Nemčijo. Odtod jih je mnogo potem prornala v Ameriko in so tja šli tudi njegovi trije bratje. On pa se je z družino vrnil v domači kraj, a po povratu je prišel k zagorskim rudnikom. Pred sedmimi leti je bil upokojen in je pri svoji družini lepo preživel svoj počitek. Moža dela bomo ohranili v lepem spominu.

Iz Trbovelj

u— Društvo rudniških navješencev je na nedavni letni skupščini poaralo račun o svojem delovanju. Društvo je odločno zahtevalo, da se vneso spramirjevalni predlogi v zalozniški načrt o pokojniškem zavarovanju. Društvo se je zanimalo za zati za izvedbo pravilnika o človekoljubnih ustanovah in pokojniških skladih ter uspelo, da je pravilnik izšel v drugi obliki, ki bo še dalje omogočala delovanje društvenih socialnih ustanov. Zdrudi naraščajoče dragine je odbor polagal posebno važnost na vprašanje zvišanja nameštenskih prejemkov ter je Trboveljski premoški družbi bila predložena obširna vloga TPD je prošni postopoma ugodila, vendar bo treba vsled velike bil naraščajoče dragine opetovano uvesti skrajno za novo povziranje prejemkov. Za Zvezo društev priwatnih nameštencev v Ljubljani je obširno poročal g. Ivan Tavčar. Pomenil je skrajno glede ureditve odnosov med Pokojniškimi zavodi in Bratovskimi sklad-

nicami ter potrebi, da uvedejo obvezne draginske doklade za nameščenec, ki bodo odgovarjale draginskim prilikam. Pri volitvah je bil soglasno izbran dosednji odbor.

u— Poverjenistvo UROIR v Trbovljah se prav pridno giblje. Te dni se je vršil uspel društveni sestanek v tukašnji restavraciji. Predsednik nadinspektor g. inž. Rogl in tajnik g. Paternost sta prisotne obvestila o tekočih društvenih zadevah. Na sestanku je imel zanimivo predavanje o četni administraciji g. Pavčič Marjan, ki mu je sledila debata o raznih vprašanjih s tega vojaškega področja. Na sestanku je bilo sklenjeno, da bo v kratkem letna skupščina poverjenistva. Opozorjamo trboveljske člane, da predtajo novo okrožnico, ki je objavljena v oglasnih omarih. Tisti, ki še nimajo društvenih znakov, naj si jih preskrbijo v tajništvo. Na razpolago je tudi več brošur o četni administraciji. Zaostala članarina naj se poravnava čim prej.

u— Šahovski klub »Trbovlje« bo imel redno letno skupščino 25. t. m. v prostorni rudniški restavraciji.

u— Oktet delavskega pevškega društva »Zvona« iz Zagorja je v nedeljo popoldne koncertiral v Trbovljah. Oktet je pod taktirko pevovodje g. Ritterja Franca zapel 15 narodnih in umetnih pesmi. Pevci rudarji so se po najboljših močeh potrudili, da so prisotnim z dobrim prednašanjem nudili lep glasbeni užitek. Glasovi so dosti ubrani in je med pevci prednjačil zlasti basist. Oktet zagorskih rudarjev se bo gotovo še izpopolnil do večje ugleđenosti. Na sporedu so bili slovenski skladatelji, med njimi Volarič, Sattner, Prelovce, Ipavec, Adamič in Haidrich. Zeleti je, da slične prireditve naletijo med našim občinstvom na več odziva. Kulturno stremljenje naših pevskih društev to zasluži v polni meri. Zagorjanom smo za njihov pevski obisk prav hvaležni.

u— Starokatoliška maša se bo darovala v nedeljo 23. t. m. ob 9. v mali dvorani trboveljskega Sokolskega doma.

Iz Hrastnika

u— Smtna koša. Umrla je 73letna blaga, žena g. Helena Pfeiferjeva, vdova po tovarniškem delavcu. Pokopali so jo na dolskem pokopališču. Naj v miru počiva! Prizadetim naše sožalje!

Iz Krškega

u— Občinski proračun. Te dni smo imeli na vpogled 9-mesečni občinski proračun. Vse je predstavilo da je gerent samovoljno zvišal občinske doklade in takse. Upamo, da bodo na merodajnem mestu uvideli pogreško.

u— Osebnost vesti. Za sreskega podnačelnika v Krško je bil premeščen sreski podnačelnik iz Laškega g. Vojko Skrt. Vriemu naprednjaku želimo v naši sredini mnogo zadovoljnih dni. G. Ogrin, ki je bil na substituciji v Krškem, se je vrnil v Ljubljano k bankski upravi. — Za davčnega pripravnika v Krškem je postavljen g. Ratomir Budiselič, rodom iz Sušaka.

u— Jožefov sejem je bil eden največjih, kar je potrdil tudi rekordni obisk. Goveje živine je bilo prignane preko 500 glav in preko 300 prašičev. Ker pa so prodajalci nastavili precej visoke cene, je bila kupčija temu premarno slaba.

Iz Brežice

u— Registracija motornih vozil za srez Brežice bo 29. t. m. za kraje, ki spadajo v sodni okoliš Brežice in Kostanjevica, v Brežicah od 7. do 9. za kraje, ki spadajo v sodni okoliš Sevnica in Kozje, pa v Sevnici od 14. do 15.30. Vsi lastniki motornih vozil naj predstavijo svoja vozila v čistem stanju ob določenem času na odrejenem mestu zaradi pregleda in prejema ter plombranja evidenčnih tablic.

u— Slabi hodniki. Sresko načelstvo je te dni pozvalo Brežičane, da pred svojimi hišami popravijo hodnike do konca aprila t. l. Potrebno je, da se hodniki temeljito popravijo, ker je res sreča, če človek v temi pride preko razdraganih trotoarjev cel domov. Tisti hišni p. sestavlja, ki ne zmorejo plačati pop. a. l. naj b. pa odstranili še tistih par raztrganih karnenitih plošč in tla zavrnlati ter posli s peskom.

u— Brežička tema. Okrog javne bolnišnice, celo na banovinski cesti, ni niti ene luči. Kdor bi ponotil iskal z. ravnike pomoči v bolnišnici, bi prav lahko zašel. Sicer bril nek luča na poslopju, ki pa se od daleč ali v megli ne opazi. Namestitvev dveh ali treh žarnic na cesti mimo bolnišnice ne bo spravila proračuna K. D. E. iz ravnotežja, zato prosimo, da se tudi ta del mesta primerno razsvetli. Glavna cesta ki drži na kolodvor, je ravnotako brez vsake luči. Tudi tu je potrebno namestiti nekaj žarnic.

Iz Mozirja

u— O elektrifikaciji moziške okolice so razpravljali prejšnjo nedeljo ob navzočnosti zastopnika KDE v društvenem domu. Glede na to, da razpolaga trg z lastno električno energijo, bo prišla za elektrifikacijo v poštev v glavnem le okolica. Občina bo jamčila za investicijsko posojilo v znesku 400.000 din, ki ga bodo najele KDE. Od amortizacijske dobe bo odvnsna cena električnemu toku, vsekakor pa ne bo kv ura za razsvetljavo presegala 6 din. Industrijski tok bo naravno mnogo cenejši, tok za pogon poljedelskih strojev pa bo pavaliran in bo znašal letno 31 din od hektarja obdelane zemlje. Zeleti bi bilo, da bi se elektrifikacija izvedla čim prej, kajti okoliški kmetje že nestrno čakajo nanjo.

u— Občni zbor Tujskoprometnega društva, ki se je vršil prve dni tega meseca ob nekoliko lepši udeležbi kakor druge leta, je nazorno pokazal sadove društvenega delovanja v minulem letu. Število tujecev in nočin je zaradi dogodkov po svetu močno nazadovalo, dasiravno prikazuje statistika porast, ki je pa le navidezen, kajti vsteti so tudi udeleženci sokolske gozdne šole v Lokah. Za prihodnjo trilitno poslovno dobo je bil izbran v glavnem stari zaslužni odbor.

u— Lovski parlament je zasedal minulo nedeljo pri Celinški. Odkar ima vsa bližnja lovišča v zakupu moziška lovška družba, se je zlasti stalež parkljarke divjčine tako razveseljivo dvignil, da je opaziti prijazne srnice skoraj v vsaki goščavi. Nemalo zaslugu imajo pri tem vestni lovski čuvaji, ki divjad skrbno negujejo, lovške tatove pa jim pomagajo preganjati tudi naši vrli orožniki. V veliki meri pa se pokončajo tudi roparice, zakaj v minuli lovski sezoni je bilo uplenjenih 11 lisic in nad 500 jastrebov. Lovska družba bo začela te dni uničevati vrane z zastupljenimi jajci.

u— Tatovi so obiskali v noči od nedelje na ponedeljek hišo krojaškega mojstra

Ferda Marolta in odnesli nad 60 kg svinjske masti. Pomagala jim je pri tem domača služkinja. Orožnikom gre zasluga, da so bili zlikovci tako hitro razkrinkani in vtačnjeni za zapale.

Iz šoštanj

u— Občni zbor planincev. Pred dnevi je imela podružnica SPD 26. redni občni zbor. Podružnica šteje 130, skupaj z mladinskim odsekom pa 161 članov. Blagajniška knjigaz izkazuje za lansko poslovno leto 49.832 din dohodkov in 49.689 din izdatkov. Povečanje blagajniških postavk gre predvsem na račun elektrifikacije koč na Smrekovcu, kateri posveča podružnica največ skrb in pozornosti. Žrtve pa niso bile zastoj: število obiskovalcev se je dvignilo na 1340. Najbolj je bila koč obiskana v juliju (337), pa tudi ostali meseci so zaznamovali lepe številke. Med pomembnimi dogodki v lanskem letu moramo omeniti še svesnost otvoritev smučarske skakalnice, ki jo je pod vodstvom g. Zeleznika zgradil zimsko-sportni odsek SPD. Po vsem delovanju podružnice je občni zbor lahko ugotovil, da stoji na čelu tukajšnje SPD agilni možje.

Objave

Dotičnik, ki je v soboto med 16. in 17. na blagajni glavne pošte v Ljubljani menjal tisočak za drobšč po 20 in 10 Din, se poziva, da se neutegoma zgasi pri poštni blagajni in zadevo takoj uredi, ker bo sicer seditlo kazenska prijava.

Radovljica. Združenje trgovcev v Radovljici opozarja svoje članstvo, da bo redna letna skupščina v torek 25. t. m. ob 8. zjutraj v Novakovi kavarni na Jesenicah. Jugoslovanski toingklub, podružnica Ljubljana, vabi članstvo na redni letni občni zbor kluba, ki bo v ponedeljek 24. t. m. ob 20. v Činkoletovi restavraciji, Poljska cesta 21. (—)

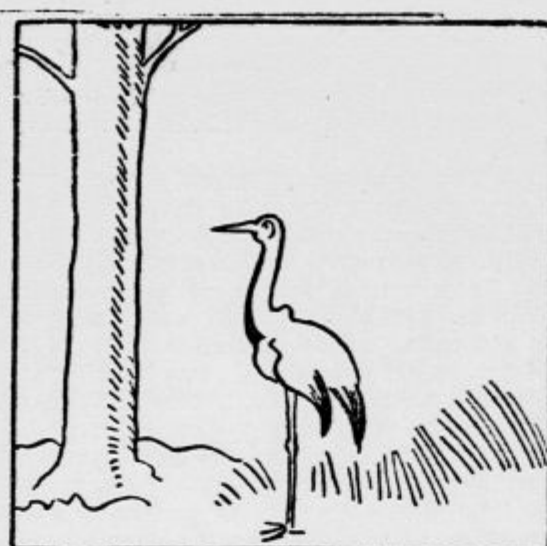
Društvo »Dom slepih« v Ljubljani se najtopleje zahvaljuje navnetelstvu kina Union za dar 1000 din. (—)

G. Tobolewicz Maks, zasebni uradnik, je daroval Rdečemu križu v Ljubljani za človekoljubne namene društva 100 din. Iskrena hvala.

Kinematografi

Bled. Zvočni kino bo predvajal danes popoldne in zvečer dva glavna filma »Tarzan in njegov sin« in »Bogunec iz Alkatraz«. V ponedeljek in na praznik 25. t. m. nastopi spet Mickey Rooney v velfilmu »Grh preteklosti«. (—)

Kino Jesenice. Zvočni kino »Radio« bo predvajal danes ob 15. in 20.

Sokolstvo

Splitska sokolska župa

Splitska sokolska župa je imela na Jožefovo svojo župno skupščino. Pred skupščino sta bila zbor načelnikov in načelnice ter prosvetarjev, ki so se dogovorili o enotnih smernicah za delo v letošnjem letu. Skupščini sami je predsedoval župni starešina dr. Vekoslav Lavš. Udanostni brzojavki so poslali kralju in knezu namestniku, pozdravne brzojavke pa ministru vojske, sokolskemu savezu in bivšemu prvemu saveznemu podstarešini Engelbertu Gangliu.

Iz podanih poročil izhaja da deluje v okviru župe 28 društev in 9 čet, ki imajo skupaj 4200 članov in članice. 1660 naraščajnikov in naraščajnic ter preko 1200 pripadnikov dece. Društva v župi imajo okrog 1400 slavnostnih krojev, 20 članskih in 4 naraščajneke priprave, 9 godb in 6 pevskih zborov. Skoro vsa društva imajo svoje čitalnice in knjižnice. Na župnem področju so v gradnji trije novi sokolski domovi.

Pri volitvah je bil za župnega starešino vnovič izvoljen dr. Vekoslav Lavš za načelnika Zvonimir Barišić, za načelnico pa Blanka Krstulović.

Sokol Radeč-Palana priredi danes meddruštvene sokolske tekme v smučarskem teku na 18 km. Start bo takoj po prihodu vlaka, ki pride v Palanico ob 9. dopoldne. Nastopno mesto in cilj bosta pri

Mlekarski zadrugi v Radečah. Prvi trije najboljši tekmovalci dobe nagrade (lavorjev venec in dve spominski darili). Prijavnina za posameznega tekmovalca je 10 d.n.

Ljubljanski Sokol obvešča članstvo, da more poravnati zaostalo in tekočo članarino v društveni pisarni v Narodnem domu dopoldne od 10. do 12. in popoldne od 16. do 19.

Sokol v Cerklju prosi vsa sokolska društva, da mu poklonijo leposlovne knjige za njegovo knjižnico. Ker župa in društva nimajo mnogo takih knjig, prosimo članstvo, da iz svojih knjižnic prispeva kakšne knjige, ki naj jih izročijo v pisarni ljubljanske sokolske župe ali pa v pisarni ljubljanskega Sokola.

Vaditeljski tečaj v Jagodini. Vaditeljski zbor imenovanega društva se popolnoma zaveda, da potrebuje društvo vaditeljskega naraščaja, čete, ki spadajo v poročje jagodinskega društva pa tudi vsaj po enega vaditelja, ako naj ostanejo pri sokolskem delu. Zato je pripravil z vsa skrbnostjo vaditeljski tečaj, ki je vsako nedeljo in sredo ter ga obiskuje 12 članov in 6 članice iz društva in prav toliko članov iz treh čet, ki pripadajo društvu v okolici Jagodine.

V Bičlovaru je bil s pomočjo saveza dogotovljen tamošnji sokolski dom. V njem so dobila svoje prostore bjelovarsko sokolsko društvo in vsa ostala bjelovarska nacionalna društva. Blanca delovanja bjelovarskega Sokola je bila v letu 1940. prav

Pravilno nameščanje, nošenje in hranjenje plinske maske

Eno glavnih sredstev osebne zaštite pri napadu z bojnimi plini je plinska maska, ki štiti oči ter dihalne in prebavne organe. Plinska maska očisti vdihani zrak bojne plina ali dima in pušča skozi cedilo samo čisti, nezasturpljeni zrak. Popolnoma nas zavaruje pred učinkom bojne plina samo, če zrak ni preveč nasičen s plinom.

Plinskih mask imamo več vrst: večina civilnemu prebivalstvu namenjenih mask sestoji iz naličnice in cedila, važna pa je tudi pločevinasta škatla ali platnena torba, v kateri maska hranimo in prenašamo.

Naličnice so treh velikosti: velike, srednje in male. Pri izbiri oziroma kupovanju maske je treba temu posvetiti posebno pozornost! Naličnica je pravilno nataknjena na lice samo tedaj, če se njen rob tesno prilaga k licu v širini 2 cm. Elastične robove naličnice lahko poljubno podajamo ali skrajšamo in tako naličnico bolje pritrjujemo na lice.

Pravilno nataknanje in snemanje maske ter pravilno nošenje zahteva mnogo vaj! Plinska maska ne koristi, če je napačno nameščena, ali pa oseba, ki si jo natakne, ne more vzdržati pod njo.

Masko nataknejo na obraz takole: vzamemo jo iz škatle oziroma torbe, v kateri je shranjena, ter jo (če ni sestavljena) sestavimo, to je privijemo cedilo na naličnico. Nato pregledamo in preizkusimo oba ventila, vdihalnega in izdihalnega. Posebno pozornost moramo posvetiti izdihalnemu ventilu, ki je v kovinskem delu naličnice. Izdihalni ventil je v redu če je gumijeva krpicica, ki ima obliko metuljčka, dobro pritrjena na izdihalni cev.

Če ima maska oba ali tri trak, ga nataknejo čez glavo na vrat, nato pa raztegemo s palcem obeh rok čelne ter temenske trakove naličnice nagnemo glavo nazaj in vrtakemo brado čim globlje v spodnji del naličnice. Temenske trakove potegnemo nato čez glavo.

Prepričati se je treba, če se rob nalič-

nice dobro prileže na obraz in pritegniti vse trakove! Če je maska pravilno nataknjena, morajo biti vsi trakovi napeti, v nobenem primeru pa ne smejo biti zviti in zlasti ne sme biti podvihan rob naličnice, ker sicer maska pušča zasturpljeni zrak. Da je naličnica dobro pritrjena, se preizkušimo s tem, da odvijemo cedilo in za pomoč dlanjo cev, ki je na njo bilo pritrjeno cedilo. Če potem dihamo, ne sme zrak nikjer vhaleti izpod naličnice, ki se mora tesneje priviti k licu, platnene ali gumijaste stene naličnice pa se nagibančijo.

Če imamo masko nataknjeno na lice, moramo dihati počasi in globoko! Masko snamemo z obraza tako, da primemo osovno (tam, kjer je cedilo pritrjeno na naličnico) in jo navzgor potegnemo z glave. Če ima maska vratni trak, ga moramo seveda preje odpeti.

Na poti skozi cedilo teče vdihalni zrak skozi dve ali tri plasti raznih snovi, ki zrak čistijo, in zato nastaja pri dihanju upor, ki se mu je treba privaditi. Pogosto vaje globljeke in počasne dihanja odpravijo to neugodnost. Neugodje povzroča tudi naličnica, ker se pod masko prične obraz petiti, včasih pa je neprijeten tudi pritisk trakov na glavo. Tudi te neugodnosti odpravijo ali vsaj oblažijo pogosto vežbanje.

Maske hranimo v že omenjenih kovinskih škatlah ali platnenih torbách, ki jih spravimo v zabojce ali omare v takih shrambah ali skladiščih, kjer je temperatura vse leto čim bolj enakomerna. Prostor mora biti suh, ker vlaga škoduje bistvenim sestavnim delom maske. Če je bila maska uporabljena, je treba po uporabi naličnico znotraj dobro obrisati z vato ali robcem, cedilo pa na zgornjem (ožjem) delu zapreti s posebnim kovinskim pokrovom, na spodnjem (širšem) pa s pokrovom iz lepenske ali papirja. Masko moramo varovati pred udarci, tresenjem itd.

Tako shranjena maska je uporabna tudi daljšo dobo.

Oceanografski institut v Splitu dovršuje svečana otvoritev bo letos v juniju

Split, 23. marca. Kdor je zadnja leta potoval v Split ali v Kaštele je na severnem rtu Marjana ugledal osamljeno lepo palačo, zgrajeno v zanimivem slogu, to je veliko novo poslopje Oceanografskega zavoda, ki so ga gradili precej let v različnih etapah. Je pač venomer primanjlovalo kreditov. Letos v juniju pa bo nova palača docela urejena in bo v njej našla svoje dokončno zavetje naša najvažnejša pomorsko znanstvena ustanova.

Za enkrat je Oceanografski institut nameščen v manjšem posloppju, kjer deluje 12 znanstvenikov pod vodstvom ravnatelja dr. Antona Erečgovića. Zavod združuje zvezo s številnimi državami. Kakor rečeno, je prekinjevanje zidave precej oviralo razvoj te ustanove, toda od leta 1933. do danes je bilo zgrajenih že nekaj postranskih zgradb, med njimi tudi dom, v katerem bodo našli stanovanje in hrano tuji znanstveniki in študentje. V prizemlju so že uredili velik akvarij in čakajo samo še na 3 cm debele šipe iz Nemčije. Poleg velikega števila manjših bazenov bo 5 ali 6 večjih in še centralni bazen, v katerem se bodo ribe lahko gibale neprestano v isti smeri. Bazeni bodo polnjeni z morskimi vodo.

V prvem nadstropju bo velika biblioteka in prostori za tečaje, kjer se bo lahko naenkrat večalo po 35 študentov. V drugem nadstropju bosta oddelka za raziskovanje živalstva in Jadrana in za raziskovanje vode. Vsak učni prostor bo imel elektriko, tekočo in morskovo vodo, plin in stisnjeni zrak. Morsko vodo bodo črpali iz globine 7 do 8 m v poseben rezervoar, zgra-

jen 25 m visoko nad institutom, da bo morská voda po prirodnem padcu prihajala v akvarij in v ostale prostore.

Za Oceanografski institut v Splitu so doslej porabili blizu 10 milijonov. Za ta denar je dobila Jugoslavija znanstveno ustanovo, ki bo Jadran dostojno predstavljala v očeh kulturnega sveta. Italija ima že 6 takih zavodov, Francija 8, na našem Jadranu je ta šele prvi. Na drugi jadranski obali je podoben zavod v Rovinju. Splitski zavod ima to prednost, da stoji v osrednjem predelu Jadrana, kjer je bogastvo morske živane in cvetane obilnejše kakor na severnem Jadranu. Vsekakor je splitski zavod najprikladnejši za pomorska raziskovanja znanstvenikov iz vse srednje Evrope pa tudi za raziskovalce s severa, ki želijo raziskovati življenje morja na jugu. Tako bo Oceanografski institut v Splitu vsakomur pripomogel k povečanju slovesa in spoznavanju prezanimivega življenja na Jadranu. Otvoritev v juniju bo opravljena s primerno svečanostjo ob navzočnosti znanstvenikov iz vse Jugoslavije.

Na lovu

Na klopi v parku sedita Pepe in gospodična Neža. Gospodična Neža se prav pošteno dolgočas.

»Gospodična Neža, šepne Pepe. »Zdajle sem na lovu za srečo...«

»No, strasten lovec ravno niste,« odvrne gospodična Neža.

Gledališče v Mariboru mora ostati državno

Beograd, 20. marca.

O usodi mariborskega gledališča razpravlja beograjska »Politika« v nekem dopisu iz Sarajeva, kjer pravi: »Ze nekaj časa krožijo v sarajevskih kulturnih krogih vesti, da bo po načrtu nove uredbe o gledališčih, ki ga pravkar preračevalo v Beogradu, prenešeno vzdrževanje gledališč v Sarajevu, Skoplju in Mariboru na banovinske proračune. Sarajevčani so se prestrašili, saj kulturno središče Bosne in Hercegovine ne sme biti brez državnega gledališča, ki ima za seboj plodno 20-letno kulturno delavnost. Zato bodo sarajevski krogi poslali v Beograd posebno predstavko s čvrstimi dokazi, da mora sarajevsko gledališče še nadalje ostati v državni upravi pod neposrednim nadzorstvom ministrstva prosvete in s podporo iz državnega proračuna, ker bo samo tako mogoče mogoče nadaljevati plodonosno kulturno delavnost sarajevskega gledališča.

Izven dvoma je, da pritiče tudi mariborskemu in skopljanskemu gledališču enako važen kulturni pomen kakor sarajevskemu. Zato bodo prav gotovo tudi mariborski in skopljanski kulturni krogi odločno nastopili zoper načrt nove uredbe in storili vse, da bodo gledališča v Mariboru, Sarajevu in Skoplju lahko nadalje vršila svoje veliko kulturno poslanstvo, izpričano po dolgi vrsti častnih uspehov.

Ptujski mestni proračun

Proračunska seja mestnega sveta je bila v ponedeljek. Najprej je župan J. Remec poročal, da je akcija za zimsko pomoč prav dobro uspela in se je zbralo okrog 21.000 din denarja ter za 1.500 din blaga. Omenil je, da se v zadnjem času pripravljajo novi vozni red na progi Pragersko — Ptuj — Ormož. S predvideno spremembo prihodov vlakov v jutranjih urah bi bili hudo prizadeti dijak, ki se vozijo v šolo. V to svrhu je ravnatelj G. Alič zaprosil mestno občino, da posreduje pri železniški direkciji, da se ta sprememba ne izvrši po predvidenem načrtu. Poročilo o proračunu je podal g. Fras. Proračun za dobo devet mesecev znaša 3.024.800 d.n. dohodkov in isto toliko izdatkov. K temu proračunu se prilagaja še proračuni mestnega ubožnega sklada, ki znaša 292.000 d.n. za protituberkulozno obrambo 32.000 d.n. za odsek obvezne telesne vzgoje 14.000 d.n. za regulacijski sklad 15.000 d.n. za mestni turistični odbor 29.000 d.n. ter za vstari-narski sklad 23.000 d.n. Proračun je z ozirom na lanskega zvišan za 597.000 din in je bil soglasno sprejet. Izdatki se bodo krili s 55% občinskimi dokladi, pristojbinami, trošarinami, takсами in drugimi davčninami. Protituberkulozni sklad odsop. mesta občina primarno stavbišče na Kaisersbergerjevem posestvu za zidavo protituberkuloznega dispanzerja. Odstop se izvrši tedaj, ko se prične zidati. Od brlo se podpora. Vodni zadrugi v Rogoznici za regulacijo Rogoznice v znesku 3.000 d.n. Dramskemu društvu 2.000 din in Klubu slov. akademikov 3.000 d.n. za črpanje in razstave likovnih umetnikov. Mestni svet odobri, da občina kupi hišo Jožefa Ramšaka na Ljutomerški cesti, istotsko tudi, da se popravi stoln protišijske cerkve. Popravila so proračunana na 6.000 din. Občina tudi za tekoče leto sprejme garancijo za morebitni primanjkljaj poslovalnice tujsko-prometne zveze v Ptujdu do neomejene višine. V domovinsko zvezo je bil sprejet Karel Koren. Berti pl. Kubinsky na je bil zagotovljen sorjcem v domovinsko zvezo, če dobi jugoslovansko državljanstvo. Sledila je tajna seja. Razpravljal se je o p dno ah ubožcev. O kreditu za preskrbo prebivalstva s kurivom, o personalnih zadevah in drugo.

Ljubljanski trg

Lepo vreme in dobro založen trg privablja vedno več kupcev. Tako postaja naš živilski trg od tedna do tedna živahnjejši. Mrz, burja in suha zemlja zadržujejo rast sveže zelenjave, zato je sveža zelenjava še vedno zelo draga. Merica špinaca, metovila in zelenega radiča stane še vedno 2 din, in trdijo prodajalke da je bila zelenjava, pred mesecem ko je skopnel sneg, bolj sveža in sočna. Zimskega radiča je mnogo na prodaj po 1.50 din merica. Vedno več je tudi regrata po isti ceni. Iz jamnic so pobrali zadnje lanske povrtino, ki jo je treba čim prej porabiti. Dobe se še zdrava repa, koleraba in korenje. Svežega zelja skoraj ni več, pač pa je še dovolj ohrovtá za katerega zahtevajo vsak dan višje cene, za lepšo glavico celo 7 din. Krompir se prodaja na drobno po 2.50 din, medtem, ko se dobi na debelo po 2.15 din. Se več so pripeljali kmetje zgodnjega semenskega krompirja po 2.50 din. Vsega skupaj je bilo na prodaj okrog 20 vcz krompirja.

Ljubljana konzumira vedno več uvožene zelenjave, in to na škodo domače, saj so cene uvoženi zelenjavi nižje in nakup je bolj ekonomičen. Zato se kar ne moremo načuditi našim domačim zelenjadarcem, ki vse to vidijo in še bolj občutijo, pa se ne zanimajo bolj za vzrok temu nezdravemu pojavu. Trmasto se oklepajo svojih meric in litrov, ne računajo pa pri tem na slabo kupčijo, veliko zamudo časa in druge nepravilike, ki smu jih že tolikokrat poudarjali. Tudi tržni odbor na bi korakal z duhom časa se očesel svoje konzervativnosti in skušal ustreči željam mestnega

Sto bombnikov na mesec

Ford Motor Company gradi v mestu Ypsilanti novo tvornico za izdelovanje letalskih motorjev. Do konca leta bo tvornica gotova, potem bo začela obratovati in bo izdelala na mesec sto bombnih letal, seveda samo v bistvenih delih, t. j. trup, krila in stroje. Te dele bo potem prevzela od Forda družba Consolidated Aircraft, ter jih bo montirala s pomočjo tehnikov družbe Douglas Aircraft. Če se bo Ford pomenje odločil za izdelovanje popolnih bombnikov, bodo nje ove tri ravnice v Ypsilanti poudarjale na dva kilometra stavbne dolžine.

Povratek rumunskih mornarjev

Z rumunsko ladjo »Dacia« se je vrnila v domovino iz Carigrada skupina 34 rumunskih mornarjev, ki so še nedavno opravljali delo na rumunskih petrolejskih ladjah »Oltenia« in »Steara Romana«. Anglieži so več mesecev zadrževali obe ladji. Rumunski mornarji pripovedujejo, da so jih najprej poslali v Bombay, kjer so obe ladji uporabljali za prevažanje angleškega petroleja, naposled pa so rumunsko posadko odslavili ter jo poslali domov preko Sueza in Carigrada. Po pripovedovanju Rumunov zapira pot skozi Sueški prekop neka ladja, katero so potopili sovražni bombniki.

Angleški predstavniki v Washingtonu

»Chicago Tribune« javlja, da ima Velika Britanija v Washingtonu trenutno 1500 diplomatskih in vojaških zastopnikov. Število visokih diplomatov Anglije se je od začetka vojne do danes zvišalo od 17 na 35.

Zato je toliko bolj potrebno, da z razumevanjem za težave najširših slojev, s složnim zadržanjem manifestiramo

in sami zavezimo neprestano dviganje cen. Kjer ni skupnosti se še nikoli ni nič doseglo, zato bi se bile posebno gospodinjice že davno lahko naučile od producentov, kaj se da doseči z organizacijo.

Podražitev mesa je imela za posledico tudi podražitev perutnine. Zaklana perutnina se prodaja od 34 — 40 din kg, živa pa od 24 do 30 din kg. Na kmečkem perutninskem trgu prodajajo kokoši in peteline po 35 do 60 din, posebno težke tudi dražje. Jaje je na izbero v velikih množinah, toda cena se je prej dvignila, kakor znižala. Dobi se jih 8, 9, ali 10 drobnih za 10 din.

Prodajalkam semen letos primanjkuje blaga. Od lanske pomladi so se podražila semena za 100%, nekatera še bolj. Zaradi mraza in presuše zemlje se trgovina s semeni ni mogla še v polni meri razviti.

Pomladnega cvetja je na Cankarjevem nabrežju vedno več. Včasih je vsaj ob sobotah skoro vsaka gospodinja prinesla domov šopek cvetja ali zelenja, sedaj pa, ko je boj za gošo življenje vedno težji, se je tudi cvetje umaknilo in ga mora nadomestiti solata.

MAJHNA IZPREMEMBA

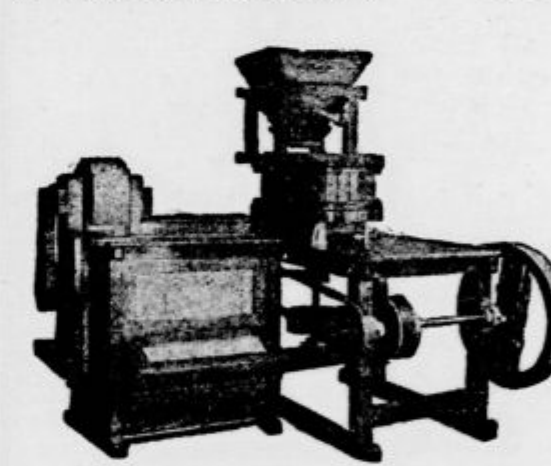
»Ali se je v tvojem življenju dosti izpremenilo, kar si se omožila?«

»Ne. Dokler sem bila zaročena, sem sedela do polnoči in čakala, da odide Janez domov, zdaj pa opolnoči vstajam in čakam, da pride Janez iz gostilne domov.«

POSESTNIKI!

POZOR!

MLINARJI!

Mline, s katerimi meljete doma vsako žito v poljubno moko, izdelujemo že od 8.000.— din naprej. V izdelavo sprejmemo vsakovrstne mlinске naprave. Vsa dela so strokovno izvedena. Toplo se priporoča domača trdka

Jelenc & Tomažin

Ljubljana — Celovška cesta št. 49.

Za večje naprave zahtevajte proračune. Pohitite z naročili, dokler je še potreben material na zalogi!

Dotrpel je naš nadvse ljubljani soprog, brat, stric, svak, gospod

JOŽE MAURIN

narednik vodnik v pok. in koroški borec

Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek, dne 24. marca ob pol 3. uri popoldne, iz Žal. kapele sv. Petra, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 22. marca 1941.

Zalujoča soproga CECILJA MAURIN in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Vsem, ki so nam v dnevih naše najtežje boleti stali ob strani in ob smrti naše plemenite mame, gospe

Marije Flerè roj. Plahutnik

vdove vrtnarja

sočustvovali z nami, predvsem gosp. dr. Polcu za njegovo nad vse skrbno nego v času bolezni, vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti in ji darovali prekrasno cvetje, ki ga je tolikanj ljubila, izrekajo prisrčno zahvalo, globoko žalujoči

Kamnik, 21. marca 1941.

Flerè-tovi

Kdo je najboljši gratolog?

Uzani ste že, da je najboljši gratolog F. T. Karmah, priznan po celnem svetu in nepremagljiv v tej znanosti. Po Vali pisavi lahko spozna vse, kar se tiče Vaše osebe — karakter, sposobnosti, služba, ločitev, poslovni uspehi, ljubezen, zakonsko življenje, prijatelji, sovražniki, potovanja, bolezn, nevarnosti, ki Vam pretilo in katerih se morate ogniti, prilike, ki jih morate izkoristiti, kakor tudi vse vrste razlag in nasvetov, ki Vam bodo koristili vse Vaše bodoče življenje.

Vse to dobite popolnoma brezplačno, ako kupite najnovejšo knjigo »Vala lična draža« (osebni vpis). S pomočjo te knjige si boste zagotovili Vašo ljubezen, Vaše zdravje in večno privilegij. Knjigo dobite diskrétno zapakirano za ceno 40.—. Pošljite še danes rojstne podatke in vsa važnejša vprašanja ki Vas zanimajo za bodoče življenje, na moj natančen naslov: F. T. Karmah, Zalec. Denar se pošlje v naprej na ček, račun 17433.

INSERIRAJ V „JUTRO“!

Dvigni pismo

»Postojanke 17. t. m. Sv. Jakob.«

6282-24

6282-24

Mlada vdova

želi iskrenega prijatelja, starost 30—35 let, izenitja, vsiliga očica, doktorja, veletroga. Resne ponudbe poslati na ogl. odd. Jutra pod »Lepa pomladi«.

6245-24

Želim dopisovati

z inteligentnim gospodom. Dopise na ogl. odd. Jutra pod »Mirno«.

6330-24

Mlada

simpatična kolearka, želi partnerja. Dopise na ogl. odd. Jutra pod »Nedeljski izlet«.

6368-24

Trije mladi

inteligentni želi znati izletiti v sveto skupnih izletov. Ponudbe s sliko na področju Jutra pod »Kranju pod šifro«.

6474-24

Trgovci

na deželi želi prijatelico brez otrok, lahko tudi vdovo, staro od 40 let naprej, čedne znanosti in lepe preteklosti. Tainost stroga. Ceni, dopise na področju Jutra pod »Zelena pomladi«.

6586-24

Ločenec

35 let star, želi spoznati družico z nekaj gotovine v svojo otvoritve dobre obrti. Ceni, dopise na področju Jutra pod »Harmonija«.

6579-24

Želim znanja

z dobrošernim gospodom! Vzrušila sem se, vrnite mi jo! Ponudbe pošljite na ogl. odd. Jutra pod »Lepa je mlada gost«.

6315-21

Gospod z avtom

star 30 let, situran, želi znanja z resno, simpatično gospodino 20 do 25 let, radi prijateljstva. Dopise na ogl. odd. Jutra pod »Avtomobil«.

6602-24

Mlajšo gospodino

simpatično in inteligentno, bi rad spoznal gospod srednjih let, v dobrem položaju. Prednost imajo športnice in prijateljice narave. Ponudbe pod »Mlajša« na ogl. odd. Jutra.

6608-24

Simpatičen gospod

želi poznanstva s simpatično gospodino konservatorsko. Dopise na ogl. odd. Jutra pod »Pomlad 166«.

6454-24

Vdova

18 let stara, želi spoznati gospoda, nad 50 let, v sveto prijateljstva. Ponudbe s sliko na področju Jutra pod »Vdova« na ogl. odd. Jutra.

6554-24

Čedna dama

ki želi poznanstva s akademsko naobrazanim mladim gospodom, naj piše na ogl. odd. Jutra pod »Čedna dama«.

6995-24

Otomane

v veliki izbiri kupite ugodno pri R. RADOVAN tapetnik

Mestni trg 18.

Strojno podjetje

Ing. Borštner

št. 18

IZDELUJE

VODNE

TURBINE

žage - mlinske - trans-

misije - dvigala itd.

Novi naslovi

Franciškanska ul. 8.

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

Od Vas

je pisano da imate obleko vedno kot novo

zato jo pustite redno temenico čistiti ali darovati v tovarni

JOS. REICH

Ljubljana

Poljanski oasip 4-6

Prilazna svetilnica

KLISEJE

ENO ENO ENO

VEČBARVNE

JUGOGRAFIKA

SV. PETRA NASIP 23

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

6995-24

Razpis licitacije

Osrednji urad za zavarovanje delavcev bo imel v prostorih okrogne urada za zavarovanje delavcev na Sušaku na dan 17. aprila ob 11. uri prvo javno ofertalno licitacijo za oddajo stavbnih del za novo stavbo uradnega in ambulantnega poslojja okrogne urada za zavarovanje delavcev na Sušaku.

V razpisanih stavbnih delih so poleg ostalega všteta tudi dela iz umetnega kamena ter klesarska, tesarska, krovska in kleparska dela, ki se lahko ponudijo tudi posamezno.

Obenem s ponudbo je treba položiti kavicjo po odredbi pogojev za licitacijo.

Brzjavne ali zakasnele in ne po predpisih sestavljene ponudbe ne pridejo v poštev.

Obrazce za sestavljanje ponudb dobite lahko vsak dan pri tehničnem oddelku osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu ali pri okrognem uradu za zavarovanje delavcev na Sušaku ob delovnih urah proti vplačilu din 250. Obrazci za sestavljanje ponudb poudarjajo obrtnih del t. j. brez stanih računov in načrtov se dobe proti vplačilu din 50.—.

V Zagrebu, 20. marca 1941.

Štev.: 12.792-1941.

OSREDNJI URAD

ZA ZAVAROVANJE DELAVCEV

**ZAHTEVAJTE ŽIMO SAMO Z ZAŠČITNO PLOMBO
STERILIZIRANO**

ZADRUŽNA TOVARNA ŽIME D.D.

STRAZIŠČE

**NAŠA ŽIMA JE
HIGIJENSKO OČIŠČENA IN
STERILIZIRANA NA PARI 115°C, NE DIŠI,
JE BREZ MAŠČOBE IN FERMENTOV, PO CENI.**

NENADKRILJIVO
naglo delo, trpežnost in točnost vam
nudi avtomatska tehnika

GROM

Garancija 10 let.
Ugodni plačilni pogoji. — Zahtevajte
ponudbe!

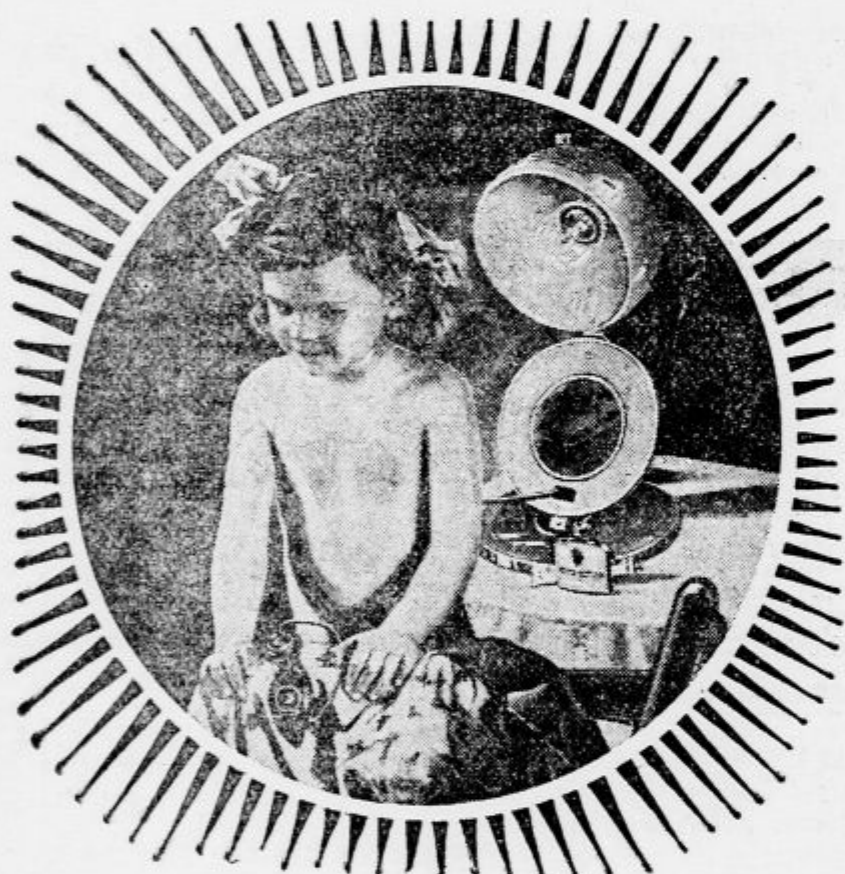
**TVORNICA TEHTNIC
J. ŠEBEŠČEN,**
SUBOTICA

Od Morave do Save
od Dunava do Drave
proti kašlju vzemi

Karamele Rave

Zavoječek din 5.— v lekarnah.

**TO JE NOVO
POCENI**

„MALO VIŠINSKO SONCE“

To remek delo tehnike se dobiva po taki ceni, da ni ga more nabaviti vsaka rodbina. Kakor večji modeli, se odlikuje tudi »malo višinsko sonce« — original Hanau — tipa S 100, z velikim bogastvom ultravioletnih žarkov, ki so združeni z milo toploto. Ti žarki z učinkovanjem sonca imajo v svoji zdravilni moči isto vrednost kot oni prirodnega sonca na visokih planinah. Z »malim višinskim soncem« se morate sicer dalje časa obsevat kot z večjimi svetilkami, a istotako je tudi obsevanja površina manjša. Kljub temu je začetek dovoljno obsevanje od 4—6 minut. Redna obsevanja dajejo koži rjavo barvo, varujejo vas obolenj in ohranjujejo vaše zdravje.

**Zahtevajte
ponudbe in plačilne
pogoje!**

Predvajanje kakor tudi najnovejše
prospekte zahtevajte od:

Jugoslovensko Siemens a. d., Beograd, Brankova ul. 30.
AEG Union, Jugoslovensko d. d., Zagreb, Karadžićeva ul. 1; Ljubljana, Ljvarška ulica 6.

Siemens a. d., Beograd, Kralja Aleksandra 8;
Zagreb, Bogovičeva ul. 1; Ljubljana, Tyrševa la.

„Malo Višinsko Sonce“ - Original Hanau.

Cena kompletnih aparatov od din 1.800.— naprej

Prosim pošljite mi novi prospekt za »malo višinsko sonce« S 100

Ime: _____

Kraj: _____

Ulica: _____

6

684 A

„LOGOS“ — Beograd
Pošt. pret. 386. Tel. 25-459

STARA SLAVONSKA SLIVOVKA
IZ LETA 1931

Naraven odgojen destilat slavonskih slivovskih gospodarstev v steklenicah po 1 in 1/2 litra.

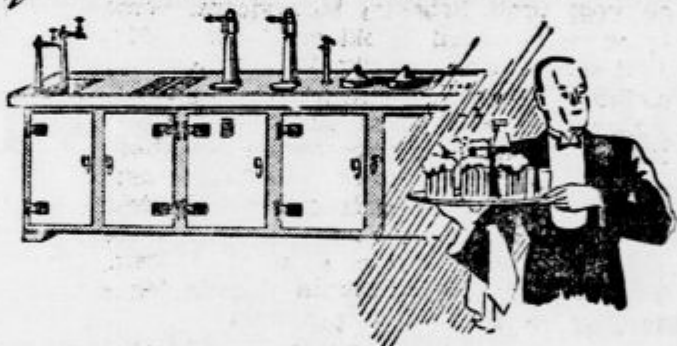
ANDOR RUDANOVIĆ
Dobi se v vseh boljših delih, katesnih trgovinah in pivnicah, Slavonija.

NAROCILA IZVRUJE:

Poskusite kakovostne klinke

GOLDNERJEVI
gostilničarski aparati

BRAČA GOLDNER • Beograd - Rakovica
UTEMELJENO 1906 • ZAHTEVAJTE PROSPEKTE!

56-334

Vsakovrstne strojne in električne
naprave projektira in dobavlja

JUGOŠKODA
A. D.

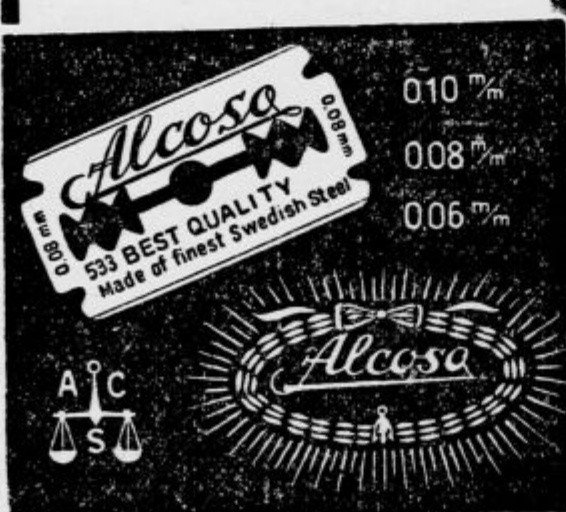
ZAGREB, Boškovičeva 32-1

Telefon 67-51

**ZAHTEVAJTE PROSPEKTE
IN BREZOBVEZEN OBISK
INŽENIRJA!**

V STALNI ZALOG!

**Boljše brije in dalje
traja ...**

Zahtevajte prospekt britvice

ALCOSA

ČUDO
moderne tehnike

Najboljša dolgotrajna žepna svetilka z lastnim električnim pogonom! — Daje zanesljivo in jako svetlo luč brez vsakršnih baterij Dinamo žepna svetilka »MANULUX« — brez baterije Samoprodaja: »Logos«, Beograd, predal 386, telef. 25-459. Išćemo povod preprodajalce ali zastopnike.

Korespondentko-
stenotipistko

za srbo-hrvatski in nemški jezik IŠĆE veliko industrijsko podjetje v bližini Beograda. Lastnoročno pisane ponudbe s sliko in življenjepisom poslati na administracijo »SEDMA SILA« — Beograd — pod šifro »Korespondentinja«.

Vrtnice

nizke in visokodebelne,
nudim v najrazličnejših
vrstah. — Cene solidne!

FRANC JENKO
sedlar in trg. usnja,
MEDVODE.

Palača

**2,400.000.—
v BEOGRADU**

z 16 stanovanji po 1, 2, 3 sobe. — Moderno zgrajena. — Letna renta 204.000.—. Hitra prodaja radi odpojanja. Prenos takoj. — Nadaljna pojasnila:

ZIVOJIN ILIĆ, BEOGRAD,
Aleksandrova 201/b.

NAJPODPOLNEJŠE HARMONIKE SVETA

HOHNER

GENERALNO ZASTOPSTVO

SCHNEIDER

ZAGREB, NIKOLIĆEVA 10

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNI CENIK

PREMOG
DRVA — nudi
I. Pogačnik!
BOHORICEVA 6
Telefon 20-59
Postrojba brezplata

osmia
nalivno pero

SEZNAM

izžrebanih števil loterije društva »KMETOVALEC«
v Gotovljah:

73	115	181	184	446	967	988	1147	1246
1318	1377	1522	1541	1823	2237	2329	2345	
2532	2837	3099	3229	3241	3245	3692	3805	
3854	4051	4520	4533	4669	4855	4860	5192	
5354	5427	5430	5561	5565	5933	6547	7050	
7084	7136	7192	7281	7433	7574	7736	7850	
8062	8256	8470	8482	8755	8777	8859	9061	
9105	9116	9120	9128	9675	9740	9933	10096	
10147	10217	10415	10510	10523	10657	10724	10964	
11018	11026	11417	11503	11579	11647	11823	11978	
12174	12209	12349	12827	12829	12867	13019	13102	
13252	13306	13593	13871	13930	14018	14055	14190	
14295	14358	14436	14448	14571	14610	14705	14750	
14874	14895	15043	15107	15112	15247	15422	15586	
15635	15686	15829	16078	16172	16462	16860	16890	
17741	17846	18063	18380	18412	18890	19066	19158	
19265	19327	19854	20002	20072	20222	20261	20294	
20340	20358	20366	20369	20419	20508	20648	20707	
20721	20915	21018	21024	21380	21450	21626	21663	
21785	22008	22037	22287	22502	22692	22723	22729	
22752	22864	23016	23018	23077	23222	23241	23295	
24212	24227	24425	24587	24668	24957	25558	25880	
25977	26134	26314	26456	26465	26583	26659	26727	
26760	26851	27093	27968	28405	28954	28984	29066	
29071	29076	29151	29833	29892	29926	29954		

Dobitki, ki se ne dvignejo v teku treh tednov, zapadejo društvu.

Kokus tekači za nodnike in stopnišča
v vseh barvah v zalogi
pri **Sever Rudolf,**
Ljubljana, Marjin trg 2.

TRGOVSKI POMOČNIK

od 24 do 30 let, specerijske stroke — z veseljem do potovanja — SE IŠĆE kot potnik za znamko blago (Markenartikel). Ponudbe naj pošljejo le taki interesi, kateri popolnoma obvladajo slovenski, hrvaški in nemški jezik v govoru in pisavi. — Ponudbe, pisane v navedenih jezikih s sliko in natančnim popisom osebo, danega življenja podružnični »Jutra«, Maribor pod »J.M.G. 1941«.

PROSTOVOLJNA DRAŽBA

Dne 30. in event. tudi 31. marca se bo razprodajalo

posestvo vl. št. 5 k. o. Zgornja Senica
po parcelah oziroma tudi skupno

Začetek dražbe dne 30. marca ob pol 9. uri v Zg. Senici pri hiši št. 5. — Dražbeni pogoji so na vpogled pri podpisnem sodišču, soba št. 37.

Okrajno sodišče v Ljubljani, odd. VIII.,
dne 17. marca 1941.

JAVNA BORZA DELA V LJUBLJANI potrebuje
nujno večje število:

**kovinostrugarjev, rezkarjev (frezerjev),
preciznih mehanikov, radiomehani-
kov, orodnih ključavničarjev, strojnih
ključavničarjev, galvanizerjev, ličarjev
v ognju.**

Interesenti naj se javijo po možnosti osebno ali pisмено. S seboj naj prinesejo poslovno knjigo in dokumente iz katerih je razvidna strokovna kvalifikacija.

Vsak mora predložiti navrstveno izpričevalo, ki ne sme biti starejše kakor 6 mesev in kratek opis dosedanjega zaposlenja v stroki.

Reflektanti, ki bodo sprejeti bodo oproščeni orožnih vaj.

Iščemo za takoj

za moško konfekcijo

konfekcionarja-manipulanta

in enega

prikrojevalca (Zuschneider),

ki je zmožen napraviti kolekcije in kroje. Naj se javijo samo taki reflektanti, ki imajo dovolj prakse in znanja v konfekcijski stroki.

Ponudbe z opisom dosedanjega delovanja, plačilnimi zahtevami in fotografijo poslati pod značko »Samostalan« na Publicitas d. d., Zagreb, Illica 9. — Nastop takojšen.

ZALOŽBA HRAM

izda v svojem letošnjem rednem programu dva izvirna slovenska romana, naših
najbolj čitanih mlajših pisateljev:

Miško Kranjec:
SLEPA ULICA

Anton Ingolič:
ŽEJA

Roman iz Haloz

in tri prevode iz novejšje svetovne literature, romane, katerim je svetovna kritika
priznala najugodnejše ocene:

Viki Baum:
HOTEL SANGHAJ

St. Žeromski:
POLJSKE USODE

E. Colerus:
BELI MAGIJCI

Vseh 5 knjig stane vezano v celoplatno Din 300.—, vezano v polusnje Din 396.—,
kar morete odplačevati tudi v mesečnih obrokih. Prva knjiga izide že v aprilu 1941.
Poleg prvovrstnega letošnjega programa razpisuje založba letos za svoje naročnike
prvo

NAGRADNO ŽREBANJE

ki obsega 50 knjižnih nagrad v skupni vrednosti preko Din 12.000.—.

Ne zamudite ugodne prilike, ker si morete s tem brezplačno povečati svojo
knjižnico.

Točna navodila in pogoji za udeležbo pri žrebanju, kakor tudi vsebine knjig
letošnjega programa, so navedene v našem prospektu, katerega Vam na zahtevo
pošljemo brezplačno.

Na željo morete brezplačno dobiti tudi celoten katalog knjig založbe Hram od
l. 1831 — 1941, kateri je pravkar izšel.

Založba HRAM, Ljubljana.

Nagradno žrebanje založbe Hram.